

Kortetermijnevaluatie Wet inburgering buitenland

Eindrapportage

Barnveld, januari 2008

Referentie: CW/mu/05.270e

Auteur(s): Clare Wilkinson

Matthijs Goedvolk

Steven van Dieten

Ministerie van Justitie, WODC

© 2008 WODC, Ministerie van Justitie. Auteursrechten voorbehouden.

Voorwoord	7
Managementsamenvatting	9
Kaderstelling van het onderzoek	9
De Wet inburgering buitenland (Wib)	9
Doelstelling wetsevaluatie Wib	9
Doelstelling kortetermijnevaluatie Wib	10
Onderzoeksaanpak	10
Uitkomsten van de kortetermijnevaluatie	12
Ruim 6.000 personen doen het Wib-examen en 88% slaagt	12
De instroom daalt sterk na invoering van de Wib	13
Geen bruikbare resultaten effectmeting van taalniveau bij de start van de inburgering	13
Ongeveer 30% pre-Wibbers heeft taalniveau A1-min of lager bij afronding van de inburgering	14
Een opzet voor de wetsevaluatie	14
Uitbreiding aanpak kortetermijnevaluatie voor onderzoek naar het functioneren van de Wib	14
Aanpak kortetermijnevaluatie aanhouden voor onderzoek naar selectiemechanisme	14
Herhaling directe taalmeting en analyse resultaten Wib-examen en Wi-examen voor effect op de inburgering	15
Onderzoek relatie scores Wib-examen met kengetallen integratie	15
Aanbeveling tot uitstel wetsevaluatie en voorbereidende maatregelen	15
I Inleiding	17
De Wet inburgering buitenland	17
Doelstelling van de Wib	17
Uitvoering	17
Doelstelling van de kortetermijnevaluatie van de Wib	18
Kortetermijnevaluatie moet evaluatie Wib voorbereiden	18
Doelstelling van kortetermijnevaluatie	19
Onderzoeksvragen van de evaluatie van de Wib	19
Analyseraamwerk	23
Definitie referentiegroepen	24
Keuze van referentiegroepen voor effectmeting	25
Gebruik de groep voormalige asielzoekers voor schatting effect Wi	26
Effect op instroom, inburgering en integratie	28

Metingen	29
Dit eindrapport	30
2 Het functioneren van de Wib	31
Gegevensverzameling over het functioneren van de Wib	31
Gegevens van kleine posten niet beschikbaar voor de volledige periode	31
Monitor Inburgeringsexamen Buitenland bron voor aantal vragen	32
Hoe functioneert de Wib in de eerste vijftien maanden na inwerkingtreding?	32
Hoeveel personen doen het Wib-examen?	32
Wat zijn de examenresultaten?	35
In hoeverre vinden herexamens plaats?	38
Hoeveel mensen krijgen een ontheffing en om welke redenen?	39
Wat zijn de kosten van de examens op macroniveau?	39
Welk deel van de vreemdelingen die met succes een basisexamen doen, dient een mvv-aanvraag in?	40
Welke verschillen zijn er tussen groepen vreemdelingen in het examenresultaat?	41
Welke ontwikkelingen in de tijd zijn er?	47
In hoeverre komen de aantallen en kosten overeen met de verwachte aantallen bij invoering?	49
Het functioneren van de Wib in de eerste vijftien maanden samengevat	50
3 De instroom	51
Gegevensbronnen zijn instroomgegevens IND	51
Wat waren de ontwikkelingen in de instroom vóór de inwerkingtreding van de Wib?	52
Aantal mvv-aanvragen fluctueert; inwilligingpercentage daalt licht	52
Welke verschillen zijn er tussen verschillende groepen vreemdelingen?	54
De instroom in de eerste vijftien maanden na inwerkingtreding van de Wib - in hoeverre is er sprake van een selectiemechanisme?	57
Wat is het effect van de Wib op het aantal mvv-aanvragen?	57
Wat is het effect van de Wib op het percentage mvv-inwilligingen?	58
Welke verschillen zijn er tussen groepen vreemdelingen?	60
De instroom vóór de invoering van de Wib en in de eerste vijftien maanden na invoering samengevat	62
4 Het taalniveau bij de start van de inburgering	65
Nulmeting uitgevoerd bij 16 gemeenten	65
Diverse activiteiten ondernomen om selectieve non-respons te voorkomen	66
De resultaten van de nulmeting bevatten betrouwbaar vergelijkingsmateriaal	66
Tijdens de nulmeting haalde 60% van de nieuwkomers minimaal het A1-min niveau	67
Kenmerken vreemdelingen hebben invloed op taalresultaat	68

Het aantal jaar onderwijs en of er thuis Nederlands wordt gesproken zijn van invloed op het taalniveau	69
Wat is het effect van de Wib op het taalniveau bij start van de inburgering?	71
Effectmeting moeilijk door lage instroom	71
Lage respons effectmeting betekent dat geen resultaten vermeld kunnen worden	72
De nulmeting en effectmeting van het taalniveau bij de start van de inburgering samengevat	73
5 Het taalniveau bij afronding van de inburgering	75
Gegevensverzameling in het kader van het taalniveau bij afronding van de inburgering	75
Groot aantal G54 gemeenten benaderd om gegevens te leveren	75
Resultaten gebaseerd op een steekproef van gemeenten	76
Wat is het taalniveau van pre-Wibbers bij de afronding van de inburgering?	77
Welke verschillen zijn er tussen groepen vreemdelingen?	78
Geen grote verschillen in taalniveau tussen mannen en vrouwen	78
Taalniveau verschilt per leeftijd	80
Het land van herkomst heeft ook een relatie met het eindniveau	80
Met name hoogopgeleiden hebben een hoger eindniveau	81
Welke verschillen zijn er tussen pre-Wibbers en voormalige asielzoekers?	82
Welke verschillen zijn er in het taalresultaat?	82
Welke verschillen zijn er in de kenmerken van de twee groepen?	84
De nulmeting van het taalniveau bij afronding van de inburgering samengevat	85
6 Opzet wetsevaluatie	87
Doelstelling wetsevaluatie en onderzoeksvragen	87
Aanpak voor beantwoording van de onderzoeksvragen	88
Doorlooptijd inburgering en gegevensregistratie beïnvloeden aanpak wetsevaluatie	88
Hoe functioneert de Wib?	91
Is er sprake van een selectiemechanisme?	95
Welk effect heeft de Wib op de inburgering van nieuwkomers?	95
Wat is het effect van de Wib op de integratie van nieuwkomers?	97
Wat is het antwoord op specifieke Kamervragen?	98
Aanbevelingen voor de voorbereiding op en timing van de wetsevaluatie	98
De opzet voor de wetsevaluatie samengevat	99
A Afkortingen en gebruikte termen	101
B Taaltoetsen	103
Toets gesproken Nederlands	103
Relatie tussen TGN-toetsscores met behulp van de PhonePass en het CEF-niveau	104
Relatie tussen het NT2-niveau en het CEF-niveau	104

C	Vragenlijst directe taalmeting	105
D	Lijst met nationaliteiten en taalfamilies	109
E	Regressieresultaten TGN-toets en KNS-toets	111
	Resultaten TGN-toets	111
	Resultaten volledig regressiemodel	112
	Resultaten regressiemodel waarbij de interactie geslacht maal leeftijd is weggelaten	112
	Resultaten regressiemodel waarbij de interactie geslacht maal opleidingsniveau is weggelaten	113
	Resultaten regressiemodel waarbij alle overige interactietermen zijn weggelaten	113
	Resultaten regressiemodel waarbij alle interactietermen en hoofdeffect leeftijd zijn weggelaten (uiteindelijk model)	114
	Resultaten uiteindelijk KNS-model met drie factoren	114
F	Regressie- en verdiepingsresultaten telefoontoets	117
	Toetsresultaten nulmeting naar persoonskenmerk	117
	Regressiemodellen voor het bepalen van de kenmerken die de taalvaardigheid beïnvloeden	119
	Samenhang tussen variabelen	119
	Relatie tussen persoonskenmerken en taalscore	122
	Binaire logistische regressie om te bepalen welke factoren invloed hebben op de zak/slaagkans	123
G	Leden begeleidingscommissie	125

Voorwoord

De kortetermijnevaluatie van de Wet inburgering buitenland (Wib) is uitgevoerd door Significant in opdracht van het Wetenschappelijke Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC) van het ministerie van Justitie. Deze evaluatie richt zich op de effecten van de Wib in de eerste 18 maanden na inwerkingtreding van de Wib. Het onderzoek vond plaats in de periode januari 2006 tot en met december 2007. Voor u ligt de eindrapportage van de kortetermijnevaluatie.

Onze dank gaat uit naar de begeleidingscommissie van dit onderzoek. Hun constructieve inbreng bij het opstellen van de onderzoeksopzet en bij inhoudelijke discussies is van doorslaggevende invloed geweest op de kwaliteit van de onderzoeksresultaten.

Verder willen wij de Immigratie- en Naturalisatiedienst, het ministerie van Buitenlandse Zaken en het ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer bedanken voor het aanleveren van voor het onderzoek relevante gegevens. En ook de gemeenten die hun medewerking hebben verleend aan dit onderzoek willen wij bedanken voor hun inspanningen.

Kaderstelling van het onderzoek

De Wet inburgering buitenland (Wib)

De Wib is op 15 maart 2006 in werking getreden. De doelstelling van de Wib is nieuwkomers vóór hun komst naar Nederland de Nederlandse taal op een basisniveau te laten spreken en hen kennis te laten maken met de Nederlandse samenleving. Het integratieproces zal hierdoor naar verwachting efficiënter en effectiever zijn.

De Wib heeft betrekking op alle vreemdelingen die nieuwkomers zijn in de zin van de Wet inburgering nieuwkomers (Win) en die een machtiging tot voorlopig verblijf (mvv) nodig hebben voor toelating tot Nederland. Het betreft vreemdelingen uit niet-Westerse landen die zich voor langere tijd in Nederland willen vestigen in het kader van gezinsvorming, gezinshereniging of als geestelijke bedienaar. De Wib verbindt een extra voorwaarde aan het verkrijgen van een mvv; de aanvrager dient een basisexamen Nederlandse taal en kennis van de Nederlandse samenleving met succes te hebben gedaan. Het basisexamen is in de vorm van een telefoontoets, die wordt afgenomen op een ambassade of consulaat via een directe telefonische verbinding met een computer.

Doelstelling wetsevaluatie Wib

Om de effectiviteit van de Wib te toetsen, is een uitgebreide wetsevaluatie door de toenmalige minister van Vreemdelingenzaken en Integratie aangekondigd. De probleemstelling van de evaluatie van de Wib is als volgt geformuleerd:

- (a) In hoeverre is er sprake van een effectiever verloop van de inburgering van personen die aan de eisen van de Wib zijn onderworpen vergeleken met referentiegroepen, ten gevolge van een betere kennis van de Nederlandse taal en samenleving?
- (b) In hoeverre is er sprake van een snellere integratie van personen die aan de eisen van de Wib zijn onderworpen vergeleken met referentiegroepen?

Voor de wetsevaluatie zijn er vier hoofdonderzoeksvragen:

- (a) Hoe functioneert de Wib in de praktijk?
- (b) In hoeverre is er sprake van een selectiemechanisme met betrekking tot de instroom van vreemdelingen?
- (c) Wat is het effect van de Wib op de inburgering van nieuwkomers?
- (d) Wat is het effect van de Wib op de integratie van nieuwkomers?

Van dit rapport handelt alleen hoofdstuk 6 over de wetsevaluatie van de Wib.

Doelstelling kortetermijnevaluatie Wib

Voorafgaande aan de wetsevaluatie is besloten om een kortetermijnevaluatie van de Wib uit te voeren; het onderwerp van de onderhavige studie. Het uitvoeren van een dergelijke kortetermijnevaluatie voorafgaande aan een wetsevaluatie is niet gebruikelijk maar biedt veel voordelen, zoals meer mogelijkheden om nulmetingen uit te voeren en om een aanpak voor de wetsevaluatie uit te testen. De doelstellingen van de kortetermijnevaluatie zijn:

- (a) Een onderzoek doen naar de kortetermijnresultaten van de Wib, namelijk:
 - (i) Het functioneren van de Wib in de eerste 15 maanden;
 - (ii) Het effect van de Wib op de instroom in de eerste 15 maanden;
 - (iii) Het effect van de Wib op het taalniveau van nieuwkomers bij de start van de inburgering in Nederland;
 - (iv) Een nulmeting van het taalniveau van nieuwkomers bij de afronding van de inburgering in Nederland.
- (b) Een onderzoeksopzet ontwikkelen voor de wetsevaluatie van de Wib over twee jaar na inwerkingtreding en eventuele vervolgmetingen.

De resultaten van de kortetermijnevaluatie zijn onderwerp van hoofdstukken 2 tot en met 5 van dit rapport.

Onderzoeksaanpak

Twee referentiegroepen zijn gehanteerd

Voor een geslaagde effectanalyse is het zaak referentiegroepen te definiëren die - op het deelnemen aan de Wib-examen na - zo goed mogelijk vergelijkbaar zijn met de groep Wib-nieuwkomers. In dit onderzoek worden twee potentiële referentiegroepen betrokken:

- (a) Mv-plichtigen die onder de Win vallen, maar die vóór de inwerkingtreding van de Wib een mv-aanvraag hebben ingediend. Deze referentiegroep bestaat voornamelijk uit gezinsvormers en -herenigers. Kortheidshalve spreken wij voortaan van 'pre-Wibbers';
- (b) Immigranten die onder de Win of Wet inburgering (Wi) vallen, maar die niet mv-plichtig zijn. Dat zijn voor het grootste gedeelte voormalige asielzoekers, maar ook de kleine groep nieuwkomers niet-afkomstig uit een mv-land valt binnen deze referentiegroep. Kortheidshalve spreken wij voortaan van 'voormalige asielzoekers'.

Omdat de groep pre-Wibbers het beste vergelijkingsmateriaal biedt, wordt deze groep in principe gebruikt voor de effectmetingen. Voor de effectmeting van de taalvaardigheid bij afronding van de inburgering en de verdere integratie speelt echter ook het effect van de Wi¹. Pre-Wibbers hebben niet te maken met de Wi, Wib-nieuwkomers voor het grootste gedeelte wel. In de onderhavige kortetermijnevaluatie wordt onderzocht of de groep voormalige asielzoekers qua samenstelling voldoende overeenkomsten vertoont met de groep pre-Wibbers en Wib-nieuwkomers om ook als vergelijkingsmateriaal te gebruiken.

Verschillende meetmethoden voor de verschillende onderzoeksvragen

In de kortetermijnevaluatie zijn gegevens verzameld over het functioneren van de Wib en over het effect van de Wib op de instroom en het taalniveau bij de start van de inburgering. Daarnaast is een nulmeting uitgevoerd op het taalniveau bij de afronding van de inburgering in Nederland. Voor het grootste deel wordt gebruikgemaakt van geregistreerde gegevens en voor het taalniveau bij de start van de inburgering voerden de onderzoekers zelf metingen van het taalniveau uit onder een steekproef van nieuwkomers.

Deelonderzoek	Meetmethode	Steekproef	
		Nulmeting	Effectmeting
Functioneren van de Wib	Verzameling van gegevens over het basisexamen bij ministeries van VROM en Buitenlandse Zaken. Grotendeels zijn dit gegevens die ook in de MIEB-monitor zijn opgenomen.	N.v.t.	Alle vreemdelingen die in de eerste 15 maanden na invoering Wib een basisexamen doen.
Instroom	Verzameling van gegevens over de mvv-aanvragen bij de IND.	Alle mvv-aanvragen in de jaren voorafgaande aan de invoering van de Wib.	Alle mvv-aanvragen in eerste 15 maanden na invoering Wib.

¹ De Wi is per 1 januari 2007 in werking getreden. Nieuwe elementen in de Wi zijn onder andere een maximumtermijn voor het behalen van het inburgeringsexamen en eisen met betrekking tot het minimumniveau dat behaald moet worden.

Deelonderzoek	Meetmethode	Steekproef	
		Nulmeting	Effectmeting
Start inburgering in Nederland	Meting mondelinge taalvaardigheid met PhonePass-toets.	Selectie van ca. 15 gemeenten en steekproef van 300 pre-Wibbers die zich aanmelden voor inburgering in geselecteerde gemeenten.	Selectie van ca. 15 gemeenten en steekproef van 300 personen in groep Wib-nieuwkomers die zich aanmelden voor inburgering in geselecteerde gemeenten.
Afronding inburgering	Verzameling van geregistreerde gegevens over inburgeringsexamen bij gemeenten.	Selectie van ca. 15 gemeenten en steekproef van pre-Wibbers (minimaal 1.000 personen) en voormalige asielzoekers (minimaal 300 personen) die in 2004, 2005 of de eerste helft 2006 een inburgeringsprogramma (Win) hebben afgerond.	In wetsevaluatie.

Uitkomsten van de kortetermijnevaluatie

Ruim 6.000 personen doen het Wib-examen en 88% slaagt

In totaal hebben 6.122 personen examen gedaan in de eerste 15 maanden tot en met juni 2007, met 6.503 examens. Er zijn 381 herexamens afgelegd. In de eerste paar maanden na inwerking-treding van de Wib was het aantal examens laag, vanaf oktober 2006 lijkt er een stabiele situatie te ontstaan met ongeveer 550 examens per maand.

Van alle deelnemers slaagt 88% voor het examen, 10% zakt en van 2% is het resultaat nog niet bekend. Het examenresultaat is gerelateerd aan het opleidingsniveau, het geslacht en het land van herkomst van de vreemdeling; gemiddeld behalen mannen en hogeropgeleiden een hogere score dan vrouwen respectievelijk lageropgeleiden, terwijl personen uit niet indo-Europese taalgebieden over het algemeen lagere scores behalen.

De instroom daalt sterk na invoering van de Wib

Voor de inwerkingtreding van de Wib, in de periode 2002 tot begin 2006, ligt het aantal mvv-aanvragen per maand rond 1.500 tot 2.000 aanvragen. Het percentage inwilligingen daalt gedurende deze periode, met name bij aanvragers uit Turkije en Marokko (ongeveer eenderde van de aanvragers komt uit een van deze twee landen). De daling is vooral te zien vanaf eind 2004, mogelijk als gevolg van de aangescherpte eisen die november 2004 zijn geïntroduceerd voor gezinsvorming.

De invoering van de Wib op 15 maart 2006 leidt in de eerste maand tot een sterke daling in het aantal mvv-aanvragen. Daarna stijgt het aantal aanvragen geleidelijk tot net onder de 1.000 aanvragen per maand vanaf eind 2006. De sterkste daling in het aantal aanvragen is te zien bij de groep Turken en Marokkanen. De leeftijdsamenstelling en geslachtsamenstelling van de aanvragers blijven gelijk. Ook het percentage inwilligingen wordt niet sterk beïnvloed door de Wib.

De sterke daling in de instroom na 15 maart 2006 duidt op een selectiemechanisme; als gevolg van de Wib overwegen minder vreemdelingen naar Nederland te emigreren in verband met gezinsvorming en gezinshereniging, en dat effect is het sterkst bij Marokkanen en Turken. Gezien het eerder geconstateerde hoge slagingspercentage in het Wib-examen, functioneert het examen zelf niet direct als selectiemechanisme. De daling in de instroom lijkt geen tijdelijk effect te zijn, omdat de maandelijkse instroom vanaf de tweede helft van 2006 is gestabiliseerd en omdat dit ook voor het aantal Wib-examens geldt.

Geen bruikbare resultaten effectmeting van taalniveau bij de start van de inburgering

In de nulmeting van het taalniveau bij de start van de inburgering is het taalniveau van 175 nieuwkomers gemeten. Van deze pre-Wibbers heeft 60% minimaal niveau A1-min gehaald (A1-min is het minimumniveau voor het Wib-examen). De verschillen tussen vreemdelingen in taalniveau worden vooral verklaard door het aantal jaren opleiding en of men thuis Nederlands spreekt.

In de effectmeting kon van slechts 22 personen het taalniveau gemeten worden. Dit aantal is te laag om over te rapporteren. De reden voor deze lage respons ligt vooral in de situatie rondom de Wi. De meting werd uitgevoerd bij nieuwkomers die zich aanmelden bij de gemeente voor de inburgering, echter in 2007 zijn nog weinig Wib-nieuwkomers opgeroepen door gemeenten als gevolg van knelpunten bij de invoering van de Wi en de verwachting bij gemeenten en nieuwkomers over wijzigingen in de regelgeving van de Wi. Slechts vier gemeenten hebben uiteindelijk meegewerkt aan de effectmeting.

Ongeveer 30% pre-Wibbers heeft taalniveau A1-min of lager bij afronding van de inburgering

De nulmeting van het taalniveau van de pre-Wibbers bij afronding van de inburgering laat zien dat ongeveer 30% NT2-niveau 0 heeft (het equivalent van A1-min of lager). Het taalresultaat wordt mede beïnvloed door het land van herkomst (deelnemers uit Turkije en Marokko hebben een lager eindniveau) en het opleidingsniveau (lager opgeleiden hebben een lager eindniveau).

Wanneer het taalresultaat van de pre-Wibbers wordt vergeleken met het taalresultaat van de voormalige asielzoekers, dan blijkt dat het taalniveau van de voormalige asielzoekers hoger ligt. Ook de kenmerken van de twee groepen verschillen aanzienlijk. De pre-Wibbers zijn vaker vrouw, zijn jonger en komen uit andere landen. Geconcludeerd moet worden dat de groep voormalige asielzoekers niet gebruikt kan worden als referentiegroep voor de effectmeting van de inburgering en integratie van Wib-nieuwkomers.

Een opzet voor de wetsevaluatie

De wetsevaluatie en vervolgmetingen hebben als doel de vier hoofdonderzoeksvragen te beantwoorden:

- (a) Hoe functioneert de Wib in de praktijk?
- (b) In hoeverre is er sprake van een selectiemechanisme met betrekking tot de instroom van vreemdelingen?
- (c) Wat is het effect van de Wib op de inburgering van nieuwkomers?
- (d) Wat is het effect van de Wib op de integratie van nieuwkomers?

Uitbreiding aanpak kortetermijnevaluatie voor onderzoek naar het functioneren van de Wib

Voor het onderzoek naar het functioneren van de Wib wordt een aanpak voorgesteld die een uitbreiding is van de aanpak in de kortetermijnevaluatie. Naast de verzameling van gegevens over het basisexamen wordt ook een onderzoek gedaan naar de kosten van implementatie en uitvoering en er wordt een schriftelijke enquête gehouden onder de ambassades en consulaten ter aanvulling van de geregistreerde gegevens.

Aanpak kortetermijnevaluatie aanhouden voor onderzoek naar selectiemechanisme

Voorgesteld wordt om dezelfde aanpak te hanteren als in de kortetermijnevaluatie, waarbij instroomgegevens van de IND worden geanalyseerd.

Herhaling directe taalmeting en analyse resultaten Wib-examen en Wi-examen voor effect op de inburgering

Om het effect van de Wib op het taalniveau bij de start van de inburgering te onderzoeken, wordt voorgesteld om de effectmeting die in de kortetermijnevaluatie is gedaan te herhalen. Door de wijzigingen in de uitvoering van de Wi, waarbij gemeenten een aanbod aan Wib-nieuwkomers mogen doen en dus Wib-nieuwkomers in grote aantallen zullen oproepen, wordt een (aanzienlijk) hoger respons verwacht.

Een effectmeting van het taalniveau bij afronding van de inburgering is slechts beperkt mogelijk. Door de invoering van de Wi begin 2007 is geen zuivere vergelijking mogelijk tussen de taalresultaten van Wib-nieuwkomers en pre-Wibbers. Wel is het mogelijk om te toetsen of de score in het Wib-examen gecorreleerd is met de score in het Wi-examen.

Onderzoek relatie scores Wib-examen met kengetallen integratie

Voor de groep Wib-nieuwkomers wordt integratie geoperationaliseerd in kans- en risico-indicatoren op het gebied van arbeidsparticipatie en het gebruik van sociale zekerheid. Er zijn twee opties voor dit onderzoek.

De eerste optie is om een koppeling te maken tussen CBS-bestanden met gegevens over arbeidsparticipatie en sociale zekerheid met IND-bestanden van mvv-aanvragen en bestanden van het ministerie van Buitenlandse Zaken met de scores van het Wib-examen. Er wordt vervolgens getoetst of een hogere Wib-score verband houdt met een betere integratie.

Nadeel van deze optie is dat de informatie pas na verloop van tijd beschikbaar is; de CBS-bestanden zijn gebaseerd op de situatie van twee jaar eerder. Een alternatieve optie is om een enquête te houden onder Wib-nieuwkomers na afronding van het Wi-examen. Deze optie levert sneller informatie op, maar is kostbaarder.

Aanbeveling tot uitstel wetsevaluatie en voorbereidende maatregelen

De wetsevaluatie zou in 2008, twee jaar na invoering van de Wib, plaatsvinden, maar wij bevelen aan om de wetsevaluatie uit te stellen tot 2010 of later. Gegeven de doorlooptijd van een mvv-aanvraag en het inburgeringstraject, zal in 2008 nog te beperkt uitspraak gedaan kunnen worden over het effect van de Wib op de inburgeringsresultaten en de integratie.

Verder raden wij aan om de registraties van de IND en de IB-groep zodanig aan te passen, dat ten tijde van de wetsevaluatie een koppeling tussen bestanden mogelijk is op basis van een uniek nummer. Ook bevelen wij de opdrachtgever aan om voorafgaande aan de wetsevaluatie afspraken met de gemeenten te maken, om de medewerking van de gemeenten aan de meting van het taalniveau bij de start van de inburgering te waarborgen.

De Wet inburgering buitenland

I01 Als een van de instrumenten ter bevordering van de inburgering van nieuwkomers is de Wet inburgering in het buitenland (Wib) opgesteld. De Wib is op 15 maart 2006 in werking getreden.

Doelstelling van de Wib

I02 De doelstelling van de Wib is nieuwkomers vóór hun komst naar Nederland de Nederlandse taal op een bas niveau te laten spreken en hen kennis te laten maken met de Nederlandse samenleving. Het integratieproces zal hierdoor naar verwachting efficiënter en effectiever zijn.

I03 De Wib werkt mogelijk ook als selectie criterium; alleen die vreemdelingen die gemotiveerd zijn om zich vooraf te verdiepen in de Nederlandse taal en cultuur, zullen toegelaten worden tot Nederland. Naar verwachting zullen zij ook meer gemotiveerd zijn om, eenmaal aangekomen in Nederland, te integreren.

Uitvoering

I04 De Wib heeft betrekking op alle vreemdelingen die nieuwkomers zijn in de zin van de Wet inburgering nieuwkomers (Win) en die een machtiging tot voorlopig verblijf (mvv) nodig hebben voor toelating tot Nederland. Het betreft vreemdelingen van 18 jaar of ouder die zich voor langere tijd in Nederland willen vestigen in het kader van gezinsvorming, gezinshereniging of als geestelijke bedienaar. Vreemdelingen die voor een tijdelijk doel zoals werk of opleiding naar Nederland komen, zijn niet inburgeringsplichtig in de zin van de Win of de Wet inburgering (Wi)² en vallen dus niet onder de Wib. Ook vreemdelingen die niet mvv-plichtig zijn maar wel inburgeringsplichtig, zoals asielzoekers en vreemdelingen uit landen waarvoor geen mvv-plicht geldt, vallen niet onder de Wib.

² De Wi is per 1 januari 2007 in werking getreden. De Wi vervangt de Win, maar kent meer doelgroepen dan de Win.

I05 Een vreemdeling die behoort tot de doelgroep van de Wib moet, terwijl hij zich nog in het buitenland bevindt, een mvv-aanvraag indienen bij een Nederlandse ambassade of consulaat. Deze aanvraag wordt door de Visadienst (onderdeel van het ministerie van Buitenlandse Zaken) aan de voorwaarden die verband houden met het beoogde verblijfsdoel getoetst, waarna de vreemdeling al dan niet een mvv krijgt. De Wib verbindt een extra voorwaarde aan het verkrijgen van een mvv; de aanvrager dient een basisexamen met succes te hebben afgerond. In Nederland aangekomen moet de nieuwkomer binnen drie maanden een verblijfsvergunning aanvragen. Daarna begint de verplichte inburgering in Nederland, tot 1 januari 2007 op grond van de Win en daarna op grond van de Wi.

I06 Het basisexamen bestaat uit een toets over de Nederlandse taal en een toets in het Nederlands over de Nederlandse samenleving. Beide onderdelen worden getoetst met behulp van een spraakherkenningsysteem, dat wordt afgenomen op een ambassade of consulaat via een directe telefonische verbinding met een computer (de 'PhonePass'-toets).

I07 Als de vreemdeling voor het examen slaagt, is dat resultaat één jaar geldig. Met andere woorden: de vreemdeling moet binnen een jaar na het behalen van het basisexamen zijn mvv-aanvraag indienen.

I08 De vreemdeling kan ontheffing krijgen van het basisexamen om bijvoorbeeld medische redenen en/of in het geval van een spraakgebrek.

I09 Het is de verantwoordelijkheid van de vreemdeling om zich voor te bereiden op het examen en het examen te laten afnemen. De Nederlandse overheid stelt, tegen een vergoeding, een aantal proefexamens en een video over de Nederlandse samenleving ter beschikking, maar studiemateriaal wordt niet ter beschikking gesteld.

Doelstelling van de kortetermijnevaluatie van de Wib

Kortetermijnevaluatie moet evaluatie Wib voorbereiden

I10 Om de effectiviteit van de Wib te toetsen, is een uitgebreide wetsevaluatie door de minister van Vreemdelingenzaken en Integratie aangekondigd. Enerzijds zullen (de resultaten van) de examens worden geëvalueerd. Anderzijds zullen ook de effecten van de Wib twee jaar na het ingaan van de wet in kaart worden gebracht (Memorie van Toelichting, Tweede Kamer 2003-2004, 29 700, nr. 3).

I 11 Voorafgaand aan de wetsevaluatie is behoefte aan een kortetermijnevaluatie van de eerste resultaten en aan het uitwerken van een onderzoeksopzet voor de wetsevaluatie en eventuele vervolgmetingen. Het uitvoeren van een dergelijke kortetermijnevaluatie voorafgaande aan een wetsevaluatie is niet gebruikelijk, maar biedt veel voordelen. Ten eerste is het dan mogelijk om al voor en ten tijde van de invoering van de nieuwe wet (nul)metingen te doen. Ten tweede functioneert de kortetermijnevaluatie als een pilot voor de wetsevaluatie waarin de haalbaarheid van een aanpak voor de wetsevaluatie uitgetest kan worden.

Doelstelling van kortetermijnevaluatie

I 12 De doelstellingen van de kortetermijnevaluatie Wib zijn:

- (a) Een onderzoek doen naar de kortetermijnresultaten van de Wib;
- (b) Een onderzoeksopzet ontwikkelen voor de wetsevaluatie van de Wib over twee jaar na inwerkingtreding en eventuele vervolgmetingen.

I 13 De probleemstelling van de evaluatie van de Wib kan als volgt worden geformuleerd:

- (a) In hoeverre is er sprake van een effectiever verloop van de inburgering³ van personen die aan de eisen van de Wib zijn onderworpen vergeleken met referentiegroepen, ten gevolge van een betere kennis van de Nederlandse taal en samenleving?
- (b) In hoeverre is er sprake van een snellere integratie⁴ van personen die aan de eisen van de Wib zijn onderworpen vergeleken met referentiegroepen?

I 14 Deze vragen kunnen pas volledig beantwoord worden in de wetsevaluatie en eventuele vervolgmetingen. In de kortetermijnevaluatie is de periode te kort om effecten op het inburgeringresultaat en de integratie goed waar te nemen. Wel kunnen in de kortetermijnevaluatie de effecten op de instroom en de start van de inburgering worden onderzocht.

Onderzoeksvragen van de evaluatie van de Wib

I 15 Voor de wetsevaluatie zijn er vijf hoofdonderzoeksvragen:

- (a) Hoe functioneert de Wib in de praktijk?
- (b) In hoeverre is er sprake van een selectiemechanisme?
- (c) Wat is het effect van de Wib op de inburgering van nieuwkomers?

³ Met inburgering wordt bedoeld het proces, waarbij een nieuwkomer kennis opdoet van de Nederlandse taal en samenleving en dat afgerond wordt met een inburgeringsexamen.

⁴ Met integratie wordt bedoeld het proces na het behalen van het inburgeringsexamen, waarbij de vreemdeling steeds actiever participeert in de Nederlandse samenleving. Een positieve indicator van integratie is de participatie aan de arbeidsmarkt, een negatieve indicator is het gebruik van sociale zekerheid.

- (d) Wat is het effect van de Wib op de integratie van nieuwkomers?
- (e) Wat is het antwoord op een aantal specifieke vragen van de Kamer?

116 In tabel 1.1 staan de onderzoeksvragen voor de wetsevaluatie. In de tabel wordt aangegeven of de betreffende onderzoeksvraag ook van toepassing is op de kortetermijnevaluatie en of een vergelijking gemaakt dient te worden met een referentiegroep. In de selectie van onderzoeksvragen voor de kortetermijnevaluatie staan twee overwegingen centraal:

- (a) De onderzoeksvragen hebben betrekking op resultaten en effecten die al op korte termijn (circa 12 tot 18 maanden) na inwerkingtreding van de Wib waargenomen kunnen worden;
- (b) Alleen de belangrijkste vragen worden meegenomen in de kortetermijnevaluatie die in vergelijking met de wetsevaluatie beperkt van omvang is.

Onderzoeksvragen voor de wetsevaluatie	Ook in de kortetermijn-evaluatie	Vergelijking Wib-nieuwkomers met referentiegroepen
Hoe functioneert de Wib in de praktijk?		
Hoeveel personen doen het Wib-examen?	X	
Wat zijn de examenresultaten (cijfers en percentage geslaagden)?	X	
Hoeveel personen krijgen een ontheffing voor het Wib-examen en om welke redenen?	X	
In hoeverre vinden herexamens plaats?	X	
In welke mate worden de proefexamens en video aangeschaft? Welk deel van de kopers doet examen?		
Welk deel van de vreemdelingen die met succes een basisexamen doen of ontheffing krijgen, dient een mvv-aanvraag in en wat is het resultaat daarvan?	X	
Worden de examens tegelijkertijd met het indienen van de mvv-aanvraag afgenomen of op een ander tijdstip? Zo ja, wanneer?		
Wat zijn de kosten van de examens op macroniveau in totaal en voor rekening van de vreemdelingen?	(X)	
Wat zijn de kwalitatieve ervaringen van ambassades en consulaten met de uitvoering van de Wib?		
In hoeverre komt fraude voor?		

Onderzoeksvragen voor de wetsevaluatie	Ook in de kortetermijn-evaluatie	Vergelijking Wib-nieuwkomers met referentiegroepen
Hoeveel beroepszaken worden ingediend bij de Vreemdelingenkamers en de Afdeling Bestuursrecht van de Raad van State (ABRVs)?		
Welke verschillen zijn er tussen groepen vreemdelingen (naar land van herkomst, geslacht en andere persoonskenmerken) in het aantal examens, het resultaat en het aantal beroepszaken?	×	
Welke ontwikkelingen in de tijd zijn er in het aantal examens, het resultaat en het aantal beroepszaken?	×	
In hoeverre komen de aantallen en de kosten overeen met de verwachte aantallen en kosten bij invoering?	(×)	
In hoeverre is er sprake van een selectiemechanisme?		
Wat is het effect van de Wib op het aantal mvv-aanvragen, zowel voor gezinsvorming/hereniging als voor andere doelen?	×	×
Wat is het effect van de Wib op het percentage inwilligingen van de mvv-aanvraag?	×	×
Welke verschillen zijn er tussen groepen vreemdelingen (naar land van herkomst, geslacht en andere persoonskenmerken) in de verandering in het aantal mvv-aanvragen en het percentage ingewilligde aanvragen?	×	×
Zijn er ontwikkelingen in de tijd in het effect van de Wib op de verschillende groepen?	×	×

Onderzoeksvragen voor de wetsevaluatie	Ook in de kortetermijn-evaluatie	Vergelijking Wib-nieuwkomers met referentiegroepen
Wat is het effect van de Wib op de inburgering van nieuwkomers?		
Wat is het kennisniveau van de Nederlandse taal van 'Wib-inburgeraars' bij start van het inburgeringstraject in Nederland vergeleken met referentiegroepen?	×	×
Wat is de doorlooptijd ⁵ van het inburgeringstraject van 'Wib-inburgeraars' vergeleken met referentiegroepen?	(X)	×
Wat is het uitvalspercentage ⁶ van 'Wib-inburgeraars' vergeleken met referentiegroepen?	(X)	×
Wat zijn de resultaten van het inburgeringsexamen in Nederland van 'Wib-inburgeraars' vergeleken met referentiegroepen?	(X)	×
Is er een relatie tussen het resultaat van het basis-examen en het resultaat van het inburgeringsexamen in Nederland?		
Welke verschillen zijn er tussen groepen Wib-inburgeraars (naar land van herkomst, geslacht en andere persoonskenmerken) in de inburgering in Nederland?	(X)	
Wat is het effect van de Wib op de integratie van nieuwkomers?		
Wat is de arbeidsparticipatie (zoals gedefinieerd in de Integratiekaart) van cohorten Wib-nieuwkomers vergeleken met referentiegroepen?		×
Wat is het gebruik van sociale zekerheidsvoorzieningen (zoals gedefinieerd in de Integratiekaart) van cohorten Wib-nieuwkomers vergeleken met referentiegroepen?		×

⁵ Tijd tussen het starten van het inburgeringstraject en het afronden van het inburgeringstraject. Opgemerkt dient te worden dat onder de Wet inburgering het volgen van een inburgeringstraject niet meer verplicht is.

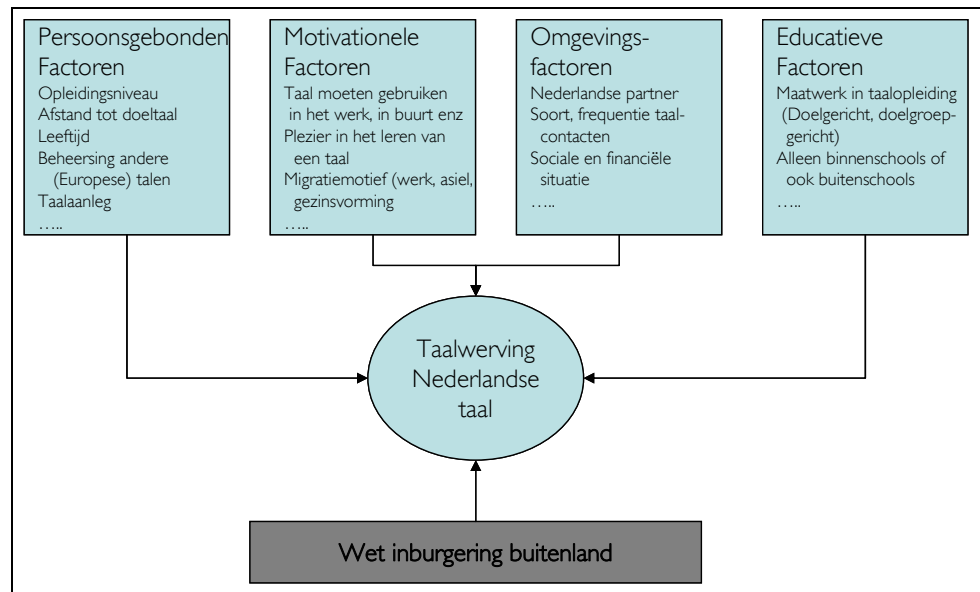
⁶ Het percentage inburgeraars dat een inburgeringstraject start, maar voortijdig uitvalt.

Onderzoeksvragen voor de wetsevaluatie	Ook in de kortetermijnevaluatie	Vergelijking Wib-nieuwkomers met referentiegroepen
Wat is het antwoord op de volgende onderzoeksvragen naar aanleiding van vragen van de Kamer?		
In welke en in hoeveel gevallen kon het inburgeringvereiste niet onverkort worden gesteld en was er sprake van een van de uitzonderingsgronden?		
Wat is de arbeidsmarktparticipatie van vrouwelijke Wib-nieuwkomers ten opzichte van referentiegroepen?		×
Hoe vaak doen vreemdelingen examen voordat zij het inburgeringsexamen met goed gevolg afleggen? Is daarbij een verschil tussen mannen en vrouwen te onderkennen?		
Hoe vaak vindt ontheffing plaats op medische gronden? Zijn daarin verschillen tussen landen?		
Wat zou het effect zijn van een andere keuze van cesuur voor het aantal geslaagden in de taaltoets?		

Tabel 1.1: onderzoeksvragen voor de wetsevaluatie en voor de kortetermijnevaluatie (X=vraag wordt meegenomen in kortetermijnevaluatie, (X)=vraag wordt deels meegenomen)

Analyseraamwerk

117 Een belangrijk doel van de evaluatie van de Wib is het meten van het effect van de Wib op de taalwerving van de Nederlandse taal. Hiervoor wordt de taalwerving van groepen Wib-nieuwkomers vergeleken met die van groepen nieuwkomers die niet onder de Wib vallen. Maar ook andere factoren dan de Wib hebben effect op de taalwerving. In figuur 1.1 is een overzicht opgenomen van verschillende factoren die in de literatuur worden genoemd als invloedsfactoren op de taalwerving.

Figuur 1.1: factoren die van invloed kunnen zijn op de taalwerving van de Nederlandse taal

118 Voor een zuivere meting van het effect van de Wib is het van belang om rekening te houden met het effect van de andere factoren. In de aanpak van de evaluatie wordt dit als volgt gedaan:

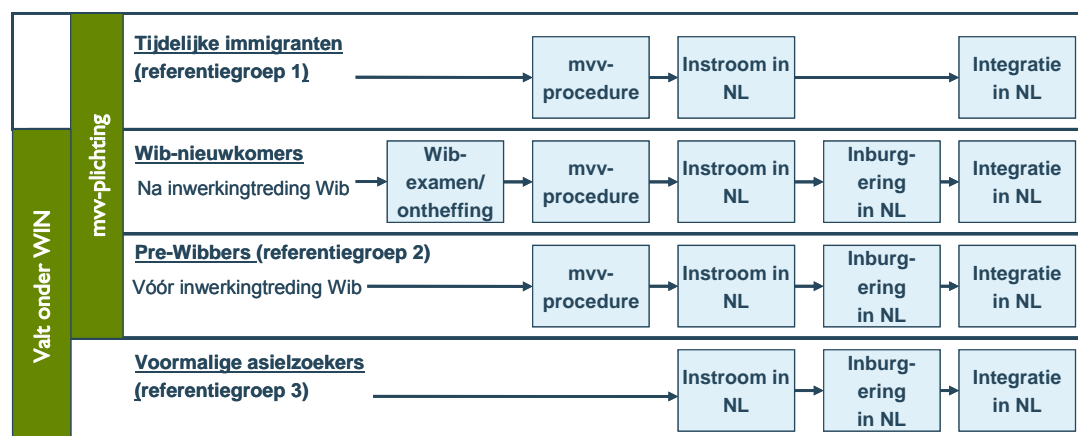
- (a) In de keuze van referentiegroepen waarmee de Wib-nieuwkomers worden vergeleken, wordt de voorkeur gegeven aan groepen die op de overige invloedsfactoren vergelijkbaar zijn met de Wib-nieuwkomers;
- (b) Bij de gegevensverzameling worden (voor zover mogelijk en beschikbaar) ook gegevens verzameld over de overige factoren voor de betreffende nieuwkomers;
- (c) Bij de analyse van het effect van de Wib wordt met behulp van statistische technieken gecorrigeerd voor het effect van de overige factoren op de taalvaardigheid.

Definitie referentiegroepen

119 Voor een geslaagde effectanalyse is het zaak referentiegroepen te definiëren die - op het deelnemen aan het Wib-examen na - zo goed mogelijk vergelijkbaar zijn met de groep Wib-nieuwkomers. De groep Wib-nieuwkomers bestaat uit vreemdelingen die mvv-plichtig zijn, die nieuwkomer zijn in de zin van de Wet inburgering nieuwkomers (Win) en de Wet inburgering (Wi) en die na de inwerkingtreding van de Wib een mvv-aanvraag indienen. Vanuit deze definitie zijn drie potentiële referentiegroepen te onderscheiden (zie figuur 1.2):

- (a) Tijdelijke immigranten: mvv-plichtigen die niet onder de Win of Wi vallen. Deze groep bestaat vooral uit vreemdelingen die uit een mvv-land komen en die (in eerste instantie) met een tijdelijk doel, zoals arbeid of een studie, naar Nederland komen. Kortheidshalve spreken wij voortaan van 'tijdelijke immigranten';

- (b) Pre-Wibbers: mvv-plichtigen die onder de Win vallen, maar die vóór het inwerkingtreden van de Wib een mvv-aanvraag hebben ingediend. Deze referentiegroep bestaat voornamelijk uit gezinsvormers en -herenigers uit de mvv-landen die vóór de inwerkingtreden van de Wib een mvv-aanvraag hebben ingediend. Kortheidshalve spreken wij voortaan van 'pre-Wibbers';
- (c) Voormalige asielzoekers: immigranten die onder de Win of Wi vallen, maar die niet mvv-plichtig zijn. Dat zijn voor het grootste gedeelte voormalige asielzoekers, maar ook de kleine groep nieuwkomers niet-afkomstig uit een mvv-land vallen binnen deze referentiegroep. Kortheidshalve spreken wij voortaan van 'voormalige asielzoekers'.

Figuur 1.2: de onderzoeksgroep Wib-nieuwkomers en drie referentiegroepen

Keuze van referentiegroepen voor effectmeting

120 De groep tijdelijke immigranten is niet geschikt voor een effectmeting. Een vergelijking met de instroom van deze referentiegroep ligt niet voor de hand vanwege de verschillen in migratiemotief. Doordat deze groep niet inburgeringsplichtig is, is een vergelijking van de voortgang van inburgering niet mogelijk. Een vergelijking met de integratie van deze referentiegroep heeft beperkte waarde; immers eventuele verschillen kunnen ook liggen aan het effect van inburgering in Nederland of de verschillen in migratiemotief.

121 De groep pre-Wibbers (mvv-plichtige nieuwkomers die vóór de Wib naar Nederland komen) biedt in vele opzichten het beste vergelijkingsmateriaal voor een evaluatie van de Wib. Zij zullen veel overeenkomsten vertonen met de groep Wib-nieuwkomers voor wat betreft het land van herkomst, de persoonskenmerken en het migratiemotief. Ook doorlopen zij verder dezelfde fasen in het immigratie- en integratieproces (zie figuur 1.2).

122 De groep voormalige asielzoekers (vooral voormalige asielzoekers) is minder geschikt, omdat deze personen verschillen van de groep Wib-nieuwkomers qua migratiemotief en qua persoonskenmerken zoals opleiding⁷. Wel zijn zij net als de Wib-nieuwkomers inburgeringsplichtig.

123 Omdat de groep pre-Wibbers het beste vergelijkingsmateriaal biedt, wordt deze groep in principe gebruikt voor de effectmeting in de kortetermijnevaluatie. Voor de effectmeting van de taalvaardigheid bij afronding van de inburgering en de verdere integratie kan het noodzakelijk zijn om naast de groep pre-Wibbers ook de groep voormalige asielzoekers te gebruiken, om rekening te kunnen houden met het effect van de Wi.

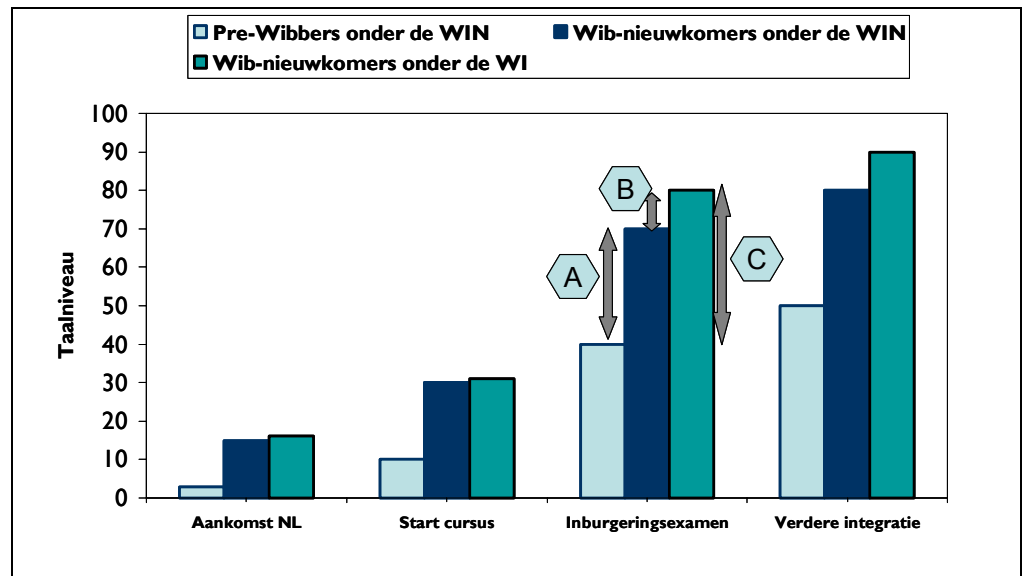
Gebruik de groep voormalige asielzoekers voor schatting effect Wi

124 Een zuivere meting van het effect van de Wib wordt verkregen door de inburgering en verdere integratie van pre-Wibbers, die allemaal per definitie onder de Win vallen, te vergelijken met de inburgering en verdere integratie van die Wib-nieuwkomers die nog onder de Win vallen. Echter, de Win is op 1 januari 2007 vervangen door de Wi. Verondersteld wordt dat ook de Wi een effect heeft op de taalontwikkeling en andere aspecten van inburgering en integratie, in ieder geval vanaf het moment dat de nieuwkomer met de inburgering begint. Een zuivere effectmeting is dus alleen mogelijk met de groep Wib-nieuwkomers die tussen 15 maart 2006 en 1 januari 2007 naar Nederland komen. Als onderdeel van de kortetermijnevaluatie wordt bepaald of deze groep voldoende groot en voldoende representatief is voor gebruik in de effectmeting.

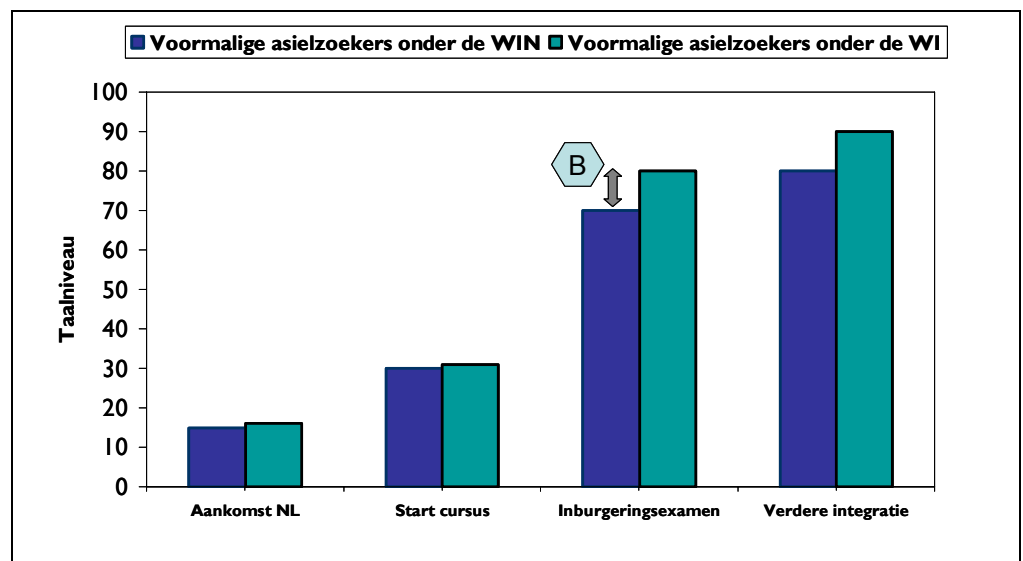
125 Als er geen directe effectmeting gedaan kan worden, dan is een afgeleide effectmeting mogelijk via de groep voormalige asielzoekers (de pijltjes B en C in figuur 1.3):

- (a) Pre-Wibbers, die onder de Win valt, worden vergeleken met de Wib-nieuwkomers die onder de Wi vallen (pijltje C);
- (b) Er wordt een schatting van het Wi-effect verkregen door de taalontwikkeling van voormalige asielzoekers onder de Win te vergelijken met de taalontwikkeling van deze voormalige asielzoekers onder de Wi (pijltje B);
- (c) De schatting van het Wi-effect wordt afgetrokken van het totale effect voor de Wib-nieuwkomers om tot een schatting te komen van het zuivere Wib-effect op de taalontwikkeling (C-B).

⁷ Zie bijvoorbeeld het Jaarrapport Integratie 2005.

Figuur 1.3a: effect van de Wib en de Wi op de ontwikkeling van de taalvaardigheid na aankomst in Nederland

Figuur 1.3b: effect van de Wi op de ontwikkeling van de taalvaardigheid na aankomst in Nederland van voormalige asielzoekers

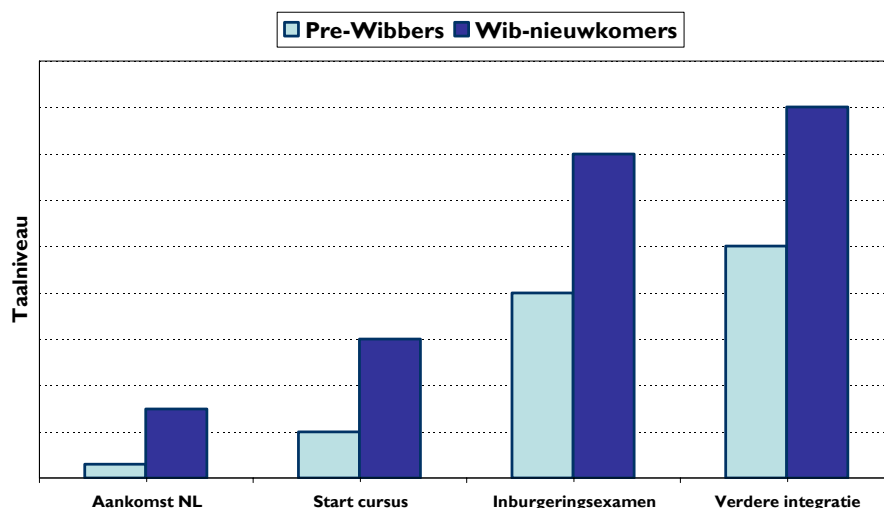
126 Het gebruik van voormalige asielzoekers om het effect van de Wi te schatten vereist niet dat voormalige asielzoekers eenzelfde taalontwikkeling hebben als de Wib-nieuwkomers en pre-Wibbers, wel dat het (proportionele) effect van de Wi vergelijkbaar is. Of deze aanname valide is, moet in de kortetermijnevaluatie bepaald worden. Mogelijke versturende factoren zijn:

- (a) Te grote verschillen tussen de twee groepen in achtergrondkenmerken;
- (b) Grote verschillen in de uitwerking van de Wi.

Effect op instroom, inburgering en integratie

127 De Wib stelt eisen aan de kennis van potentiële nieuwkomers van de Nederlandse taal en de Nederlandse samenleving. Het uiteindelijke doel is een snellere en effectievere inburgering en integratie in Nederland. Om het effect van de Wib te beoordelen, moet de inburgering en de integratie van de Wib-nieuwkomers vergeleken worden met de inburgering en integratie van referentiegroepen.

128 Een belangrijk onderdeel van de inburgering en integratie is de ontwikkeling in de taalvaardigheid in de Nederlandse taal. Verwacht mag worden dat de taalvaardigheid van alle nieuwkomers zich al vanaf het moment van aankomst in Nederland begint te ontwikkelen en dat de taal cursus in het kader van het inburgeringsprogramma daaraan een extra impuls geeft. Verwacht wordt dat de Wib-nieuwkomers al bij aankomst in Nederland een hoger taalniveau hebben dan de gezinsvormers die vóór de invoering van de Wib naar Nederland zijn gekomen en dat zij dat voordeel ook tijdens en bij afronding van de taal cursus handhaven (figuur 1.4).

Figuur 1.4: effect van de Wib op de ontwikkeling van de taalvaardigheid van de Nederlandse taal

129 Naast de inburgering en integratie dient ook de (omvang van de) instroom van immigranten in Nederland bij de effectanalyse betrokken te worden. De Wib heeft niet als doel de immigratie te beperken, maar doordat de nieuwe inburgeringseis mogelijk als een selectie criterium werkt, wordt een vermindering van de instroom wel als neveneffect verwacht (Memorie van Toelichting). Dit kan komen door een afschrikkende effect (de vreemdeling ziet af van een mvv-aanvraag) of door selectie (niet iedereen die naar Nederland wenst te komen, slaagt voor het basisexamen).

Metingen

130 In de kortetermijnevaluatie worden gegevens verzameld over het functioneren van de Wib, over het effect van de Wib op de instroom en over het taalniveau bij de start van de inburgering. Daarnaast wordt een nulmeting uitgevoerd op het taalniveau bij de afronding van de inburgering in Nederland. In tabel 1.2 staat een overzicht van de metingen en de (aantallen) personen die in elke meting worden meegenomen.

Stap	Meetmethode	Steekproef	
		Nulmeting	Effectmeting
Functioneren van de Wib	Verzameling van gegevens over het basisexamen bij VROM en Ministerie van Buitenlandse Zaken. Grotendeels zijn dit gegevens die ook in de MIEB zijn opgenomen.	N.v.t.	Alle vreemdelingen die in de eerste 15 maanden na invoering Wib een basisexamen doen.
Instroom	Verzameling van gegevens over de mvv-aanvragen bij de IND.	Alle mvv-aanvragen in de jaren voorafgaande aan de invoering van de Wib.	Alle mvv-aanvragen in eerste 15 maanden na invoering Wib.
Start inburgering	Meting mondelinge taalvaardigheid met PhonePass-toets.	Selectie van ca. 15 gemeenten en steekproef van 300 pre-Wibbers die zich aanmelden voor inburgering in geselecteerde gemeenten.	Selectie van ca. 15 gemeenten en steekproef van 300 personen in groep Wib-nieuwkomers die zich aanmelden voor inburgering in geselecteerde gemeenten.
Afronding inburgering	Verzameling van geregistreerde gegevens over inburgerings-examen bij gemeenten.	Selectie van ca. 15 gemeenten en steekproef van pre-Wibbers (minimaal 1.000 personen) en voormalige asielzoekers (minimaal 300 personen) die in 2004, 2005 of de eerste helft 2006 een inburgeringsprogramma (Win) hebben afgerond.	In wetsevaluatie.

Tabel 1.2: overzicht metingen voor de kortetermijnevaluatie

Dit eindrapport

131 Dit eindrapport bevat de resultaten van de kortetermijnevaluatie en een opzet voor de wetsevaluatie. In hoofdstuk 2 wordt een antwoord gegeven op de vraag 'hoe functioneert de Wib in de eerste 15 maanden na invoering?' Hoofdstuk 3 beschrijft de instroom van nieuwkomers voor en na invoering van de Wib (nul- en effectmeting) en laat zien in hoeverre er sprake is van een selectiemechanisme. In hoofdstuk 4 staan de resultaten van de taalmeting bij start van de inburgering (nul- en effectmeting) en wordt het effect van de Wib op het taalniveau besproken. Hoofdstuk 5 bevat de resultaten van de nulmeting van het taalniveau bij afronding van de inburgering (de effectmeting hiervan vindt pas in de wetsevaluatie plaats). Ten slotte wordt in hoofdstuk 6 de opzet beschreven voor de wetsevaluatie en eventuele vervolgmetingen.

2 Het functioneren van de Wib

201 Dit hoofdstuk beschrijft het functioneren van de Wib in de eerste vijftien maanden na inwerkingtreding. Er wordt voornamelijk ingegaan op de examenresultaten en de kenmerken van de deelnemers. Verder besteedt het hoofdstuk aandacht aan de verleende vrijstellingen en kosten van het inburgeringsexamen.

Gegevensverzameling over het functioneren van de Wib

202 Alle gegevens met betrekking tot de examenresultaten zijn aangeleverd door de directie Inburgering en Integratie van het ministerie van VROM en het ministerie van Buitenlandse Zaken. In aparte bestanden zijn de kenmerken van de deelnemers, de resultaten van de examens op hoofdlijnen (geslaagd of niet-geslaagd) en de gedetailleerde gegevens aangeleverd (score per examenonderdeel).

Gegevens van kleine posten niet beschikbaar voor de volledige periode

203 De kortetermijnevaluatie heeft betrekking op de examenresultaten van 15 maart 2006 tot 15 juni 2007. Echter, voor de kleine buitenlandse posten zijn alleen gegevens beschikbaar voor de periode tot 15 maart 2007.

204 De examenresultaten worden op elke buitenlandse post in een stand-alone systeem opgeslagen. Zij worden normaalgesproken twee maal per jaar verzameld: in april en november. In dit rapport is gebruikgemaakt van de gegevens die in april 2007 zijn verzameld. Gezien het belang van een zo volledig mogelijke rapportage, is er bij de 30 grootste posten een aanvullende data-verzamelingsronde uitgezet waarbij de examengegevens tot 15 juni 2007 zijn gevraagd. In dit onderzoek ontbreken voor de kleine posten de data van 15 maart 2007 tot 15 juni 2007. Gezien het feit dat de grote posten verantwoordelijk zijn voor 85% van de afgenomen examens en de gegevens voor de kleinere posten tot 15 maart 2007 wel beschikbaar zijn, heeft dit naar verwachting geen gevolgen voor de conclusies zoals deze staan beschreven in dit hoofdstuk. Wel zijn de feitelijke aantallen hoger dan de aantallen zoals vermeld in deze rapportage.

205 De drie verschillende gegevensbestanden met de kenmerken van de deelnemers, de resultaten van de examens op hoofdlijnen (geslaagd of niet-geslaagd) en de gedetailleerde gegevens (score per examenonderdeel) zijn samengevoegd, waarbij slechts voor enkele examens geen complete gegevensset kon worden gemaakt. Als er geen examenresultaten voor de gegevens te herleiden waren, zijn de gegevens bij de verdere analyse weggelaten. Indien er geen gedetailleerde examengegevens beschikbaar waren, zijn de personen zoveel mogelijk meegenomen in de analyses. Alleen bij de onderdelen die betrekking hebben op de gedetailleerde examengegevens, zijn deze weggelaten. Verder zijn voor 41 personen de examenresultaten verwijderd, omdat het proefexamens betrof.

Monitor Inburgeringsexamen Buitenland bron voor aantal vragen

206 De Monitor Inburgeringsexamen Buitenland (MIEB) van het IND is voor een beperkt aantal vragen de enige gebruikte gegevensbron. De MIEB wordt halfjaarlijks opgesteld en beschrijft de resultaten van het inburgeringsexamen. Voor deze rapportage is uitgegaan van de MIEB van april 2007. Indien de MIEB als bron is gebruikt, wordt dit bij het betreffende onderdeel vermeld.

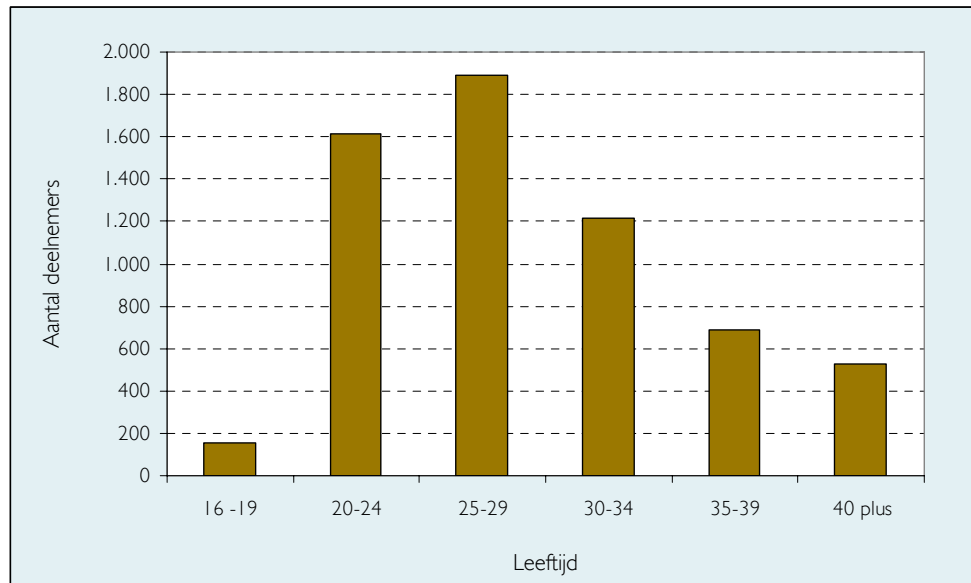
Hoe functioneert de Wib in de eerste vijftien maanden na inwerkingtreding?

Hoeveel personen doen het Wib-examen?

207 Tot 15 juni 2007 zijn er bij 6.122 personen een of meerdere Wib-examens afgenomen. Zoals eerder is vermeld, ontbreken hierbij de resultaten voor de kleinere posten vanaf 15 maart 2007; het werkelijke aantal personen ligt dus hoger.

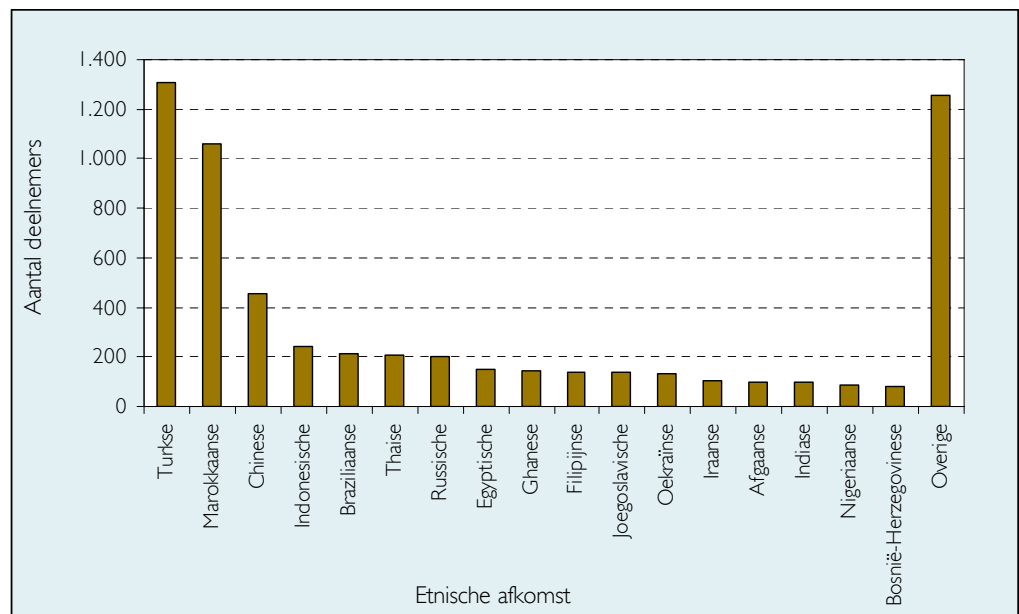
208 Een meerderheid van de deelnemers is van het vrouwelijke geslacht (63%).

209 In figuur 2.1 is de leeftijdsverdeling van de deelnemers weergegeven. Ruim de helft van de deelnemers (60%) is jonger dan 30 jaar. De overige 40% van de deelnemers is 30 jaar of ouder; 31% is tussen de 30 en 40 jaar, 9% is tussen is 40 jaar of ouder.

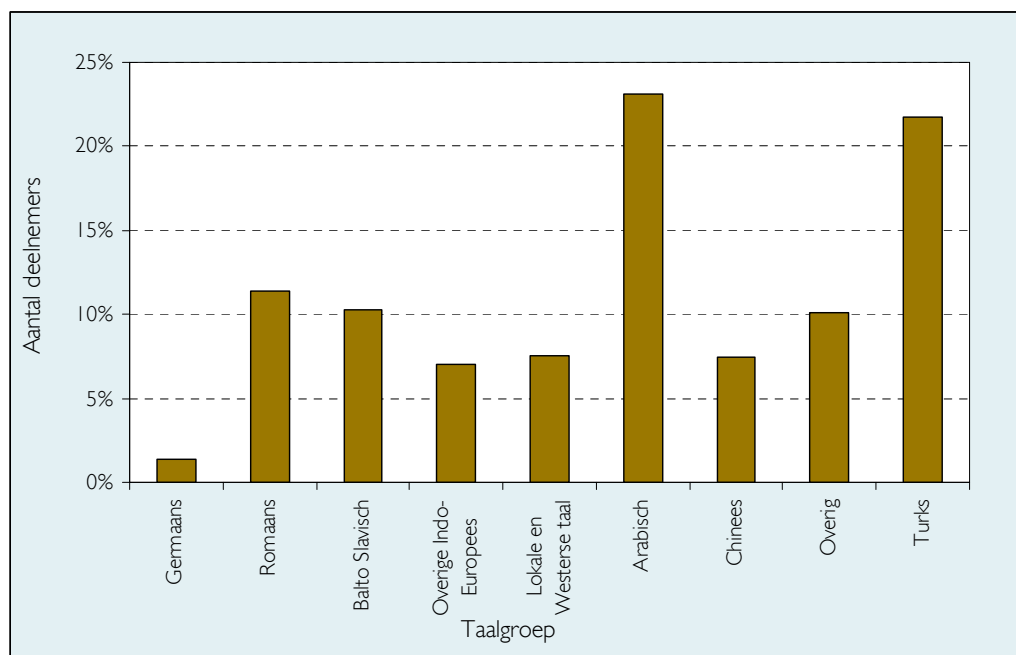
Figuur 2.1 de leeftijdsverdeling van de deelnemers aan het Wib-examen (bron: bestanden ministeries van VROM en Buitenlandse Zaken)

210 De grootste groepen deelnemers zijn de groepen deelnemers van Turkse of Marokkaanse afkomst; 21% van de deelnemers is van Turkse afkomst en 17% is van Marokkaanse afkomst. In figuur 2.2 zijn de meest voorkomende landen van herkomst weergegeven.

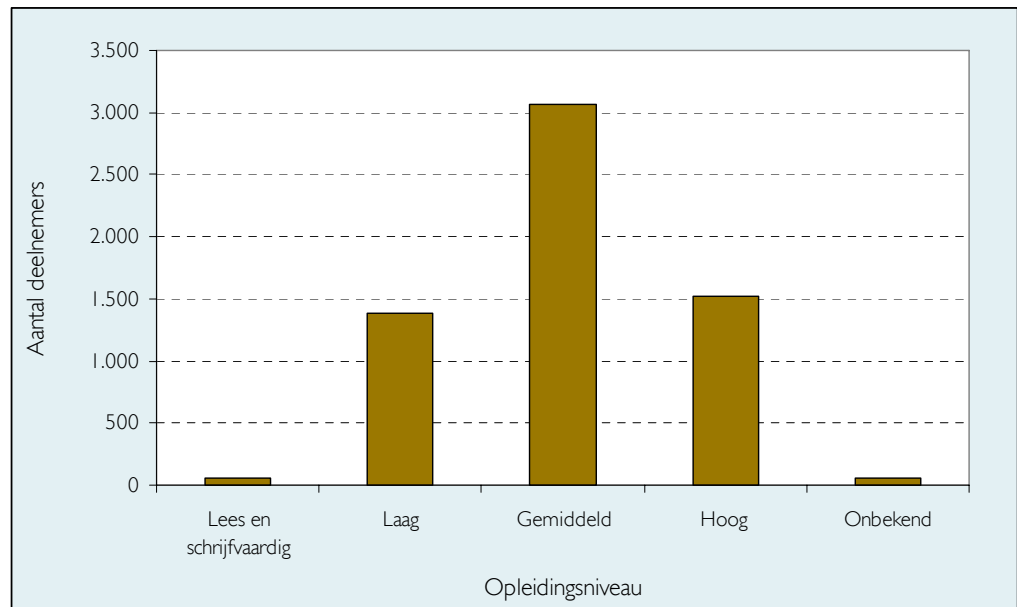
Figuur 2.2: de etnische afkomst van de deelnemers (bron: bestanden ministeries van VROM en Buitenlandse Zaken)

211 De gegevens over de landen van herkomst kunnen ook naar taalfamilie worden ingedeeld (zie bijlage D). Deze indeling is relevant, omdat de taalfamilie van de moedertaal van invloed kan zijn op de resultaten van de deelnemers in de taaltoets (TGN). Figuur 2.3 toont deze indeling. Ook hierbij geldt dat de Arabische taal (waaronder het Marokkaans) en het Turks het meest voorkomen.

Figuur 2.3: de taalgroep waartoe de deelnemers behoren (bron: bestanden ministeries van VROM en Buitenlandse Zaken)

212 Tot slot wordt ook het opleidingsniveau van de deelnemers geregistreerd. Opgemerkt dient te worden dat het opleidingsniveau bepaald wordt door een ambtenaar van de post; er is geen uitgebreide gestandaardiseerde definitie van de categorieën. In figuur 2.4 wordt het opleidingsniveau van alle deelnemers weergegeven. De helft van de deelnemers is gemiddeld opgeleid; 50% behoort tot deze categorie. Verder is 25% hoger opgeleid, 23% laag opgeleid en 1% lees- en schrijfvaardig. Voor de overig 60 deelnemers (1%) is het opleidingsniveau niet bekend.

Figuur 2.4: de lees- en schrijfvaardigheid van de deelnemers (bron: bestanden ministeries van VROM en Buitenlandse Zaken)

Wat zijn de examenresultaten?

213 Er zijn in totaal tot 15 juni 2007 6.503 examens afgelegd. Daarvan zijn 5.725 (88%) examens succesvol afgerond. Voor 630 (10%) personen is het examen niet succesvol afgerond en voor 148 examens (2%) is de uitslag nog niet bekend. Het kan zijn dat voor het betreffende examen een onderdeel wordt heroverwogen. Een examen is succesvol afgerond als de geëxamineerde voor zowel de Toets Gesproken Nederlands (TGN) als de toets Kennis van de Nederlandse Samenleving (KNS) is geslaagd. Van de deelnemers met een bekend resultaat slaagt 90%.

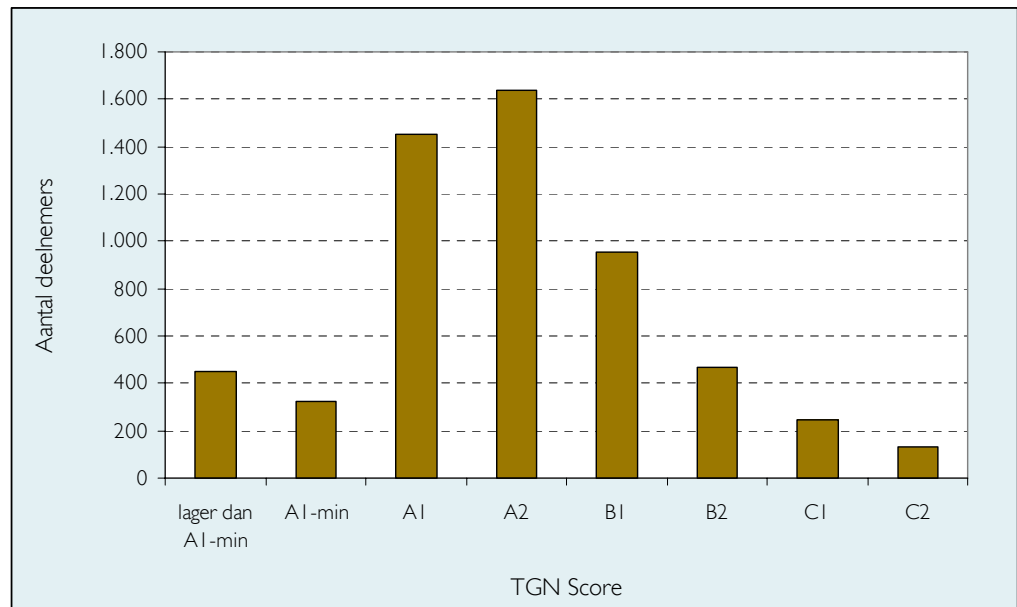
214 Als gekeken wordt naar de separate onderdelen TGN en KNS, valt op dat het slagingspercentage voor het KNS-onderdeel net iets hoger ligt (94% slaagt hiervoor) dan het TGN-onderdeel (91% slaagt hiervoor). Als dit verschil statistisch getoetst wordt met een chi-kwadraattoets blijkt het significant.

215 De resultaten kunnen ook opgesplitst worden naar persoonskenmerken zoals die in de voorgaande paragrafen zijn beschreven. Voor deze resultaten wordt u verwezen naar het onderdeel dat ingaat op de verschillende kenmerken en de invloed op de examenresultaten verderop in dit hoofdstuk.

	Onderdeel	Geslaagd	Gezakt	Overig	Totaal
Totaal	TGN	5.912	457	134	6.503
	KNS	6.094	295	114	6.503
	Examen	5.725	630	148	6.503
%	TGN	91%	7%	2%	100%
	KNS	94%	4%	2%	100%
	Examen	88%	10%	2%	100%

Tabel 2.1: de examenresultaten per onderdeel en het resultaat van het examen (bron: bestanden ministeries van VROM en Buitenlandse Zaken)

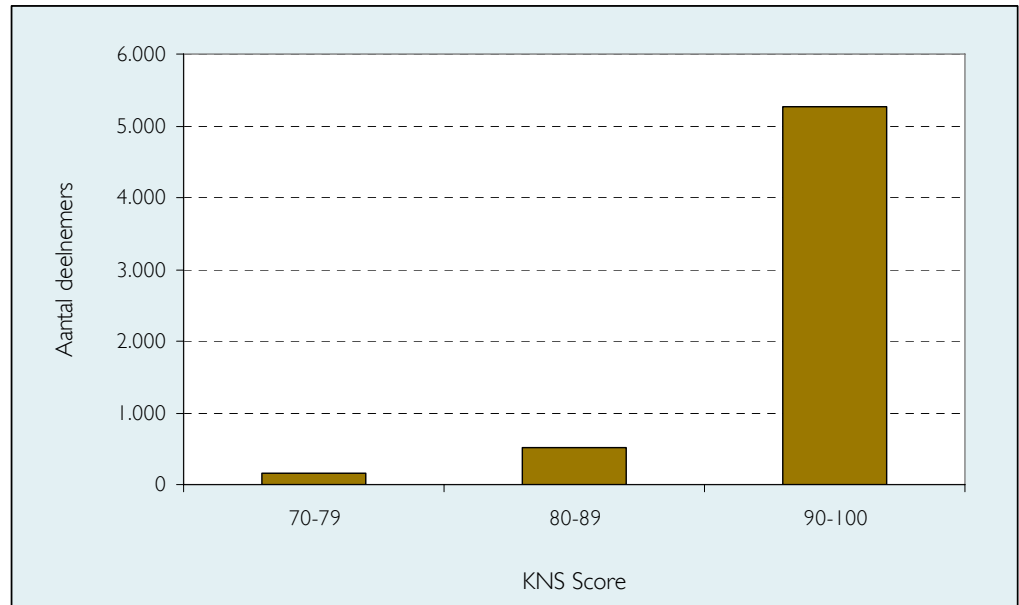
216 De verdeling van de examencijfers voor de twee onderdelen TGN en KNS zijn weergegeven. In figuur 2.5 is de TGN-score weergegeven ingedeeld in de zogenaamde CEF-score (een standaard-indeling van taalniveaus, zie bijlage B voor meer informatie). De vreemdeling is geslaagd wanneer hij een score van A1-min of hoger heeft. Het figuur geeft de resultaten van alle personen voor wie de computer een score heeft kunnen bepalen. Indien er sprake is van een slechte telefoonlijn of te veel achtergrondgeruis, kan de computer de score niet bepalen en krijgt de persoon een score van 10 (de laagste score). In deze gevallen wordt de score herbeoordeeld. Bij de herbeoordeling wordt geen nieuwe score gegeven, maar alleen een resultaat (geslaagd of gezakt). Alle personen die vervolgens alsnog zakken (en dus een score onder het A1-min niveau hebben), zijn meegenomen. Deze personen zijn opgenomen in de meest linkse staaf van figuur 2.5. Voor alle personen met een score van 10 die na de herbeoordeling wel zijn geslaagd (669), zijn de resultaten weggelaten; dit omdat de definitieve score van deze persoon niet meer is te achterhalen, wij weten alleen dat zij A1-min of hoger hebben en dus niet onder de meest linkse categorie vallen.

Figuur 2.5: de TGN-scores naar CEF-niveau (bron: bestanden ministeries van VROM en Buitenlandse Zaken)

217 De cesuur voor het Wib-examen is A1-min niveau; een deelnemer moet minimaal A1-min niveau halen om te slagen. Ruim 400 deelnemers (8%) scoren onder het A1-min niveau; de overige 92% scoort hoger. Van de deelnemers die hoger scoren, scoort A1 (26%) of A2 (29%) en 30% van de deelnemers scoort niveau B1 of hoger. Een kleine groep deelnemers (6%) zit wel boven de cesuur, maar haalt het A1-niveau nog niet.

218 Figuur 2.6 toont de scores voor het KNS-onderdeel. Alleen de scores boven de 70 punten zijn weergegeven. Alle scores onder de 70 punten (445 personen hadden een score van minder dan 70 punten) zijn opnieuw beoordeeld, waarbij alleen het eindresultaat (geslaagd of niet-geslaagd) en niet de eindscore is geregistreerd.

Figuur 2.6: de KNS-score voor deelnemers met 70 of meer punten (bron: bestanden ministeries van VROM en Buitenlandse Zaken)

219 Veruit de meeste deelnemers (79%) hebben een score van 91 punten of hoger. Verder scoort 17% van de deelnemers tussen de 81 en 90 punten en 4% tussen de 70 en 80 punten.

In hoeverre vinden herexamens plaats?

220 Zoals reeds is aangegeven zijn door 6.122 deelnemers in totaal 6.503 examens afgelegd. Er zijn dus 381 herexamens afgelegd. Zoals in tabel 2.2 te zien is, betreft het niet alleen personen die een examen één keer overdoen.

221 In tabel 2.2 is ook het resultaat van de (her)examens weergegeven. Opvallend is dat het slagingspercentage bij een eerste examen veruit het hoogst ligt; 91% slaagt direct voor zijn of haar examen. Naarmate er vaker een examen afgenomen wordt, daalt het slagingspercentage en stijgt het percentage deelnemers dat zakt. Verder is er ook een toename zichtbaar in het resultaat 'overig' (bijvoorbeeld het resultaat wordt herbeoordeeld).

Hoeveelste examens	Aantal deelnemers	Resultaat		
		Geslaagd	Gezakt	Overig
1 ^e	6.122	91%	7%	2%
2 ^e	342	43%	50%	7%
3 ^e	32	16%	59%	25%
4 ^e of 5 ^e	7	Te weinig gegevens		

Tabel 2.2: het aantal maal dat een herexamen wordt gedaan met het resultaat (bron: bestanden ministeries van VROM en Buitenlandse Zaken)

Hoeveel mensen krijgen een ontheffing en om welke redenen?

222 Op het aantal vrijstellingen en ontheffingen is op dit moment nog geen zicht. In de MIEB wordt aangegeven dat dit komt doordat het verkrijgen van een vrijstelling of ontheffing een proces is dat enige tijd in beslag neemt. Tot op heden zijn geen betrouwbare gegevens beschikbaar over het aantal verleende ontheffingen. Dit komt omdat zowel de verzoeken tot vrijstelling als de verzoeken tot ontheffing bij het opvoeren van de procedure worden geregistreerd. Op dat moment is nog niet duidelijk of er authentieke documenten overlegd zijn waarmee vrijstelling kan worden verkregen of dat het verzoek tot medische ontheffing is voorzien van een verklaring van een door het ministerie van Buitenlandse Zaken aangewezen arts.

Wat zijn de kosten van de examens op macroniveau?

223 De kosten voor de overheid van de uitvoering van de examens horen niet tot de reikwijdte van deze kortetermijnevaluatie. De examenkosten van deelnemers op macroniveau, dat wil zeggen de totale kosten van het inburgeringsexamen voor de deelnemers, worden wel in beeld gebracht. Die kosten zijn als volgt te bepalen. De kosten bestaan uit de kosten voor het examen zelf (à € 350,- per examen) en de kosten voor de oefenpakketten. Voor dit onderdeel is uitgegaan van de gegevens uit de MIEB van april 2007 omdat de MIEB gegevens bevat van de oefenpakketten.

224 In totaal zijn er tot 15 maart 2007 4.684 examens afgelegd. De kosten voor de vreemdelingen van de examens zijn in totaal dus € 1.639.400,-.

225 Over de kosten voor de oefenpakketten is het moeilijker om een uitspraak te doen; de leverancier van deze pakketten registreert de verkoop aan de groothandel en niet de directe verkoop aan de deelnemers. Op basis van de cijfers in de MIEB (tot 15 maart 2007) zijn er 15.477 volledige oefenpakketten en 457 sets van TIN-codes verkocht aan de groothandel⁸. Gegeven de verkoopprijs van het volledige oefenpakket van € 65,- en de sets van TIN-codes à € 46,30, liggen de maximale kosten van het oefenmateriaal op € 1.027.164,-.

226 Voor wat betreft de oefenpakketten gaat het hier om de maximale kosten tot 15 maart 2007; niet alle aan de groothandel verkochte oefenpakketten hoeven namelijk te zijn verkocht aan de doelgroep. Het feit dat er tot op 15 maart nog maar 8.449 oefenexamens zijn afgelegd, lijkt dit te bevestigen.

227 De totale examenkosten voor de vreemdelingen tot 15 maart 2007 bedragen dus maximaal € 2,7 miljoen.

Welk deel van de vreemdelingen die met succes een basisexamen doen, dient een mvv-aanvraag in?

228 Er is geen informatie beschikbaar over welk deel van de deelnemers aan het examen na succesvolle afronding geen mvv-aanvraag indient. De registratie van het basisexamen staat los van de mvv-registratie van de IND. De resultaten van het examen moeten als bijlage bij de mvv-aanvraag worden gevoegd, maar de examenscores worden niet ingevoerd in de mvv-bestanden van de IND.

229 Er wordt geen uniek nummer toegekend aan de vreemdeling die in beide registratiesystemen wordt gebruikt, waardoor een directe koppeling van de mvv-bestanden van de IND aan de bestanden met examenresultaten niet mogelijk is. De enige mogelijkheid is om een koppeling te maken op basis van de unieke combinatie van naam, geboortedatum en land van herkomst. Deze koppeling is bewerkelijk en viel niet binnen de scope van de kortetermijnevaluatie.

⁸ Een TIN-code wordt gebruikt om een oefenexamen af te leggen. Een oefenpakket bestaat uit drie TIN-codes, de film 'Naar Nederland', een fotoboek en een handleiding inclusief 100 vragen.

Welke verschillen zijn er tussen groepen vreemdelingen in het examenresultaat?

230 Eerder in dit hoofdstuk zijn de kenmerken van de deelnemers beschreven. In dit onderdeel wordt ingegaan op de vraag of de kenmerken van de deelnemers van invloed zijn op resultaten. Eerst wordt gekeken of er significante verschillen zijn in de slagingspercentages van de verschillende groepen. Dit wordt gedaan met behulp van een chi-kwadraattoets. Vervolgens wordt met behulp van regressie gekeken naar de relatieve invloed van verschillende kenmerken en hun interacties op de examenscores.

Geen verschil in resultaat naar geslacht

231 Het geslacht leidt niet tot significante verschillen van de resultaten. In tabel 2.3 worden de resultaten naar geslacht weergegeven. Ook de resultaten voor KNS en TGN verschillen niet significant van elkaar.

	Onderdeel	Geslaagd	Gezakt	Overig	Totaal
Totaal	Vrouw	3.571	377	98	4.046
	Man	2.147	252	49	2.448
	Totaal	5.725	630	148	6.503
%	Vrouw	88%	9%	3%	100%
	Man	88%	10%	2%	100%
	Totaal	88%	10%	2%	100%

Tabel 2.3: de resultaten naar geslacht (bron: bestanden ministeries van VROM en Buitenlandse Zaken)

Leeftijd heeft beperkt invloed op taalniveau

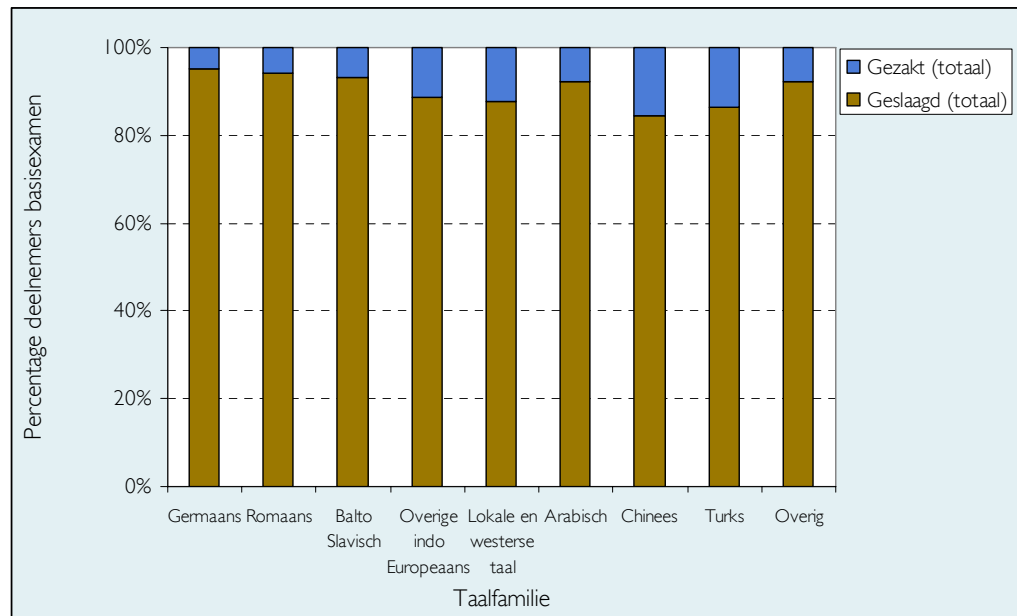
232 De leeftijd heeft een significante maar beperkte invloed op de examenresultaten. Zoals te zien is in tabel 2.4 ligt het slagingspercentage voor deelnemers onder de 20 en boven de 40 jaar iets lager dan voor de overige groepen. Ook als gekeken wordt naar de aparte toetsonderdelen scoren de groepen van onder de 25 en boven de 45 jaar lager dan de overige groepen.

	Onderdeel	Geslaagd	Gezakt	Overig	Totaal
Totaal	16 -20	136	24	4	164
	20-25	1.496	172	32	1.700
	25-30	1.797	181	39	2.017
	30-35	1.147	102	29	1.278
	35-40	641	72	22	735
	40 plus	471	73	20	564
	Totaal	5.688	624	146	6.458
%	16 -20	83%	15%	2%	100%
	20-25	88%	10%	2%	100%
	25-30	89%	9%	2%	100%
	30-35	90%	8%	2%	100%
	35-40	87%	10%	3%	100%
	40 plus	84%	13%	4%	100%
	Totaal	88%	10%	2%	100%

Tabel 2.4: de resultaten naar leeftijd (bron: bestanden ministeries van VROM en Buitenlandse Zaken)

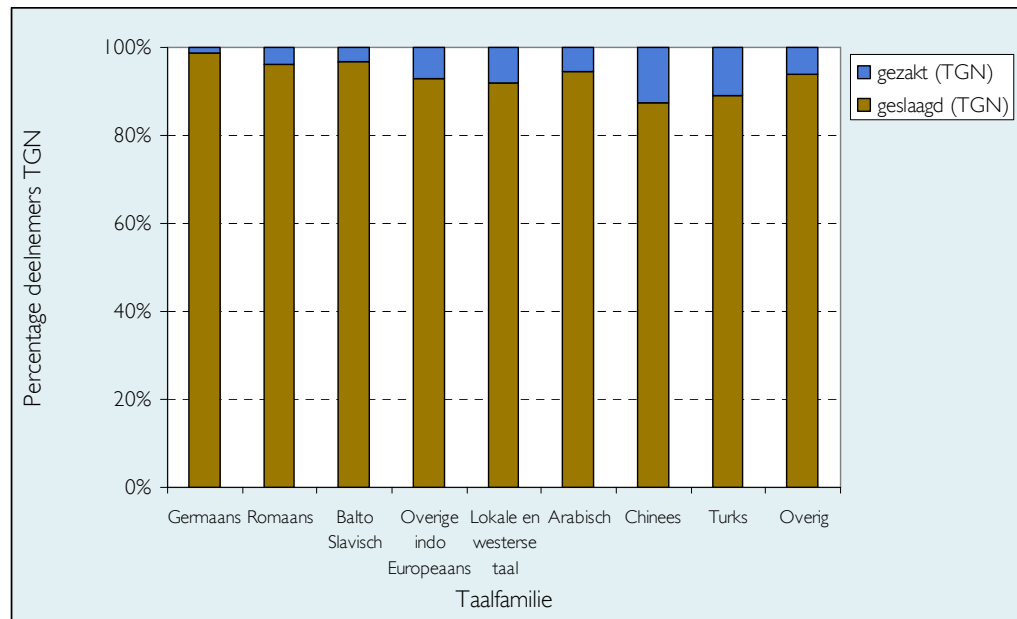
Het land van herkomst heeft invloed op het resultaat

233 Het land van herkomst heeft ook significante invloed op de resultaten van het Wib-examen. Om te toetsen of het land van herkomst van invloed is, zijn de landen van herkomst ingedeeld naar taalfamilies. Figuur 2.7 geeft de resultaten naar taalfamilie weer. Deelnemers met een Chinese moedertaal lijken vaker te zakken dan de overige groepen. Deelnemers met een Germaanse moedertaal lijken juist vaker te slagen voor het examen.

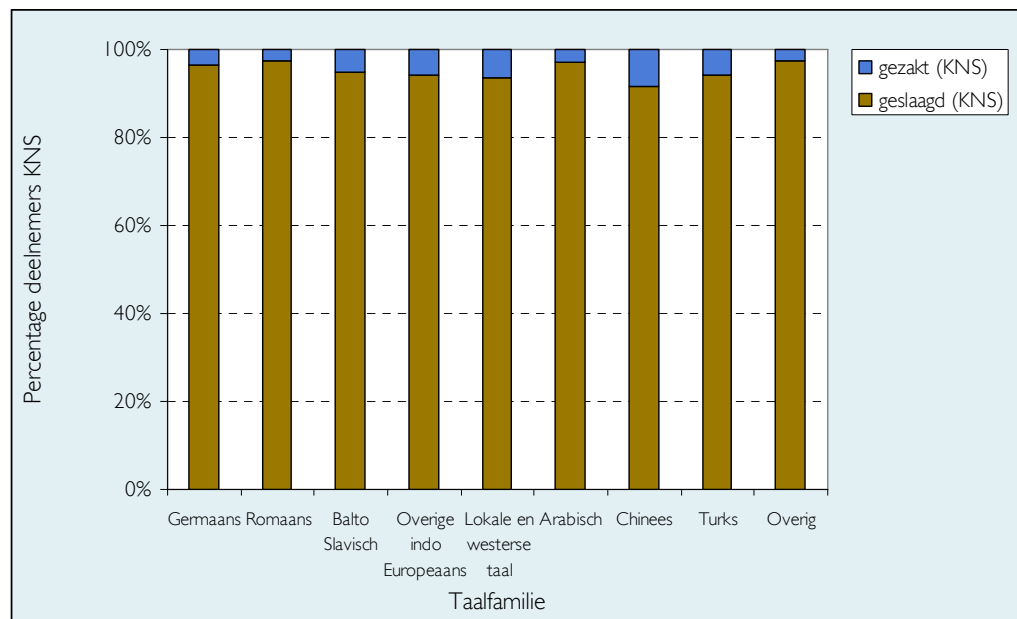

Figuur 2.7: het slagingspercentage voor het totale examen naar taalfamilie (bron: bestanden ministeries van VROM en Buitenlandse Zaken)

234 De resultaten voor de aparte examenonderdelen lijken enigszins te verschillen. In beide gevallen is er sprake van statistisch significante verschillen. Als gekeken wordt naar het slagingspercentage voor het TGN-gedeelte (zie figuur 2.8) valt op dat deelnemers die behoren tot de Chinese taalfamilie en in mindere mate tot de Turkse taalfamilie een lager slagingspercentage hebben dan de overige deelnemers. Bij het KNS-onderdeel (zie figuur 2.9) zijn de verschillen minder groot.

Figuur 2.8: het slagingspercentage van het TGN-onderdeel naar taalfamilie (bron: bestanden ministeries van VROM en Buitenlandse Zaken)

Figuur 2.9: het slagingspercentage van het KNS-onderdeel naar taalfamilie (bron: bestanden ministeries van VROM en Buitenlandse Zaken)

Ook het opleidingsniveau is van invloed op de resultaten

235 Als gekeken wordt naar het opleidingsniveau van de deelnemer, zijn daar ook significante verschillen zichtbaar tussen de verschillende groepen. Hoe lager het opleidingsniveau is, hoe lager ook het slagingspercentage is. Tabel 2.5 toont de slagingspercentages per opleidingsniveau. Het beeld voor de aparte examenonderdelen is nagenoeg gelijk en verschilt ook significant.

	Onderdeel	Geslaagd	Gezakt	Overig	Totaal
Totaal	Lees- en schrijf- vaardig	58	13	4	75
	Laag	1.268	255	31	1.554
	Middel	2.861	304	90	3.255
	Hoog	1.485	49	22	1.556
	Totaal	5.672	621	147	6.440
%	Lees- en schrijf- vaardig	77%	17%	6%	100%
	Laag	82%	16%	2%	100%
	Middel	88%	9%	3%	100%
	Hoog	95%	3%	2%	100%
	Totaal	88%	10%	2%	100%

Tabel 2.5: het slagingspercentage voor het totale examen naar opleidingsniveau (bron: bestanden ministeries van VROM en Buitenlandse Zaken)

Er is een relatie tussen de kenmerken van de deelnemers en de scores voor TGN

236 Naast de toetsresultaten (geslaagd, gezakt of overig) is ook gekeken naar de invloed van de diverse kenmerken op de exacte toetsscores. Dit gebeurt aan de hand van een regressieanalyse waarbij de eindscore de afhankelijke variabele is en de kenmerken van de deelnemers (geslacht, leeftijd, land van herkomst ingedeeld in taalfamilie en opleidingsniveau) de verklarende variabelen.

237 Verschillende regressiemodellen zijn onderzocht (zie bijlage E voor meer details). De regressievergelijking die uiteindelijk overblijft, is te zien in tabel 2.6 en tabel 2.7. In het regressiemodel worden verschillen in taalscores voor 15% verklaard door verschillen in geslacht, opleidingsniveau en land van herkomst (taalfamilie). De hoogte van de F-waarde (tabel 2.6) is indicatief voor het belang van de individuele kenmerken. De overige variatie is te verklaren door andere factoren zoals taalaanleg, moedertaal van de partner en kenmerken van het taalonderwijs (zie figuur 1.2) die niet worden geregistreerd en door natuurlijke variatie in de resultaten.

238 Het geslacht heeft grote invloed op de regressiescore; gemiddeld scoren vrouwen 6 punten minder dan mannen wanneer gecorrigeerd wordt voor taalfamilie en opleiding. Dit lijkt in tegenspraak met het eerder vermelde resultaat waarbij er geen significant verschil was tussen het slagingspercentage van mannen en vrouwen. Dit heeft te maken met het feit dat vrouwen vaker een hogere opleiding hebben en afkomstig zijn uit landen die in de taaltoets beter presteren. De lagere scores van vrouwen wanneer gecorrigeerd wordt voor deze factoren kunnen liggen aan andere factoren, zoals de contactfrequentie met de Nederlandse taal die niet meegenomen worden in de regressie.

239 Het effect van opleiding is consistent met het resultaat in tabel 2.5, waaruit bleek dat personen met een hoger opleidingsniveau vaker voor het basisexamen slagen. Ook het effect van de taalfamilie is redelijk consistent met de resultaten in figuur 2.7. De verschillen tussen de taalfamilies kunnen gedeeltelijk liggen aan verschillen in de afstand tussen de eigen taal en de Nederlandse taal. Maar andere factoren kunnen ook ten grondslag liggen aan het verschil. Zo kan het zijn dat personen uit een Chinees of Turks taalgebied minder vaak een Nederlandstalige partner hebben dan personen uit een Balto-Slavisch taalgebied.

Factor	F-waarde	Significantie
Geslacht	205,8	0,00
Opleidingsniveau	91,7	0,00
Taalfamilie	84,8	0,00

Tabel 2.6: het model voor de TGN-score

Factor	Coëfficiënt	Toelichting
Geslacht = vrouw	-5,7	Vrouwen halen een score die gemiddeld 5,7 punten lager ligt dan mannen
Opleidingsniveau	2,5	Een stijging van één opleidingsniveau geeft een score die gemiddeld 2,5 punten hoger ligt
Taalfamilie:		De score van personen uit een Turks of Chinees taalgebied ligt gemiddeld het laagst. Personen uit een Romaans of Arabisch taalgebied hebben een taalscore die gemiddeld 5 tot 6 punten hoger liggen dan personen uit een Turks of Chinees taalgebied. Bij personen uit een taalgebied met lokale en westerse talen of een Balto-Slavisch taalgebied is het verschil 10 tot 11 punten. Personen uit een Germaans taalgebied hebben een score die 28 punten hoger ligt.
Turks	0,0	
Chinees	0,6	
Overig	2,0	
Overig Indo-Europeans	2,4	
Romaans	4,8	
Arabisch	5,8	
Lokaal en westerse taal	9,6	
Balto-Slavisch	10,7	
Germaans	28,2	

Tabel 2.7: de modelcoëfficiënten voor de TGN-score. De coëfficiënten voor taalfamilie beschrijven het verschil in score ten opzichte van personen uit een Turks taalgebied

Er is geen sterke relatie tussen de kenmerken van de deelnemers en de scores voor KNS

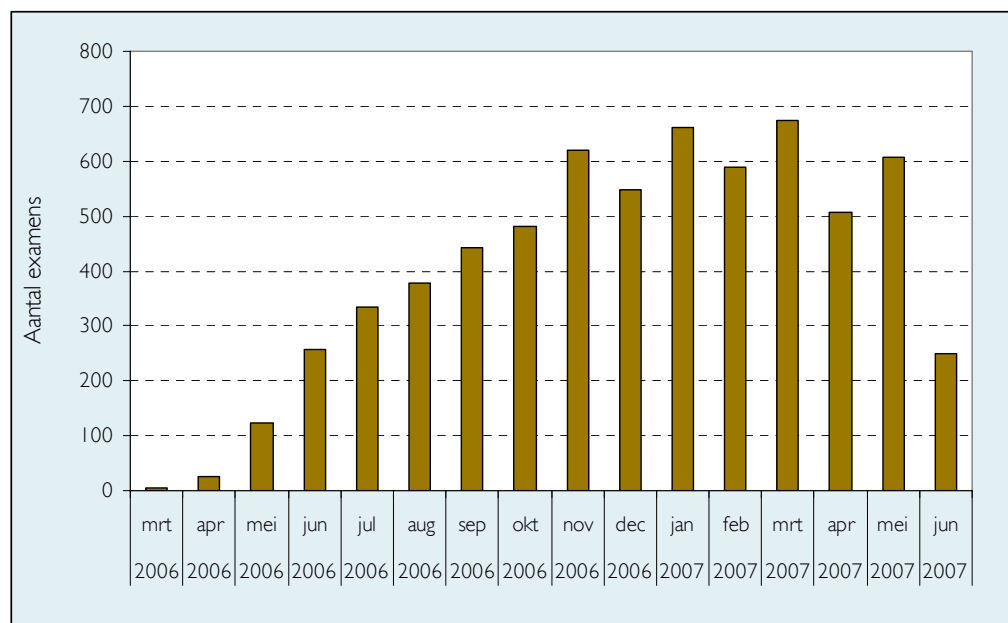
240 Met de score voor het KNS-onderdeel is het ook mogelijk om de invloed van de verschillende kenmerken te bepalen. Dit gebeurt met een regressieanalyse op dezelfde wijze als bij de TGN. Echter het beste model verklaart slechts 3% van de variatie in scores. De KNS-scores lijken in veel mindere mate verklaard te worden door achtergrondkenmerken. Vermoedelijk worden de prestaties in de KNS-toets sterker bepaald door individuele kenmerken zoals het geheugen.

241 Vanwege het lage percentage verklaarde variantie wordt niet verder ingegaan op het regressie-model. Voor de volledigheid is het uiteindelijke model opgenomen in bijlage E.

Welke ontwikkelingen in de tijd zijn er?

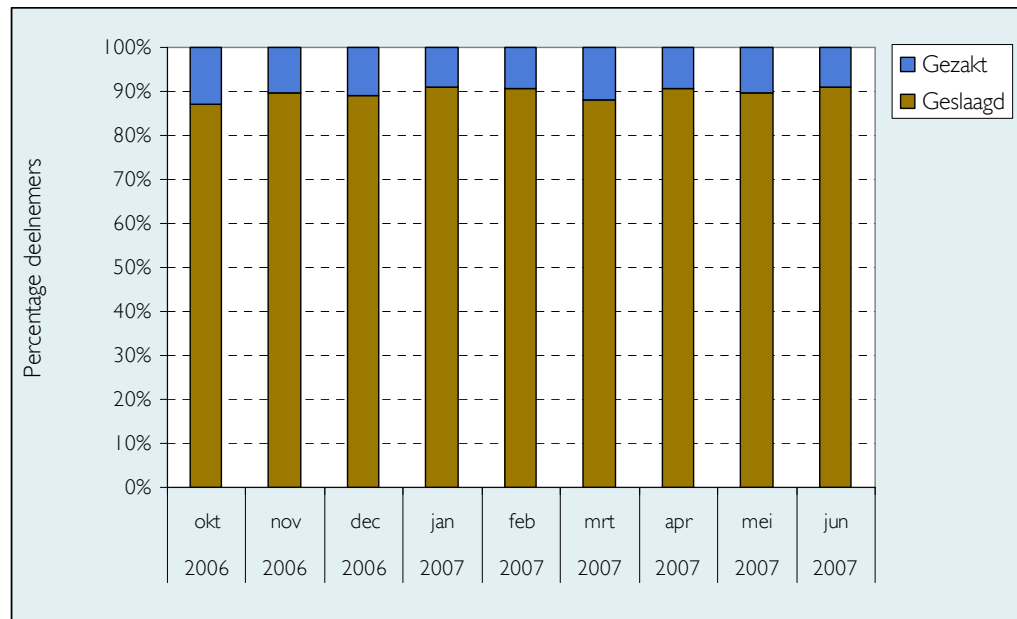
242 Figuur 2.10 toont de ontwikkelingen in het aantal examens vanaf 15 maart 2006 tot 15 juni 2007. Vanaf april 2007 zijn de kleine posten niet meer meegenomen bij deze resultaten. Bij de kleine posten wordt ongeveer 15% van het totaal aantal examens afgenomen.

243 Na een aantal maanden van opstarten lijkt rond oktober 2006 een redelijk stabiele situatie te zijn ontstaan voor wat betreft het aantal examens dat wordt afgenomen. Er worden dan maandelijks gemiddeld rond de 550 examens afgenomen. Figuur 2.10 toont het totaal aantal afgenomen examens per maand, waarbij maart 2006 en juni 2007 alleen betrekking hebben op een halve maand.

Figuur 2.10: het aantal afgenomen examens per maand (maart 2006 en juni 2007: een halve maand) (bron: bestanden ministeries van VROM en Buitenlandse Zaken)

244 Als gekeken wordt naar het slagingspercentage over de loop van de maanden (waarbij gezien de lage aantallen maart tot en met oktober 2006 worden weggelaten) dan zijn er geen ontwikkelingen zichtbaar (zie figuur 2.11). Er zijn wel lichte fluctuaties zichtbaar, maar deze lijken niet te duiden op een trend. Het slagingspercentage neemt noch toe noch af.

Figuur 2.11: het slagingspercentage per maand (bron: bestanden ministeries van VROM en Buitenlandse Zaken)

In hoeverre komen de aantallen en kosten overeen met de verwachte aantallen bij invoering?

245 In de Memorie van Toelichting op de Wet inburgering buitenland wordt uitgegaan van 16.677 examens per jaar (ofwel circa 1.400 per maand). Dit aantal wordt in de hier beschreven periode nog niet gehaald. Als de 550 examens die er per maand worden afgenomen op de grote posten (85% van de examens) worden gecorrigeerd voor alle posten, zouden ongeveer 650 examens per maand worden afgenomen. Er kan dus gesteld worden dat de aantallen tot op heden niet overeen komen met de verwachtingen.

Het functioneren van de Wib in de eerste vijftien maanden samengevat

246 In tabel 2.8 worden de antwoorden op de onderzoeksvragen met betrekking tot de eerste vijftien maanden samengevat.

Onderzoeksvraag	Uitkomst in eerste vijftien maanden tot en met juni 2007
Hoeveel personen doen het Wib-examen?	In totaal doen 6.122 personen 6.503 examens
Wat zijn de examenresultaten?	88% van de deelnemers slaagt voor het examen, 10% zakt en voor 2% zijn de resultaten nog niet bekend
In hoeverre vinden herexamens plaats?	Er zijn 381 herexamens afgelegd; naar mate er vaker examen wordt gedaan, zakt het slagingspercentage
Hoeveel mensen krijgen een ontheffing en om welke redenen?	Er zijn geen betrouwbare gegevens over ontheffingen en vrijstelling.
Wat zijn de kosten van de examens op macroniveau?	Tot 15 maart 2007 is er door vreemdelingen maximaal € 2,7 miljoen besteed voor het voorbereiden op en uitvoeren van het examen
Welke verschillen zijn er tussen groepen vreemdelingen in het examenresultaat?	De taalscore lijkt te worden beïnvloed door het opleidingsniveau, het geslacht en het land van herkomst
Welke ontwikkelingen in de tijd zijn er?	Vanaf oktober 2006 lijkt er een stabiele situatie te ontstaan ten aanzien van het aantal examens (rond de 550 per maand). Het slagingspercentage verandert vanaf deze tijd nauwelijks

Tabel 2.8: samenvatting van het functioneren van de Wib in de periode maart 2006 tot en met juni 2007

3 De instroom

301 Dit hoofdstuk schetst een beeld van de instroom van mvv-aanvragen van nieuwkomers, en in het bijzonder de Wib-nieuwkomers. Allereerst wordt de instroom van voor de inwerking-treding van de Wib besproken. De ontwikkeling in het aantal aanvragen en aantal inwillingen wordt beschreven, alsmede verschillende uitsplitsingen naar subpopulaties. Vervolgens wordt de periode na inwerkingtreding van de wet vergeleken met de periode ervoor.

Gegevensbronnen zijn instroomgegevens IND

302 De instroomgegevens die voor dit hoofdstuk zijn gebruikt, zijn afkomstig van de IND. De IND heeft, geanonimiseerd, bestanden van de complete instroom van 1 januari 2002 tot 15 juni 2007 beschikbaar gesteld. Het betrof bestanden van de mvv-aanvragen en bestanden van het resultaat van de aanvraag (ingewilligd, niet-ingewilligd, ingetrokken enzovoort). De bestanden zijn aan elkaar gekoppeld en deze gegevens zijn vervolgens geanalyseerd door Significant. Voor het bepalen of een nieuwkomer tot de groep pre-Wibbers behoort, is gebruikgemaakt van de door de IND aangeleverde definities.

303 De data bevatten alle instroomgegevens die bij de IND zijn geregistreerd; er is dus geen sprake van een steekproef. Voor de analyses is gebruikgemaakt van gegevens die betrekking hebben op de doelgroep van de Wib (pre-Wibbers) en de Wib-nieuwkomers; slechts in enkele gevallen worden gegevens over tijdelijke immigranten als vergelijking gebruikt. De aanvragers van Surinaamse afkomst behoren niet tot de selectie van de doelgroep, omdat volgens de IND slechts een klein deel onder de Wib zou vallen (de meeste Surinaamse aanvragers krijgen ontheffing doordat zij voldoende Nederlandstalig onderwijs hebben genoten) en dus formeel niet tot de groep pre-Wibbers behoort. De selectie van de doelgroep is dus een benadering van de echte doelgroep; de aanvragers van Surinaamse afkomst die wel onder de Wib vallen, zijn niet meegenomen in de selectie van de doelgroep.

304 De gegevensbestanden van de IND bevatten soms (administratieve) dubbelingen. Voordat met de analyses is gestart, zijn de bestanden hierop gecontroleerd en is dubbele invoer van een aanvraag - voor zover herkenbaar - verwijderd. Een aanvraag is als dubbel gezien wanneer zowel het crv-nummer⁹ als de aanvraagdatum als het verblijfsdoel gelijk zijn.

⁹ Het unieke nummer dat de IND toekent aan elke vreemdeling. CRV staat voor Centraal Register Vreemdelingen.

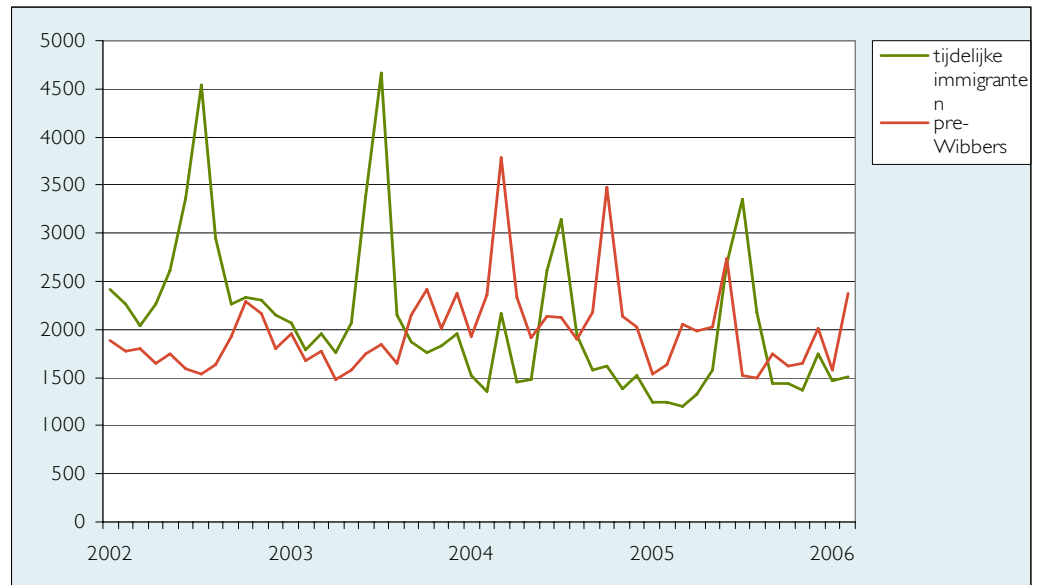
Wat waren de ontwikkelingen in de instroom vóór de inwerking-treding van de Wib?

305 Allereerst wordt een korte schets gegeven van de ontwikkelingen vanaf 2002 tot 15 maart 2006. Het betreft de ontwikkelingen in het aantal mvv-aanvragen en inwilligingen van aanvragen van de doelgroep van de Wet inburgering buitenland (pre-Wibbers) en de overige nieuwkomers (tijdelijke immigranten). De genoemde cijfers zijn gebaseerd op analyses die Significant heeft uitgevoerd op IND-gegevens.

Aantal mvv-aanvragen fluctueert; inwilligingspercentage daalt licht

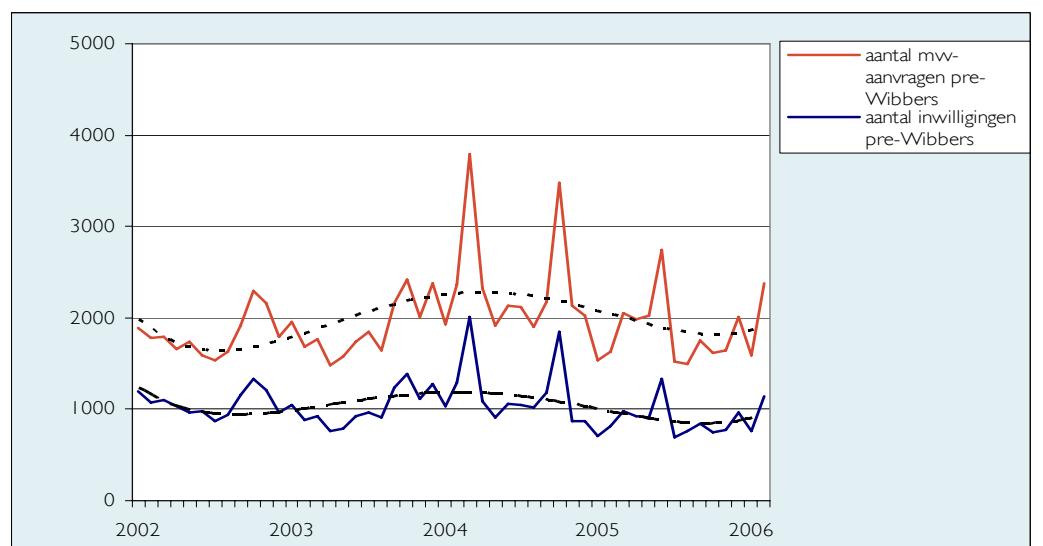
306 Figuur 3.1 geeft het aantal mvv-aanvragen van (een benadering van¹⁰) tijdelijke immigranten en pre-Wibbers vanaf 2002 per maand weer. Het aantal aanvragen vertoont voor beide groepen een grillig verloop. De aanvragen door tijdelijke immigranten laten een sterk seizoenskarakter zien, met duidelijke pieken in juli van elk jaar. Dit heeft vermoedelijk te maken met mvv-aanvragen voor een nieuw studiejaar. Voor pre-Wibbers zijn de pieken in het aantal aanvragen niet periodiek. De piek die eind 2004 te zien is kan worden verklaard door de verhoging van de leeftijdseis en de inkomenseis voor gezinsvormers per 1 november 2004. Vanaf die datum is de minimumleeftijd voor het toelaten van een gezinsvormer verhoogd van 18 naar 21 jaar. Daarnaast is ook de inkomenseis verhoogd; de partner in Nederland moet ten minste 120% van het minimumloon verdienen (dit was 100%).

¹⁰ In het kader van overzichtelijkheid zijn alle mvv-plichtigen die niet tot de groep pre-Wibbers behoren, bij de groep tijdelijke immigranten meegenomen. Zo kunnen zeker eventuele verschuivingen tussen beide groepen inzichtelijk worden gemaakt.

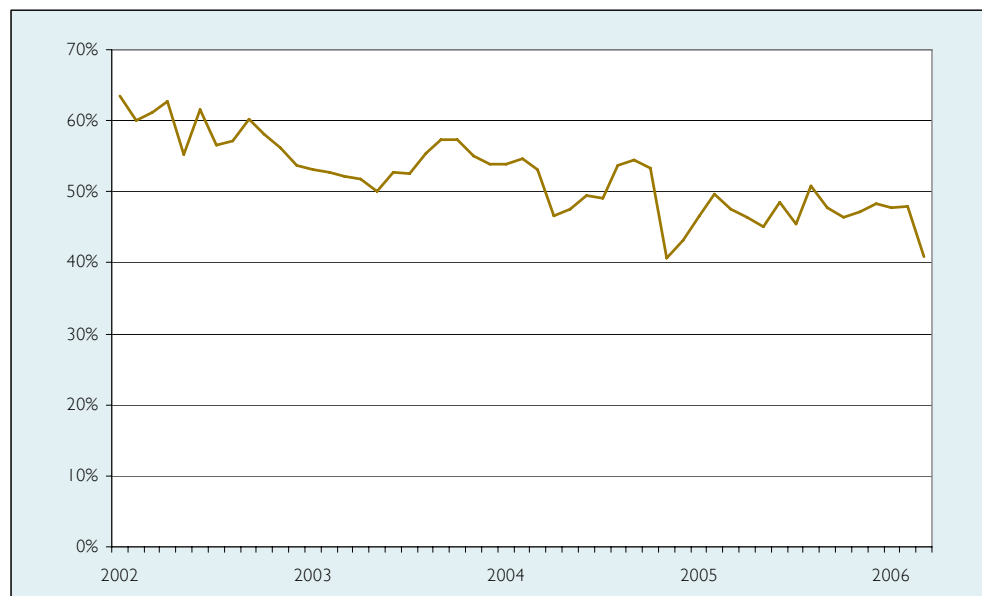
Figuur 3.1 aantal mvv-aanvragen per maand vanaf januari 2002 tot februari 2006 voor tijdelijke immigranten en pre-Wibbers (bron: IND instroomgegevens)

307 In figuur 3.2 is alleen het aantal mvv-aanvragen van de doelgroep (pre-Wibbers) weer- gegeven met een polynomiale trendlijn (4^e-graads). Deze lijn moet worden gezien als een grafisch hulpmiddel om een trend in de gegevens duidelijker zichtbaar te maken. Met behulp van deze trendlijn is vast te stellen dat het aantal mvv-aanvragen door pre-Wibbers in 2004 gestegen is. Vanaf 2005 is weer een daling te zien en vlak voor de inwerkingtreding van de Wib is er sprake van een toename van het aantal aanvragen en inwilligingen.

Figuur 3.2 aantal mvv-aanvragen en inwilligingen per maand tot februari 2006 voor pre-Wibbers met polynomiale trendlijn (bron: IND instroomgegevens)

308 Het aantal inwillingen vertoont een gelijksoortig verloop als het aantal aanvragen; de pieken en dalen treden op dezelfde momenten op. De polynomiale trendlijn die voor het aantal inwillingen als hulplijn is toegevoegd, laat zien dat stijging en daling in het aantal inwillingen echter minder sterk is. Als gekeken wordt naar het inwillingspercentage¹¹ (figuur 3.3), dan blijkt dat dit percentage vanaf 2002 geleidelijk daalt van 60% tot onder de 50% in 2005 en 2006. Deze daling is deels te verklaren door de aangescherpte eisen voor gezinsvormers vanaf november 2004, maar ook daarvoor daalt het inwillingspercentage. Mogelijkerwijs komt dit door het steeds strikter hanteren van de criteria voor inwilliging.

Figuur 3.3: inwillingspercentage per maand voor pre-Wibbers vanaf januari 2002 tot maart 2006 (bron: IND-instroomgegevens)

Welke verschillen zijn er tussen verschillende groepen vreemdelingen?

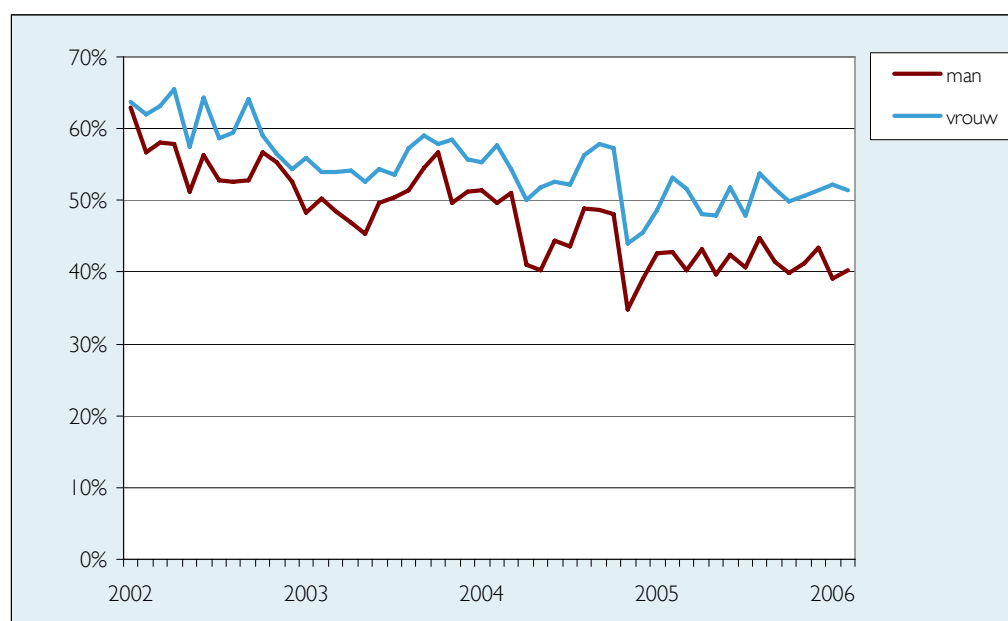
309 De IND-gegevens bieden ook de mogelijkheid om de nationaliteit en het geslacht te onderzoeken van de pre-Wibbers die een mvv-aanvraag indienen. Zo kan er gekeken worden of er verschillen zijn tussen mannelijke en vrouwelijke aanvragers in het inwillingspercentage en of deze verschillen in de loop van de tijd toenemen. Ook kan gekeken worden naar de invloed van de nationaliteit van de aanvragers.

¹¹ Het inwillingspercentage is het percentage van alle mvv-aanvragen dat ingewilligd wordt.

Het inwilligingpercentage daalt bij beide geslachten ongeveer even snel

310 Rond eenderde van de aanvragers (35%) uit de groep pre-Wibbers behoort tot het mannelijke geslacht. In de loop van de jaren blijft dit percentage nagenoeg gelijk en schommelt dit tussen de 30% en 42%.

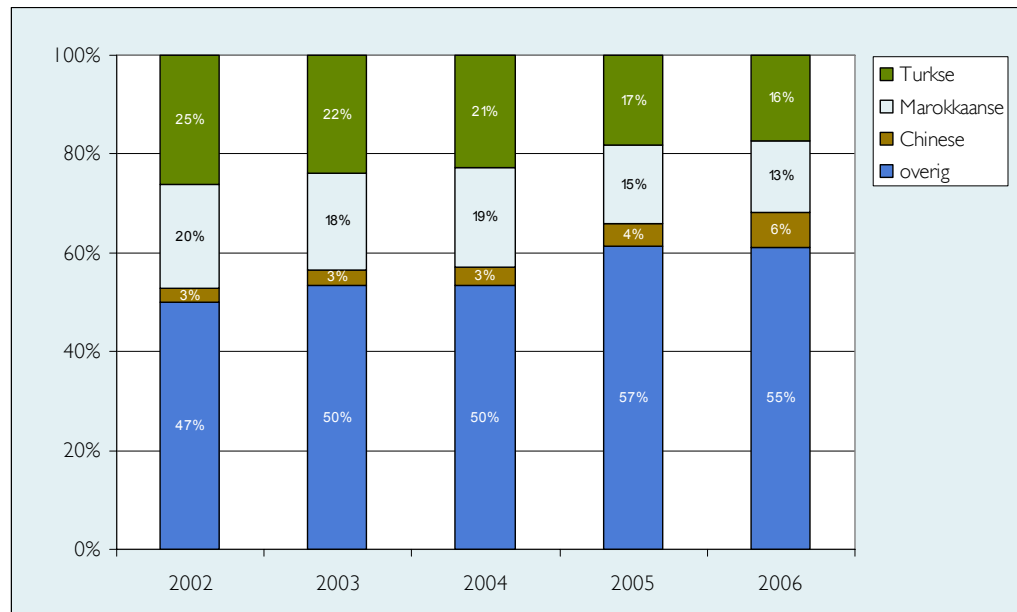
311 Het inwilligingpercentage ligt bij mannen gemiddeld 7 procentpunten lager dan bij vrouwen - zie figuur 3.4. Het verschil is in de eerste jaren wel iets kleiner (rond de 5%) en is in de laatste jaren iets groter (rond de 9%). Bij beide groepen is het dalende verloop zichtbaar.

Figuur 3.4: inwilligingpercentage voor pre-Wibbers per maand bij mannen en vrouwen vanaf 2002 tot begin 2006 (bron: IND instroomgegevens)

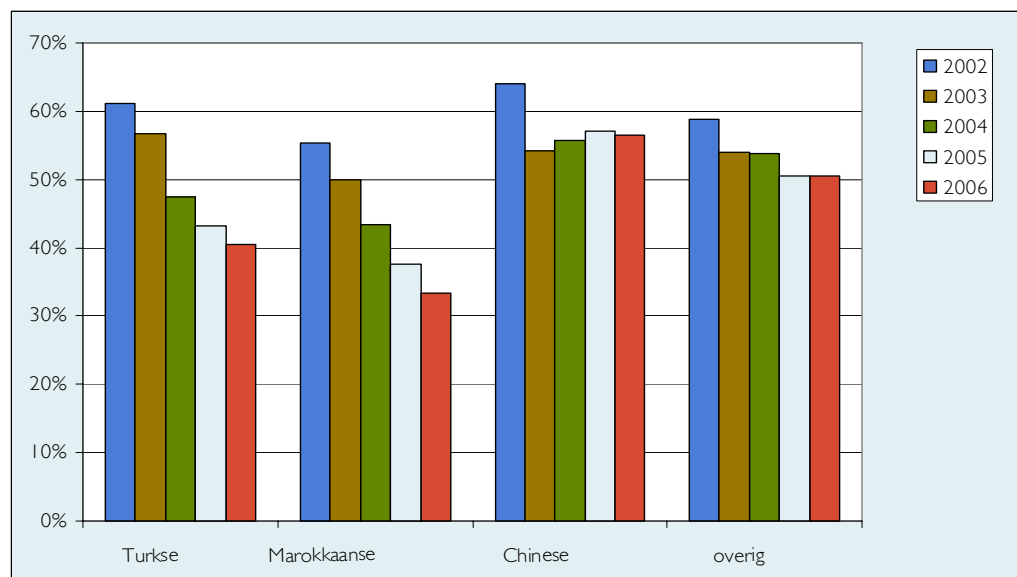
Inwilligingpercentage aanvragers met Turkse en Marokkaanse nationaliteit daalt snelst

312 In figuur 3.5 wordt de nationaliteit van de groep pre-Wibber aanvragers weergegeven. De drie grootste groepen (Turken, Marokkanen en Chinezen) worden apart weergegeven. 52% behoort tot de groep 'overig'. Verder heeft 20% van de aanvragers de Turkse, 17% de Marokkaanse en 4% de Chinese nationaliteit. Het aandeel van de twee grootste groepen, de Turken en Marokkanen, daalt met de tijd.

Figuur 3.5: procentuele aandeel aanvragen door pre-Wibbers per jaar, uitgesplitst naar de verschillende nationaliteiten (bron: IND-instroomgegevens)

313 Als vervolgens gekeken wordt naar de ontwikkeling van het inwilligingspercentage van deze vier groepen (figuur 3.6), valt op dat de groep 'overig' relatief de kleinste daling van het inwilligingspercentage laat zien. Begin 2002 wordt rond 59% van de aanvragen van deze groep ingewilligd; in 2006 is dit 50%.

Figuur 3.6: inwilligingspercentage pre-Wibbers per jaar naar nationaliteit (bron: IND-instroomgegevens)

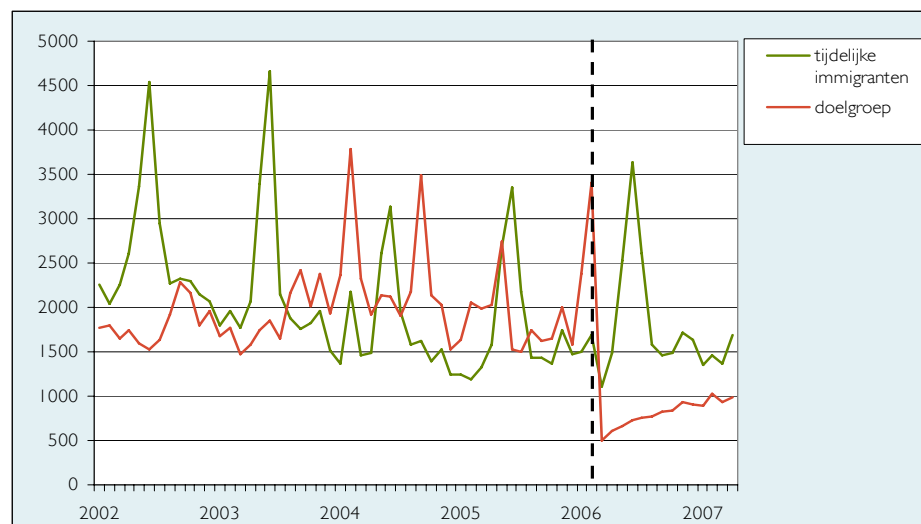
314 De grootste daling is zichtbaar bij de groep aanvragers met de Turkse nationaliteit; van rond de 61% in 2002 daalt het inwilligingspercentage tot rond de 41% in 2006. De groep met de Marokkaanse nationaliteit vertoont ook een sterke daling van net boven de 55% in 2002 naar ruim 33% in 2006. Een mogelijke verklaring kan liggen in de eerder genoemde aanpassingen van leeftijdsgrens en inkomenseisen in het kader van gezinshereniging eind 2004. Bij de groep Chinezen is het inwilligingspercentage ten opzichte van 2002 gedaald, maar blijft het vanaf 2003 constant rond de 56%.

De instroom in de eerste vijftien maanden na inwerkingtreding van de Wib - in hoeverre is er sprake van een selectiemechanisme?

315 Dit onderdeel beschrijft wat de effecten zijn van de inwerkingtreding van de Wib. Deze effecten zijn geanalyseerd op basis van het aantal mvv-aanvragen over de tijd, het inwilligingspercentage en de reden van afwijzing. Verdere uitsplitsingen worden gemaakt naar geslacht, leeftijd en nationaliteit van de aanvragers.

Wat is het effect van de Wib op het aantal mvv-aanvragen?

316 Het aantal mvv-aanvragen is, direct na inwerkingtreding van de wet, sterk gedaald. In figuur 3.7 is het verloop van de mvv-aanvragen door de doelgroep (tot 15 maart 2006 pre-Wibbers, vanaf 15 maart 2006 Wib-nieuwkomers) te zien in vergelijking met de mvv-aanvragen door tijdelijke immigranten. Vanaf 15 maart 2006 (gestreepte, verticale lijn) is een zeer sterke daling in het aantal mvv-aanvragen door de doelgroep waar te nemen. Het aantal aanvragen door tijdelijke immigranten kent geen vergelijkbare daling.

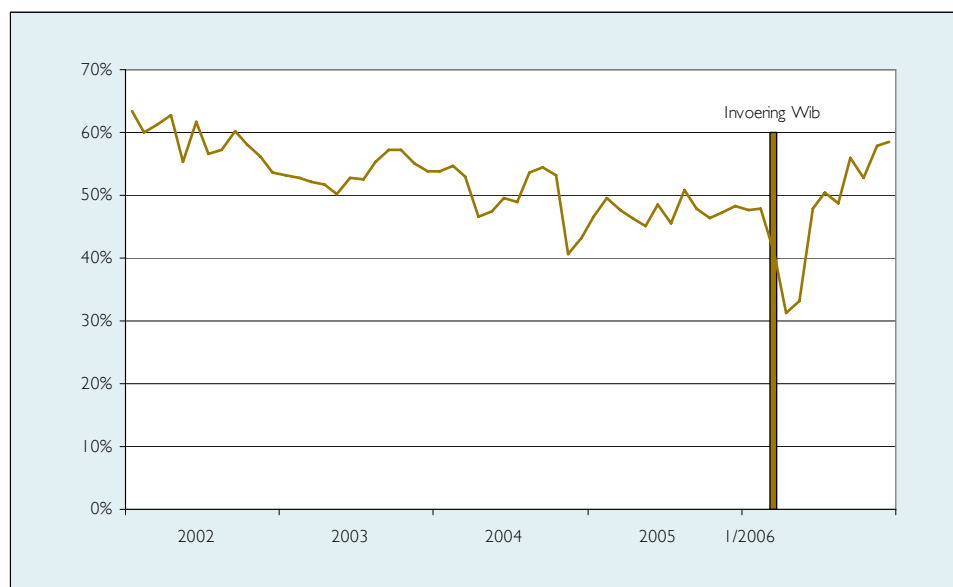

Figuur 3.7: aantal mvv-aanvragen per maand van tijdelijke immigranten en de doelgroep (Pre-Wibbers en Wib-nieuwkomers) (bron: IND-instroomgegevens)

317 Na de sterke daling direct bij inwerkingtreding van de Wib is te zien dat het aantal mvv-aanvragen weer licht toeneemt. Dit kan te maken hebben met het effect van invoeren van de nieuwe wet, waarbij nieuwkomers in verband met de onzekerheden over de werking van de nieuwe wet wachten met het indienen van een mvv-aanvraag. In de loop van de tijd neemt deze onzekerheid af en worden weer nieuwe aanvragen ingediend. Daarnaast moeten de aanvragers zich ook voorbereiden op het examen. Op basis van de gegevens tot en met juni 2007 is vast te stellen dat het aantal aanvragen per maand na invoering van de wet (nog) niet op het niveau is van voor de Wib.

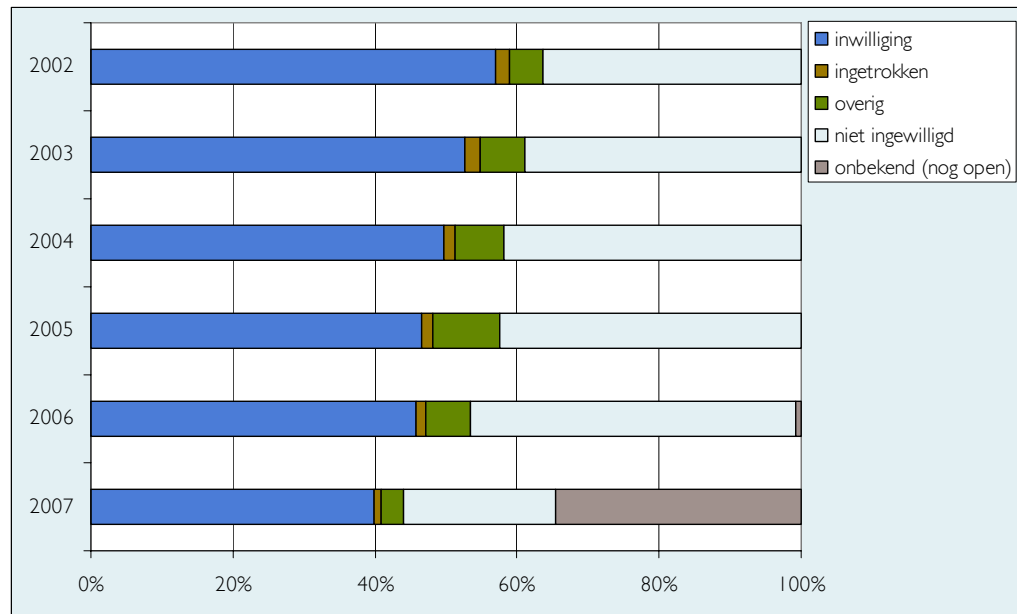
Wat is het effect van de Wib op het percentage mvv-inwillingen?

318 Het effect van de Wib op het percentage mvv-inwillingen is beperkt. Rondom invoering van de Wib is het percentage mvv-inwillingen gedaald. Na de inwerkingtreding stijgt het inwilligingspercentage weer en komt het percentage inwillingen op het niveau van voor de Wib terecht en lijkt zelfs hoger te worden in de loop van 2006 - zie figuur 3.8.

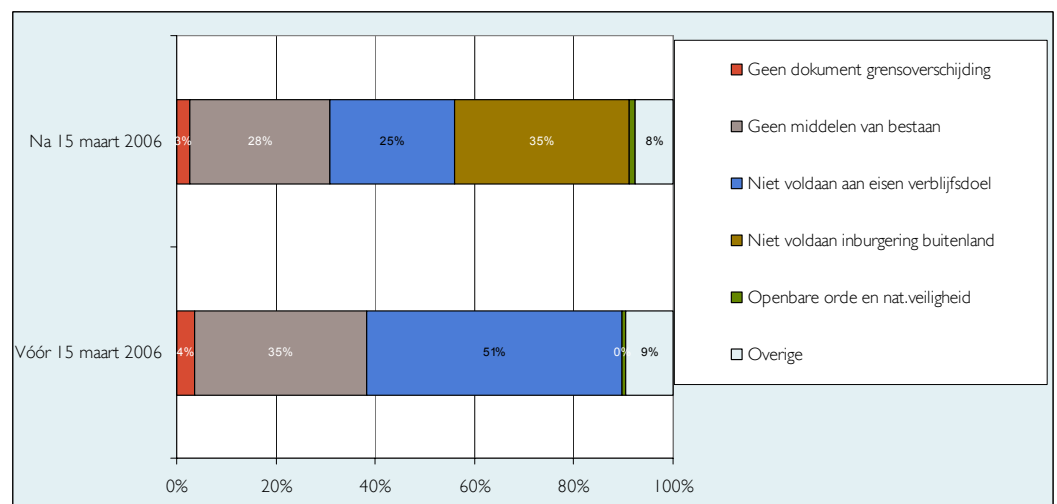
Figuur 3.8: inwilligingspercentage per maand in de periode januari 2002 tot december 2006 (bron: IND-instroomgegevens)

319 In figuur 3.8 is het percentage inwillingen in 2007 niet opgenomen. Van de inwillingen in 2007 is voor 35% nog geen beslissing genomen (zie figuur 3.9). Het percentage inwillingen gebaseerd op aanvragen waarop een resultaat bekend is, geeft in dat geval een vertekend beeld. Het percentage inwillingen in 2007 is bijvoorbeeld hoger dan eind 2006 maar dit kan te maken hebben met het feit dat mvv-aanvragen met minder kans op een positieve uitslag een langere doorlooptijd hebben.

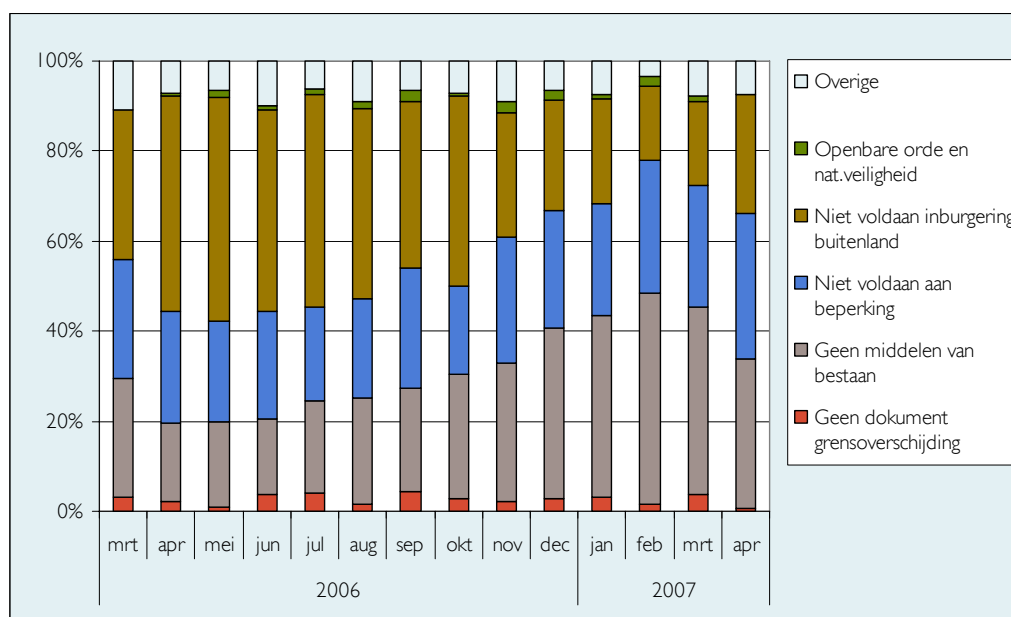

Figuur 3.9: beslissingen op mvv-aanvragen van de doelgroep (bron: IND-instroomgegevens)

320 Vanaf 2006 is ook het aantal niet-inwillingen toegenomen. In figuur 3.10 is de reden van een niet-inwilliging weergegeven voor de doelgroep. Na inwerkingtreding van de Wib is 35% van de niet-inwillingen te wijten aan het niet voldoen aan de voorwaarden van inburgering in het buitenland (bijvoorbeeld omdat de vreemdeling het basisexamen niet heeft gedaan). Echter het aandeel van deze reden neemt vanaf de tweede helft van 2006 af (figuur 3.11). Dit duidt erop dat vreemdelingen meer bekend zijn geworden met de eisen van de Wib en weten dat zij eerst het basisexamen moeten halen.

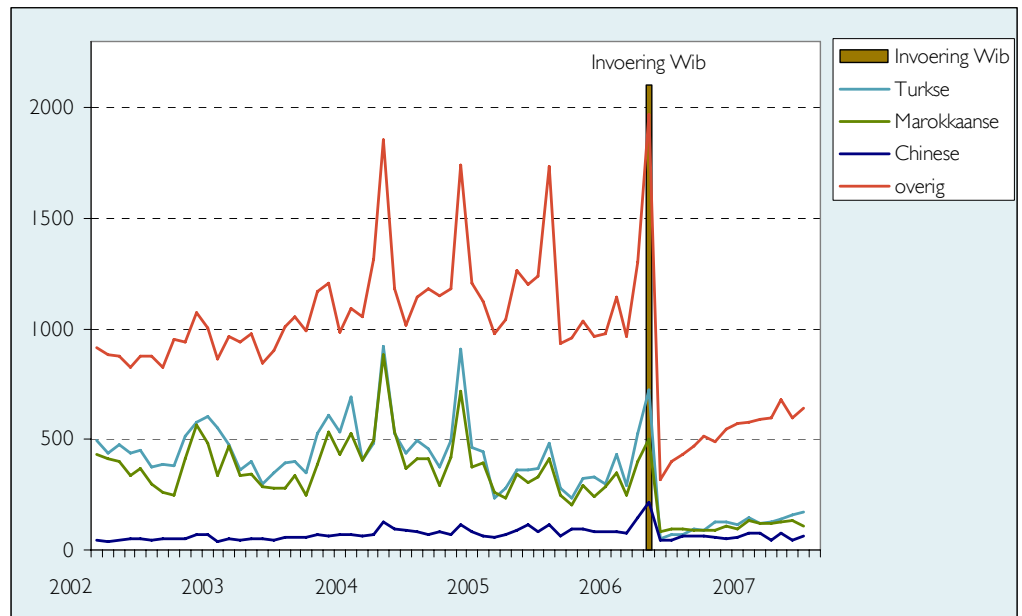
Figuur 3.10: redenen van niet-inwilliging van mvv-aanvraag van doelgroep (bron: IND-instroomgegevens)

Figuur 3.11: redenen van niet-inwilliging van mvv-aanvraag van Wib-nieuwkomers naar maand van indiening aanvraag (bron: IND-instroomgegevens)

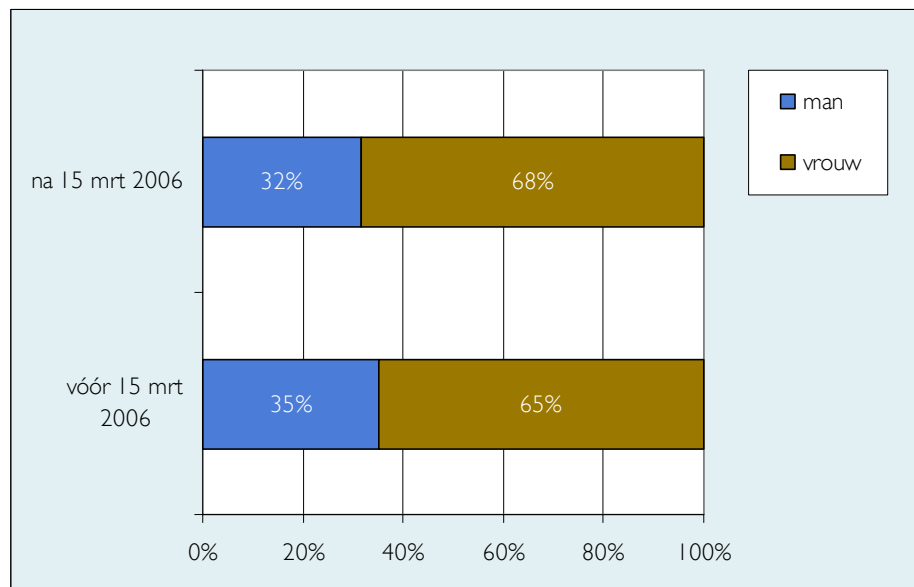
Welke verschillen zijn er tussen groepen vreemdelingen?

321 Er is een selectie-effect van de Wib op mvv-aanvragen door groepen van verschillende nationaliteiten waarneembaar. In figuur 3.12 is te zien dat het aantal aanvragen door Turken en Marokkanen fors is gedaald na invoering van de Wib, en dat dit effect ook doorwerkt in 2007. Voor de groep Chinezen is er geen effect waarneembaar. Voor de overige nationaliteiten geldt dat direct na invoering van de Wib een selectie-effect heeft plaatsgevonden, maar dat het aantal mvv-aanvragen geleidelijk weer stijgt.

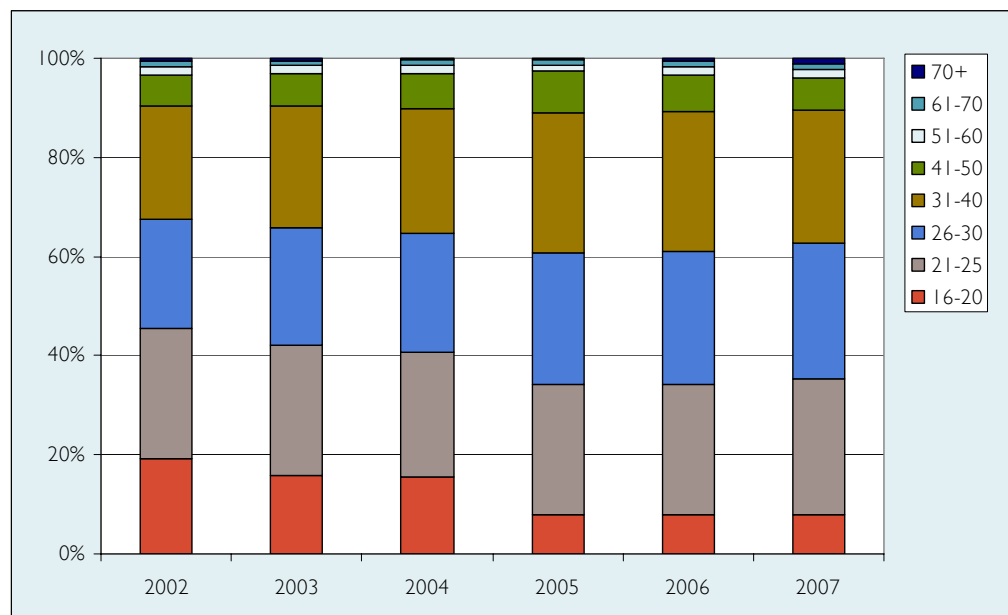

Figuur 3.12: aantal mvv-aanvragen naar nationaliteit voor de grootste drie groepen en de overige vreemdelingen (bron: IND-instroom-gegevens)

322 Er is geen effect van de Wib op het geslacht van de mvv-aanvragers. Zowel vóór als na inwerkingtreding van de Wib is het grootste deel van de aanvragers (65%-68%) van het vrouwelijk geslacht.

Figuur 3.13: geslacht mvv-aanvragers van de doelgroep (bron: IND-instroomgegevens)

Figuur 3.14: leeftijd bij aanvraag van de doelgroep per jaar (bron: IND-instroomgegevens)

323 De leeftijd bij het indienen van een aanvraag is niet veranderd na inwerkingtreding van de Wib. In figuur 3.14 is de leeftijd van de doelgroep bij het indienen van een aanvraag weergegeven. Ruim 60% van de aanvragers is jonger dan 30 jaar. Het percentage aanvragers jonger dan 20 jaar is vanaf 2004 duidelijk gedaald. Dit heeft vermoedelijk als oorzaak de eerder genoemde verzwarening van de eisen die gesteld zijn in het kader van gezinshereniging en -vorming eind 2004; de minimumleeftijd van de aanvrager bij trouwen of samenwonen is verhoogd van 18 naar 21 jaar.

De instroom vóór de invoering van de Wib en in de eerste vijftien maanden na invoering samengevat

324 In tabel 3.1 worden de antwoorden op de onderzoeksvragen met betrekking tot de instroom samengevat.

Onderzoeksvraag	Uitkomsten tot en met juni 2007
Wat waren de ontwikkelingen in de instroom vóór invoering van de Wib?	Fluctuatie in het aantal mvv-aanvragen; daling in percentage inwilligingen over de periode 2002-2006
Welke verschillen zijn er tussen groepen vreemdelingen in de instroom vóór invoering van de Wib?	Daling in percentage inwilligingen bij Turken en Marokkanen
Wat is het effect van de Wib op het aantal mvv-aanvragen?	Sterke daling direct na invoering van de Wib. Daarna lichte stijging maar blijvend lager aantal mvv-aanvragen

Onderzoeksvraag	Uitkomsten tot en met juni 2007
Wat is het effect van de Wib op het percentage inwilligingen?	Geen verdere daling percentage inwilligingen waameembaar; eerder een stijging. Echter nog teveel 'openstaande beslissingen' om conclusie te kunnen trekken over trend
Welke verschillen zijn er tussen groepen vreemdelingen in het effect van de Wib?	Sterke daling in aantal aanvragen van Turken en Marokkanen; geen leeftijdseffect of effecten op geslacht aanvragers

Tabel 3.1: samenvatting van het effect van de Wib op de instroom

325 De sterke daling in de instroom van het aantal mvv-aanvragen na 15 maart 2006 duidt op een selectiemechanisme van de Wib. Het lijkt alsof minder vreemdelingen naar Nederland willen emigreren in verband met gezinsvorming en gezinshereniging als gevolg van de Wib. Gezien het feit dat de maandelijkse instroom vanaf de tweede helft van 2006 gestabiliseerd is en het feit dat dit ook voor het aantal Wib-examens geldt, kan vooralsnog geconcludeerd worden dat er geen sprake is van een tijdelijk effect.

326 Het selectiemechanisme treft de verschillende groepen immigranten in verschillende mate. Vooral de instroom van Turken en Marokkanen wordt minder als gevolg van de invoering van de Wib.

4 Het taalniveau bij de start van de inburgering

401 In dit hoofdstuk staat het taalniveau bij de start van het inburgeringstraject in Nederland centraal. In de evaluatie van de Wib wordt het effect van de Wib op het taalniveau bij de start van de inburgering onderzocht. In dit onderzoek is ervoor gekozen om de start van de inburgering te definiëren als het moment waarop de nieuwkomer zich voor het eerst meldt bij een gemeente. Onder de WIN werden nieuwkomers door de gemeente opgeroepen om afspraken te maken over het inburgeringsonderzoek en het te volgen traject. Onder de Wi roept de gemeente nieuwkomers op om uitleg te geven over de procedures van de Wi en verplichtingen van de nieuwkomer.

402 Ten eerste zullen de uitvoering en resultaten van de nulmeting (meting onder pre-Wibbers) worden behandeld. Vervolgens zal aandacht worden besteed aan de uitvoering en de resultaten van de effectmeting (onder Wib-nieuwkomers). In de nulmeting is ook de relatie tussen het taalresultaat en de kenmerken van de nieuwkomers onderzocht. De resultaten hiervan worden gepresenteerd in de behandeling van de nulmeting. Kenmerken die van invloed zijn worden vervolgens meegenomen in de analyse van de effectmeting.

403 De nulmeting is uitgevoerd in het voorjaar van 2006 en geeft inzicht in het taalniveau van nieuwkomers voor de invoering van de Wib. De effectmeting is in het najaar 2007 uitgevoerd en geeft inzicht in het taalniveau van nieuwkomers die een 'examen buitenland' hebben gedaan. Beide metingen zijn uitgevoerd op de verschillende gemeentekantoren met behulp van de PhonePass-toets.

404 Door het kleine aantal deelnemers aan de effectmeting zijn de resultaten hooguit indicatief. In dit hoofdstuk gaan wij in op de redenen van de lage aantallen, in het laatste hoofdstuk wordt een aanpak van een nieuwe effectmeting in de wetsevaluatie behandeld.

Nulmeting uitgevoerd bij 16 gemeenten

405 Er zijn 17 gemeenten benaderd om mee te werken aan de gegevensverzameling voor het bepalen van het taalniveau bij de start van het inburgeringstraject; daarvan hebben 16 gemeenten meegewerkt aan het onderzoek. Vreemdelingen die tot de groep pre-Wibbers behoorden en zich bij de gemeente aanmeldden voor een inburgeringsprogramma, zijn door de gemeente gevraagd of zij wilden deelnemen aan het onderzoek. De gemeenten moesten per deelnemer een vragenlijst invullen en de Toets Gesproken Nederlands (TGN) afnemen.

406 Bij alle gemeenten is een medewerker van Significant van tevoren langs geweest om een toelichting te geven op de manier waarop de vragenlijst moet worden ingevuld en de manier waarop de toets moet worden afgenomen. Er is regelmatig contact geweest tussen medewerkers van Significant en de betreffende gemeenten om de voortgang te monitoren. Omdat halverwege de meting is geconstateerd dat er onvoldoende deelnemers waren, heeft Significant bij één gemeente zelf de metingen uitgevoerd, dat wil zeggen, onderzoekers van Significant hebben bij de gemeente gezeten. Bij vreemdelingen die zich bij de gemeente aanmeldden voor inburgering hebben de onderzoekers de vragenlijst en telefoontoets afgenomen. Het betreft metingen van 65 vreemdelingen.

Diverse activiteiten ondernomen om selectieve non-respons te voorkomen

407 In totaal is bij 175 vreemdelingen een meting afgenomen. De gemeenten hebben de ingevulde vragenlijsten retour gestuurd. Deze gegevens zijn vastgelegd in een gegevensbestand en gekoppeld aan de taalresultaten die via een internet-applicatie (Scorekeeper) beschikbaar zijn gesteld. Op basis van het gekoppelde bestand zijn de analyses uitgevoerd.

408 Om de kans op (selectieve) non-response zo klein mogelijk te maken, is een aantal maatregelen genomen:

- (a) Er is een groot aantal metingen (65 van de 175 metingen) door medewerkers van Significant afgenomen; deze toetsen zijn bij willekeurige nieuwkomers in een gemeente afgenomen;
- (b) Er is de gemeenten (in het toelichtende gesprek) nadrukkelijk aangegeven dat er geen selectie dient plaats te vinden, anders dan op het feit of de vreemdelingen tot de groep pre-Wibbers behoren;
- (c) Er is de gemeenten gevraagd een overzicht bij te houden van de non-respons en de reden hiervoor. Helaas is de aangeleverde Excel-spreadsheet door geen enkele gemeente gebruikt.

De resultaten van de nulmeting bevatten betrouwbaar vergelijkingsmateriaal

409 De nulmeting is uitgevoerd onder de groep nieuwkomers die zich in de eerste maanden van 2006 bij een gemeente hebben aangemeld voor een inburgeringstraject. De resultaten in deze rapportage zijn gebaseerd op de netto steekproef van 175 vreemdelingen bij 16 gemeenten.

410 De resultaten van de nulmeting bevatten betrouwbaar vergelijkingsmateriaal voor de effect-meting, maar moeten niet geïnterpreteerd worden als een raming van de gemiddelde taalbeheersing van de hele doelgroep. Bij de benadering van de vreemdelingen voor deelname aan het onderzoek heeft geen voorselectie plaatsgevonden. Echter, er kan sprake zijn geweest van selectieve non-respons (bijvoorbeeld dat lageropgeleiden vaker weigeren om deel te nemen), waardoor de resultaten van dit onderzoek afwijken van de taalbeheersing van de populatie als geheel.

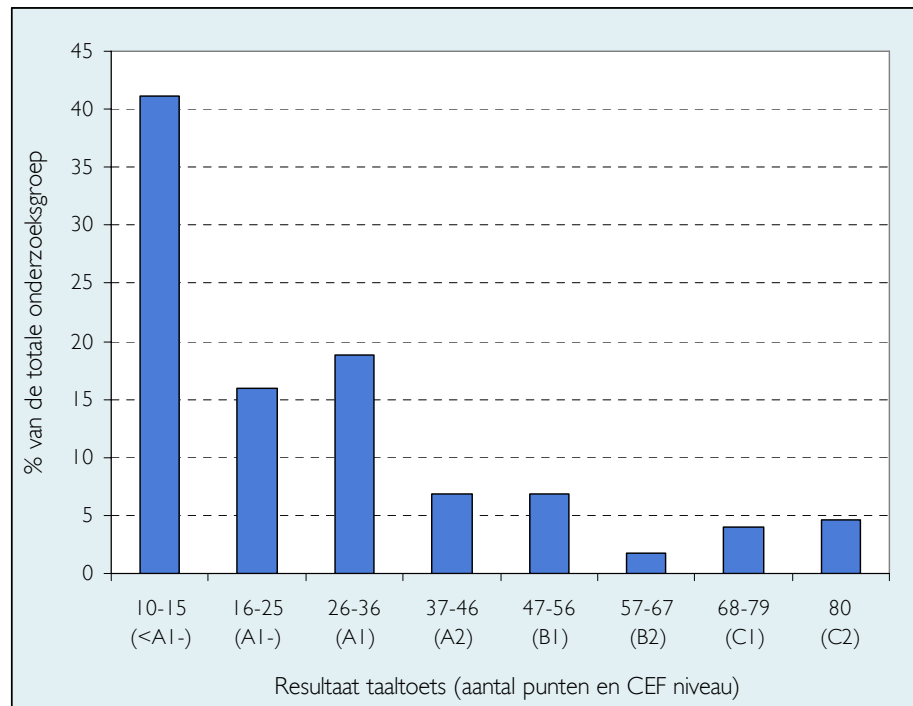
In de effectmeting wordt rekening gehouden met de achtergrondkenmerken van de deelnemers, waarbij een valide uitspraak gedaan kan worden over het *verschil* in taalscore gegeven de achtergrondkenmerken.

411 Een toets op de representativiteit van de steekproef is alleen in beperkte mate mogelijk. Voor het kenmerk 'geslacht' zijn populatiegegevens beschikbaar voor pre-Wibbers, voor andere kenmerken zoals leeftijd en opleiding zijn geaggregeerde populatiegegevens beschikbaar van pre-Wibbers en voormalige asielzoekers. Ongeveer een kwart van de populatie behoort tot voormalige asielzoekers. De bron hiervoor is de Monitor Nieuwkomers.

412 Een vergelijking van de steekproef met de populatiegegevens laat zien dat het percentage vrouwen in de steekproef (64%) goed overeenkomt met de populatie (65%). Alleen voorzichtige conclusies kunnen getrokken worden over de vergelijking van overige kenmerken gezien het feit dat de populatiegegevens niet alleen betrekking hebben op pre-Wibbers. Deze kanttekening in acht nemend, lijken de leeftjidsverdeling en landen van herkomst van de steekproef redelijk overeen te komen met de populatie, echter de vreemdelingen in de steekproef lijken hoger opgeleid te zijn dan de gehele populatie: het percentage middelbaar en hoogopgeleiden in de steekproef is 73% vergeleken met 50% in de populatie (inclusief voormalige asielzoekers). Een correctie voor opleiding in de effectmeting wordt dan belangrijk.

Tijdens de nulmeting haalde 60% van de nieuwkomers minimaal het A1-min niveau

413 Bijna 60% (103 van de 175) van de vreemdelingen uit de groep pre-Wibbers heeft bij melding bij de gemeente een taalniveau dat ligt op het niveau van A1-min of hoger. Met deze uitslag zouden deze personen voor het taalonderdeel van het Wib-examen slagen. Iets minder dan 5% van de vreemdelingen haalt zelfs het niveau C2. Dit betekent dat deze mensen vloeiend Nederlands spreken. Een verdeling van de totale steekproef over de verschillende CEF-taalniveaus is te vinden in figuur 4.1.

Figuur 4.1: resultaat taaltoets van 175 vreemdelingen bij de start van de inburgering (bron: directe taalmeting onder een steekproef van pre-Wibbers)

Kenmerken vreemdelingen hebben invloed op taalresultaat

414 Vanuit de theorie wordt een invloed van verschillende kenmerken op de taalverwerving verwacht (zie voor een beschrijving hiervan hoofdstuk 1). Dit hebben wij geoperationaliseerd door in de vragenlijst (zie bijlage C) te vragen naar:

- (a) De taal die thuis wordt gesproken;
- (b) De taal die de partner spreekt;
- (c) Het geslacht van de nieuwkomer;
- (d) De leeftijd van de nieuwkomer;
- (e) Het land van herkomst;
- (f) De tijd die de nieuwkomer reeds in Nederland is;
- (g) Het aantal jaren dat de nieuwkomer onderwijs heeft gevolgd;
- (h) Het hoogste opleidingsniveau dat de nieuwkomer heeft afgerond;
- (i) De werksituatie van de nieuwkomer.

415 Enkele andere relevante factoren zoals de situaties waarin de nieuwkomer Nederlands gebruikt zijn wel meegenomen in de vragenlijst maar hebben uiteindelijk geen bruikbare informatie opgeleverd, omdat nagenoeg alle respondenten dezelfde antwoord gaven. Andere factoren die in de inleiding zijn genoemd als invloedsfactoren op de taalwerving (figuur 1.1) zijn niet meegenomen in de vragenlijst, omdat zij in deze situatie niet relevant zijn (bijvoorbeeld 'migratiemotief') of niet goed te operationaliseren waren in de vragenlijst (bijvoorbeeld 'plezier in het leren van een taal').

416 Voor deze evaluatie is het belangrijk om het effect van de verschillende factoren op de taalverwerving te onderzoeken. Vervolgens moet in de effectmeting gecorrigeerd worden voor de beïnvloedende factoren. De invloed van de verschillende factoren is onderzocht in een regressie-analyse. In bijlage F is voor elk persoonskenmerk uitgewerkt wat de invloed op de taalscore is. In dit hoofdstuk zal alleen worden stilgestaan bij de belangrijkste invloeden.

Het aantal jaar onderwijs en of er thuis Nederlands wordt gesproken zijn van invloed op het taalniveau

417 Uit de regressieanalyse blijkt dat het aantal jaar dat een nieuwkomer onderwijs heeft genoten en het feit of er thuis Nederlands wordt gesproken de belangrijkste invloeden zijn voor het taalniveau. In bijlage F is een compleet overzicht te vinden van het regressiemodel en de gebruikte methoden.

Vreemdelingen die thuis wel eens Nederlands spreken en die langer onderwijs hebben genoten halen hogere scores

418 Naarmate personen meer jaren onderwijs hebben genoten, halen zij een hogere taalscore. Gemiddeld leidt een extra jaar onderwijs tot een verhoging van de taalscore met 0,8 punten.

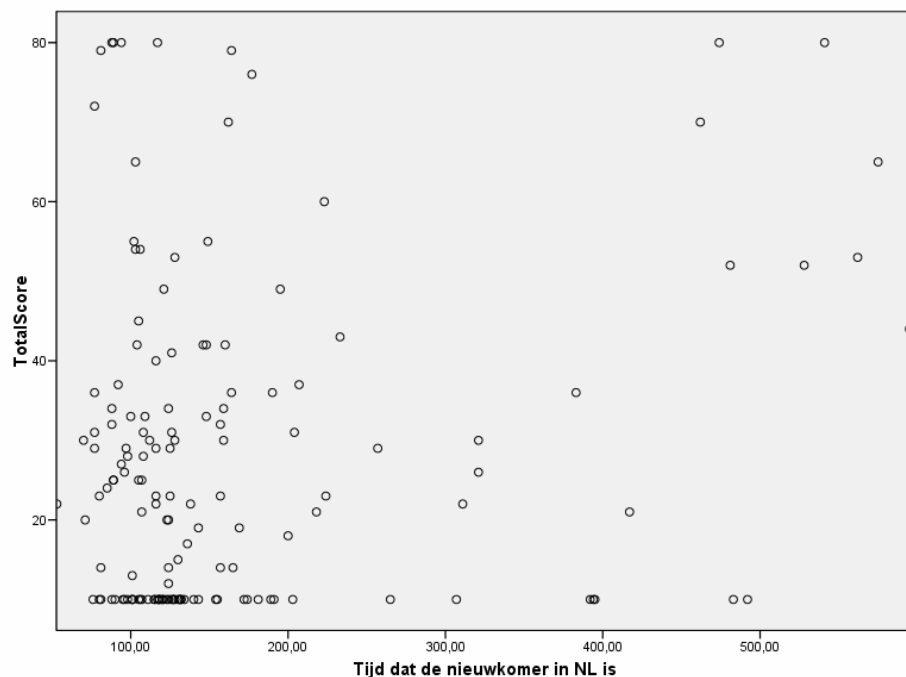
419 Wanneer gecorrigeerd wordt voor aantal jaren onderwijs, hebben personen die thuis wel eens Nederlands spreken, een taalscore die gemiddeld 12 punten hoger ligt dan personen die dat niet doen. Dit kan het gevolg zijn van motivationele factoren (zie figuur 1.1) - men moet thuis Nederlands gebruiken - of van omgevingsfactoren - men krijgt thuis de gelegenheid om het Nederlands te oefenen. Uiteraard zal het ook zijn dat als de vreemdelingen eenmaal een bepaald niveau in het Nederlands hebben bereikt, het ook makkelijker is om Nederlands weleens thuis te spreken.

Vreemdelingen die langer onderwijs hebben gevolgd hebben grotere kans om te slagen

420 Er is ook gekeken naar de relatie tussen de diverse kenmerken en de kans om het A1-min niveau (de cesuur voor het Wib-examen) te halen. Het aantal jaar onderwijs is de belangrijkste factor voor het wel of niet behalen van het A1-min niveau. Uit een binaire logistische regressie-analyse komt naar voren dat het aantal jaar dat iemand onderwijs heeft gevolgd de enige significante factor is die bepaalt of iemand het benodigde niveau A1-min haalt of niet. De taal die thuis wordt gesproken, speelt bij het halen van deze grenswaarde een veel minder belangrijke rol.

Verblijfsduur in Nederland heeft geen invloed op taalscore

421 De verblijfsduur van de vreemdelingen in de steekproef bij aanmelding voor de inburgering varieerde van enkele weken tot circa twee jaar. Opmerkelijk is dat de verblijfsduur van een nieuwkomer in Nederland binnen dit bereik geen significant effect op het taalniveau heeft (zie ook figuur 4.2). Personen die kort in Nederland zijn, behalen soms hoge toetsuitslagen, terwijl sommige personen die al vrij lang in Nederland zijn, laag scoren. Dit resultaat betekent dat de timing van de directe taalmeting niet kritisch is.

Figuur 4.2: de relatie tussen de tijd dat de nieuwkomer al in Nederland is (in dagen) en de taalscore (bron: directe taalmeting onder een steekproef van pre-Wibbers)

Wat is het effect van de Wib op het taalniveau bij start van de inburgering?

Effectmeting moeilijk door lage instroom

422 In de opzet van het onderzoek werd ervan uit gegaan dat de effectmeting een jaar na de uitvoering van de nulmeting zou plaatsvinden. Vanaf maart 2007 is daarom regelmatig contact onderhouden met verschillende Nederlandse gemeenten om te toetsen of er al voldoende instroom was van Wib-nieuwkomers om een onderzoek mogelijk te maken. Vrijwel alle gemeenten gaven aan dat zij de eerste helft van 2007 bezig zouden zijn met de invoering van de nieuwe Wet Inburgering en er niet aan toe zouden komen om inburgeraars op te roepen. Daarnaast gaven de gemeenten aan dat de instroom van nieuwkomers sowieso bijzonder laag was in vergelijking met voorgaande jaren.

423 Gezien de lage instroom zou de effectmeting lang moeten doorlopen voordat voldoende nieuwkomers gemeten zouden zijn. Echter, de resultaten van het onderzoek mogen niet te lang op zich laten wachten; er is aan de Tweede Kamer toegezegd dat in maart 2008 begonnen zal worden met de wetsevaluatie, waar dit onderzoek de opmaat voor is. Daarnaast was het ten tijde van de uitvoering van de meting de verwachting dat de Toets Gesproken Nederlands die wordt gebruikt in het onderzoek, in december 2007 zou worden aangepast in verband met een cesuurwijziging¹². Na deze aanpassing van de toets zouden de uitkomsten niet meer te vergelijken zijn met de uitkomsten van de nulmeting. Aangezien deze vergelijking de kern van het onderzoek vormt, moest de effectmeting worden afgerond voordat de aanpassing wordt doorgevoerd. Er is een aantal maatregelen getroffen om met de lage instroom om te gaan.

Vrijwel alle gemeenten met een redelijk aantal nieuwkomers zijn benaderd

424 Als eerste maatregel om om te gaan met de lage instroom, is ervoor gekozen om het aantal gemeenten dat benaderd zou worden voor de effectmeting uit te breiden. Uiteindelijk zijn alle G56 gemeenten met meer dan 100 starters in 2005, benaderd. Het effect van deze maatregel was helaas beperkt, omdat:

- (a) Veel gemeenten aangaven dat zij de extra werkdruk er niet bij konden hebben;
- (b) Gemeenten die in 2006 aan de nulmeting hadden meegewerkt niet nogmaals wilden meewerken;
- (c) De verantwoordelijke van sommige gemeenten zelfs na herhaald terugbellen niet te bereiken was;
- (d) Gemeenten tot nu toe slechts een paar nieuwkomers hadden ontvangen.

¹² Recent is bekend gemaakt dat de aanpassing tot 15 maart 2008 is uitgesteld.

Grote gemeenten werden intensief ondersteund door Significant

425 De vier grootste gemeenten zijn vervolgens benaderd met het verzoek onder directe begeleiding van Significant aan het onderzoek mee te werken. Dit houdt in dat een medewerker van Significant op de gemeente zelf het gehele onderzoek leidt en coördineert. Op deze wijze is geprobeerd om de respons te maximaliseren, terwijl de belasting voor de gemeente minimaal werd gehouden. Deze maatregel heeft alleen geen maximaal effect gehad. Een G4 gemeente had problemen met opstarten, waardoor de metingen niet meer tijdens de meetperiode konden worden uitgevoerd. Een tweede G4 gemeente wilde ook niet op deze wijze meewerken. Bij deze gemeente is een derde maatregel getroffen.

426 De derde maatregel die is getroffen, was het terugvragen van nieuwkomers die zich de afgelopen zes maanden hebben gemeld bij de gemeente. Deze nieuwkomers werd een brief gestuurd waarin (in vier talen) het doel van het onderzoek werd uitgelegd en waarin werd gevraagd of de nieuwkomer nogmaals naar het gemeentekantoor zou willen komen om mee te werken aan het onderzoek. Omdat vooraf niet duidelijk was wat de respons op een dergelijk verzoek zou zijn is er voor gekozen om de effectiviteit van deze maatregel te toetsen met behulp van een pilotonderzoek. De G4 gemeente die niet bereid was om de meting onder directe begeleiding van Significant te laten uitvoeren, was wel bereid om dit pilotonderzoek onder haar nieuwkomers te laten plaatsvinden. In deze gemeente zijn 21 nieuwkomers aangeschreven om zich opnieuw te melden voor het taalonderzoek, hiervan hebben zich uiteindelijk drie nieuwkomers gemeld, waarvan er twee tot de onderzoekspopulatie behoorden. Gezien deze respons van minder dan 10% is ervoor gekozen om deze maatregel niet breder in te zetten.

Vier gemeenten hebben uiteindelijk aan de meting meegedaan

427 Naast de G4 gemeenten hebben vier niet-G4 gemeenten toegezegd om - zonder intensieve ondersteuning van Significant - metingen uit te voeren. Van deze vier gemeenten heeft slechts een gemeente daadwerkelijk metingen uitgevoerd. Uiteindelijk hebben dus drie G4 gemeenten en een niet-G4 gemeente aan het onderzoek meegedaan.

Lage respons effectmeting betekent dat geen resultaten vermeld kunnen worden

428 Uiteindelijk heeft de effectmeting slechts 26 respondenten opgeleverd met bruikbare gegevens over de achtergrondkenmerken, waarvan 22 met bruikbare taalresultaten. De overige vier respondenten hebben wel de vragenlijst ingevuld, maar wilden de taaltoets niet doen of hebben de toets vroegtijdig verbroken.

429 Dit aantal is te laag om conclusies te kunnen trekken over het effect van de Wib op het taalniveau bij de start van de inburgering. Om die reden zijn de resultaten van de 22 respondenten niet opgenomen in dit rapport.

De nulmeting en effectmeting van het taalniveau bij de start van de inburgering samengevat

430 In tabel 4.1 worden de antwoorden samengevat op de onderzoeksvragen met betrekking tot het taalniveau bij start van de inburgering in Nederland.

Onderzoeksvraag	Uitkomsten
Wat was het taalniveau van de doelgroep bij start van de inburgering vóór invoering van de Wib?	60% van de deelnemers heeft minimaal A1-min niveau
Welke verschillen zijn er tussen groepen vreemdelingen in het taalniveau vóór invoering van de Wib?	Verschillen in taalniveau worden vooral bepaald door jaren opleiding en taal die men thuis spreekt
Wat was het taalniveau van de doelgroep bij start van de inburgering na invoering van de Wib?	Geen uitspraken mogelijk door lage respons effectmeting
Is er een significant verschil in het taalniveau na invoering van de Wib vergeleken met de nulmeting?	Geen uitspraken mogelijk door lage respons effectmeting

Tabel 4.2: samenvatting van de nulmeting van het taalniveau bij start van de inburgering in Nederland

5 Het taalniveau bij afronding van de inburgering

501 In dit hoofdstuk wordt het taalniveau bij afronding van het inburgeringstraject beschreven. Het betreft een nulmeting om vast te stellen wat het eindniveau was van de groep pre-Wibbers. Deze nulmeting is uitgevoerd met de intentie om in de wetsevaluatie deze gegevens te vergelijken met het taalniveau van de Wib-nieuwkomers bij afronding van de inburgering. Het uiteindelijke voorstel voor de meting van het effect van de Wib op het eindniveau staat in hoofdstuk 6.

502 Daarnaast worden zowel de taalresultaten als de kenmerken van pre-Wibbers vergeleken met de taalresultaten en de kenmerken van voormalige asielzoekers. Deze informatie is nodig om te kunnen vaststellen of de groep voormalige asielzoekers gebruikt kan worden voor een schatting van het 'zuivere' effect van de Wet inburgering op de taalverwerving tijdens het inburgeringstraject in Nederland.

503 Deze nulmeting heeft in alle gevallen betrekking op nieuwkomers die onder de Win vallen. Zij hebben allemaal verplicht een inburgeringstraject gevolgd dat door de gemeente is aangeboden. Het inburgeringstraject is afgerond met een NT2-taalexamen.

Gegevensverzameling in het kader van het taalniveau bij afronding van de inburgering

Groot aantal G54 gemeenten benaderd om gegevens te leveren

504 Om het taalniveau bij afronding van een inburgeringstraject te bepalen, zijn in eerste instantie 17 gemeenten (dezelfde als voor de nulmeting voor het taalniveau) benaderd om een download uit hun cliënt-volg-systeem (CVS) beschikbaar te stellen. Het betreft de gegevens die jaarlijks moeten worden aangeleverd in het kader van de Monitor Nieuwkomers, maar dan (geanonimiseerd) op persoonsniveau. Uiteindelijk hebben zeven gemeenten de gegevens aangeleverd; bij de overige gemeenten bleek dit niet mogelijk door het ontbreken van een CVS, het veranderen van een CVS of tijdsgebrek.

505 Omdat de zeven gemeenten onvoldoende gegevens over voormalige asielzoekers opleverden en er ook onvoldoende gegevens ten aanzien van het opleidingsniveau beschikbaar waren, is een dertigtal aanvullende grote gemeenten schriftelijk benaderd en (meerdere malen) nagebeld. Van deze dertig gemeenten hebben drie gemeenten gegevens beschikbaar gesteld, waarmee het totaal-aantal gemeenten in de steekproef tien was. De overige gemeenten beschikten niet over een CVS, hadden het te druk met de invoering van de Wi of hebben niet gereageerd.

506 De gegevens van de tien gemeenten zijn samengevoegd door Significant. Waar nodig zijn de gegevens geschoond. Zo zijn de uitvallers verwijderd en zijn ook de deelnemers die niet onder de Wib zouden vallen (bepaalde nationaliteiten zoals de onderdanen van een EU-lidstaat) verwijderd. De analyses zijn uitgevoerd op basis van het geschoonde bestand.

507 In het geschoonde bestand zijn gegevens opgenomen van ruim 2.500 personen uit de groep pre-Wibbers en ruim 200 personen uit de groep voormalige asielzoekers. Het zijn personen die in de periode 2004 tot en met de eerste helft van 2006 hun inburgeringstraject hebben afgerond op grond van de Win. Over het algemeen zijn de benodigde gegevens voor de analyses goed ingevuld, uitzondering hierop zijn de gegevens over opleiding; het opleidingsniveau is in de meerderheid van de gevallen niet geregistreerd.

Resultaten gebaseerd op een steekproef van gemeenten

508 Het is niet direct aan te nemen dat de gegevens van slechts 10 gemeenten een representatieve weergave zijn van alle Nederlandse gemeenten, maar dat is voor de effectmeting van het effect van de Wib niet nodig, omdat het bij een effectmeting om het verschil gaat. Aangezien er voldoende gegevens beschikbaar zijn, kunnen deze met behulp van statistische technieken wel gebruikt worden om het effect van de Wib aan te tonen.

509 Voor de validiteit van de analyse is het wel van belang dat de verschillende groepen nieuwkomers voldoende vertegenwoordigd zijn in de nulmeting. Daarom is een vergelijking gemaakt tussen de samenstelling van de nieuwkomers in de nulmeting en de samenstelling van de populatie nieuwkomers zoals in de Monitor Nieuwkomers 2005 werd gerapporteerd (tabel 5.1).

510 In de Monitor Nieuwkomers zijn gegevens opgenomen van het geslacht, het land van herkomst, de leeftijd en het opleidingsniveau van de nieuwkomers. In tabel 5.1 is voor deze achtergrondkenmerken een aantal kengetallen opgenomen. Het betreft de gezamenlijke gegevens van pre-Wibbers en voormalige asielzoekers. Ongeveer een kwart van de nieuwkomers in 2005 behoorde tot de groep voormalige asielzoekers.

511 Ten aanzien van het geslacht, land van herkomst en de leeftijd vertonen de groepen in de nulmeting en in de Monitor Nieuwkomers een sterke overkomst. Alleen ten aanzien van het opleidingsniveau zijn er duidelijke verschillen. Gezien het grote aantal personen in de nulmeting van wie de opleiding niet is geregistreerd, kan hiermee niet geconcludeerd worden dat de steekproef als geheel van de populatie afwijkt.

Kenmerk	Nulmeting	Monitor Nieuwkomers 2006
Geslacht: vrouwelijk	58%	61%
Land van herkomst: Turkije	18%	12%
Land van herkomst: Marokko	15%	10%
Leeftijd: jonger dan 29 jaar	48%	47%
Opleidingsniveau: middelbaar en hoog	26%	51%

Tabel 5.1: een vergelijking van de gegevens van de nulmeting en de Monitor Nieuwkomers voor pre-Wibbers en voormalige asielzoekers samen (bron: CVS-gegevens van 10 gemeenten (nulmeting), rapportage monitor nieuwkomers 2005)

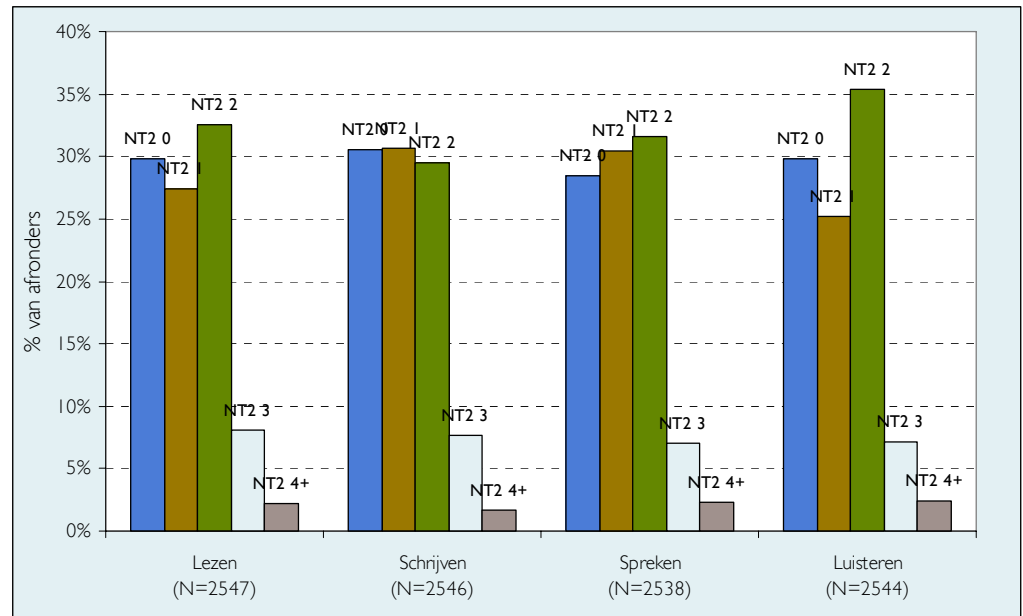
Wat is het taalniveau van pre-Wibbers bij de afronding van de inburgering?

512 Er zijn vier taalvaardigheden die bij afronding van de inburgering gemeten worden, te weten: lezen, schrijven, spreken en luisteren. Voor elk van deze vaardigheden wordt door middel van een taaltoets het NT2-niveau bepaald. Dit NT2-niveau verschilt van het CEF-niveau dat in hoofdstuk 3 aan de orde is gekomen. Hoewel een grove vertaling van NT2- naar CEF-niveau mogelijk is, is dit voor dit onderdeel niet gedaan. Dit heeft te maken met het feit dat de vertaling vooral bij de grenswaarden (van bijvoorbeeld NT2-niveau 2 naar 3) niet gemakkelijk te maken is (zie ook bijlage B).

513 In figuur 5.1 is het taalniveau van pre-Wibbers te zien voor alle vier de taalvaardigheden. Ongeveer 30% van de personen heeft NT2-niveau 0. De verdeling van de taalniveaus toont een sterk overeenkomende verdeling tussen de verschillende vaardigheden. Het meest opvallend is het relatief hoge percentage nieuwkomers dat voor de vaardigheid luisteren NT2 niveau 2 heeft (35%) ten opzichte van de overige vaardigheden.

514 Het gemiddelde taalniveau ligt op 1,24¹³. De gemiddelde taalniveaus van de vier vaardigheden liggen dicht bij elkaar, waarbij de vaardigheid schrijven de laagste score heeft (met gemiddeld 1,19). Voor de vaardigheid spreken ligt het gemiddelde op 1,24 en voor de vaardigheden luisteren en lezen ligt dit op 1,27 respectievelijk 1,25.

¹³ Het gemiddelde taalniveau wordt berekend door personen met NT2-niveau 0 een score van 0 te geven, personen met NT2-niveau 1 een score van 1 enzovoort. Vervolgens worden de scores gemiddeld over alle personen en (in dit geval) vaardigheden.

Figuur 5.1: het eindniveau voor de taalvaardigheden lezen, schrijven, spreken en luisteren voor de nulmeting (bron: CVS-gegevens van 10 gemeenten van pre-Wibbers)

Welke verschillen zijn er tussen groepen vreemdelingen?

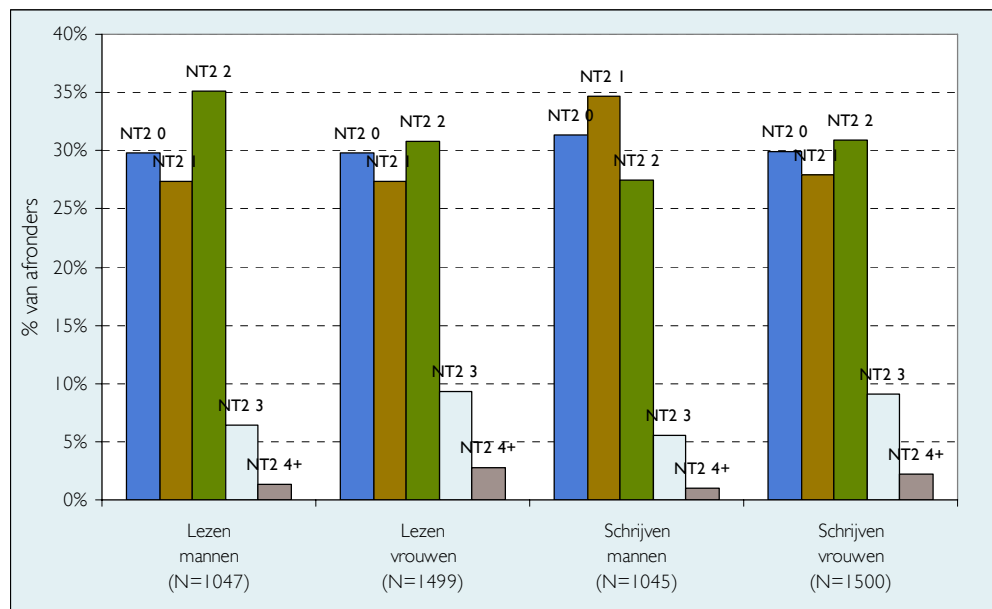
515 Op basis van de kenmerken van de deelnemers van de groep pre-Wibbers kan gekeken worden of er sprake is van verschillen tussen verschillende groepen. Achtereenvolgens wordt ingegaan op de invloed van het geslacht, de leeftijd, het land van herkomst en het opleidingsniveau. Er wordt verder geen onderzoek gedaan naar interacties tussen verschillende kenmerken (dat wil zeggen, waar het effect van het ene kenmerk afhankelijk is van de waarde van een ander kenmerk).

516 Er zijn per kenmerk kruistabellen gemaakt (van het kenmerk ten opzichte van het taalniveau) en er is, met behulp van de chi-kwadraattoets of (bij lage aantallen in bepaalde cellen) de likelihood-ratio, statistisch getoetst of de verschillen tussen de groepen vreemdeling significant zijn. Bij alle in deze paragraaf vergeleken kenmerken zijn de verschillen significant. Per kenmerk wordt nader ingegaan op de omvang en aard van de verschillen.

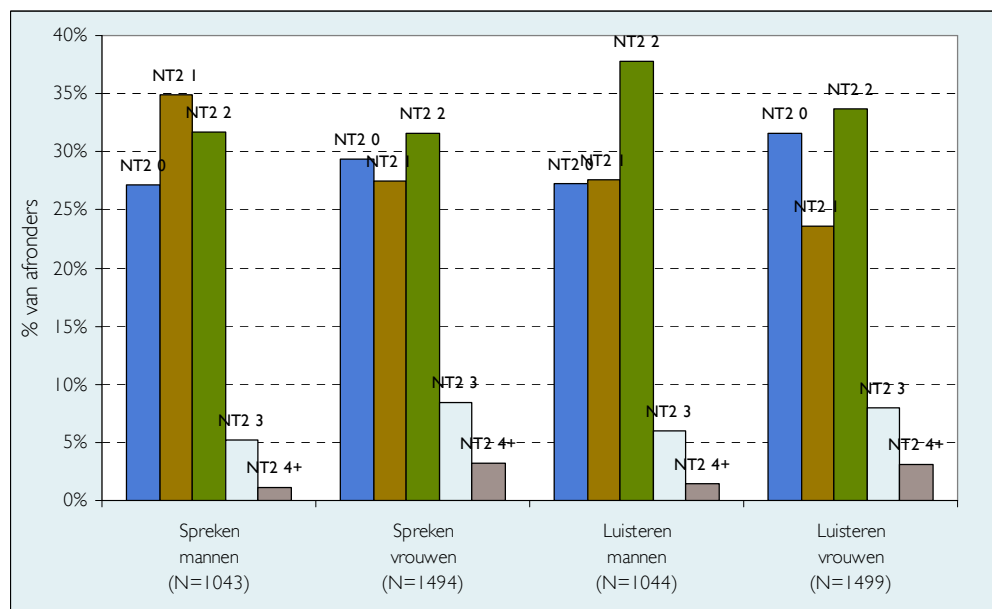
Geen grote verschillen in taalniveau tussen mannen en vrouwen

517 Op het eindniveau van taalvaardigheid lijken zich tussen mannen en vrouwen geen grote verschillen voor te doen. Figuren 5.2 en 5.3 geven de eindniveaus in taalvaardigheid weer voor mannen en vrouwen.

518 De figuren tonen wel een verschillende indeling in de NT2-niveaus 0, 1 en 2. Waar bij de vrouwen deze groepen over het algemeen ongeveer gelijk zijn, is bij de mannen de groep met NT2-niveau 0 meestal kleiner.

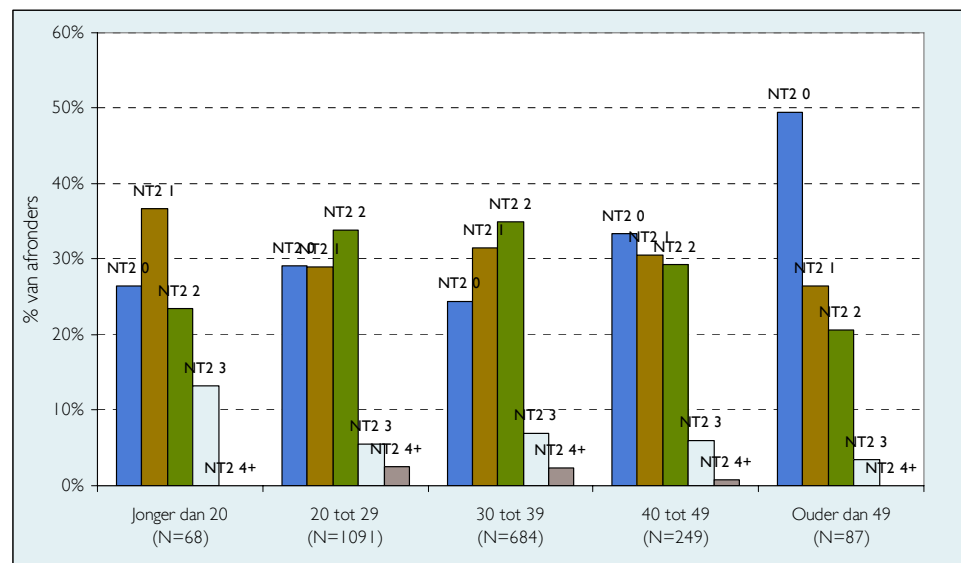
Figuur 5.2: het eindniveau voor de vaardigheden lezen en schrijven naar geslacht (bron: CVS-gegevens van 10 gemeenten van pre-Wibbers)

Figuur 5.3: het eindniveau voor de vaardigheden spreken en luisteren naar geslacht (bron: CVS-gegevens van 10 gemeenten van pre-Wibbers)

Taalniveau verschilt per leeftijd

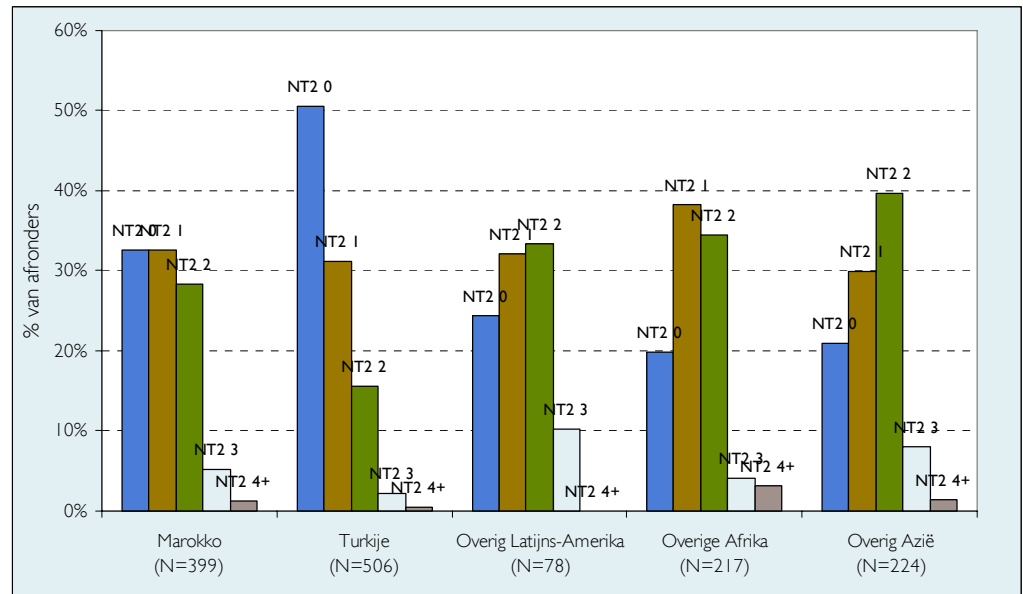
519 In figuur 5.4 is het taalniveau voor de vaardigheid 'spreken' naar leeftijd weergegeven. In dit figuur valt af te lezen dat hele jonge nieuwkomers (onder de 20 jaar) en oudere nieuwkomers (ouder dan 40 jaar) over het algemeen een lager taalniveau hebben. De twee grootste groepen (nieuwkomers tussen de 20 en 39 jaar) hebben nagenoeg hetzelfde taalniveau. Voor de overige vaardigheden is er eenzelfde beeld.

Figuur 5.4: het eindniveau van de taalvaardigheid 'spreken' naar leeftijd (bron: CVS-gegevens van 10 gemeenten van pre-Wibbers)

Het land van herkomst heeft ook een relatie met het eindniveau

520 Het land van herkomst heeft ook invloed op het eindniveau. In figuur 5.5 is voor het taalniveau van vijf landen (of combinatie van landen) van herkomst met de meeste nieuwkomers uit de groep pre-Wibbers het eindniveau weergegeven van de vaardigheid 'spreken'. Er zijn duidelijke verschillen zichtbaar in de taalvaardigheid; zo is de taalvaardigheid van deelnemers vanuit Turkije en (in mindere mate) vanuit Marokko aanzienlijk lager dan deelnemers uit de categorieën 'overig Latijns-Amerika', 'overig Afrika' en 'overig Azië'.

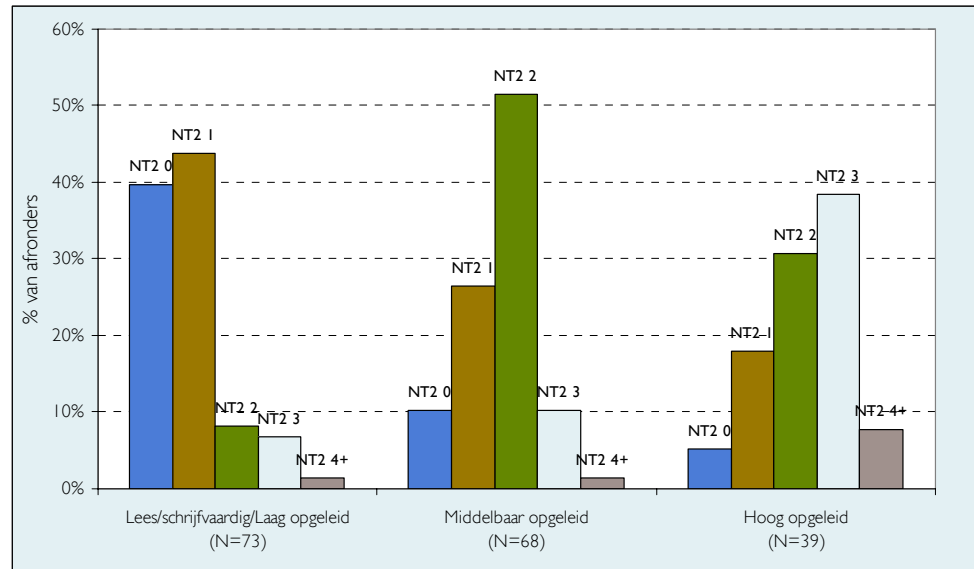

Figuur 5.5: het eindniveau van de taalvaardigheid spreken naar land van herkomst (bron: CVS-gegevens van 10 gemeenten van pre-Wibbers)

Met name hoogopgeleiden hebben een hoger eindniveau

521 Tot slot is ook gekeken naar de invloed van het opleidingsniveau op de taalvaardigheid. Zoals te verwachten valt, is het taalniveau bij hogeropgeleiden hoger dan bij lageropgeleiden. Figuur 5.6 toont het eindniveau voor de taalvaardigheid spreken. Het taalniveau van hoogopgeleiden ligt hoger dan de overige groepen.

522 Opgemerkt dient te worden dat deze resultaten op slechts een kleine subset van de steekproef gebaseerd zijn. De reden hiervoor is dat de gemeenten de opleiding van de deelnemers veelal niet hebben geregistreerd.

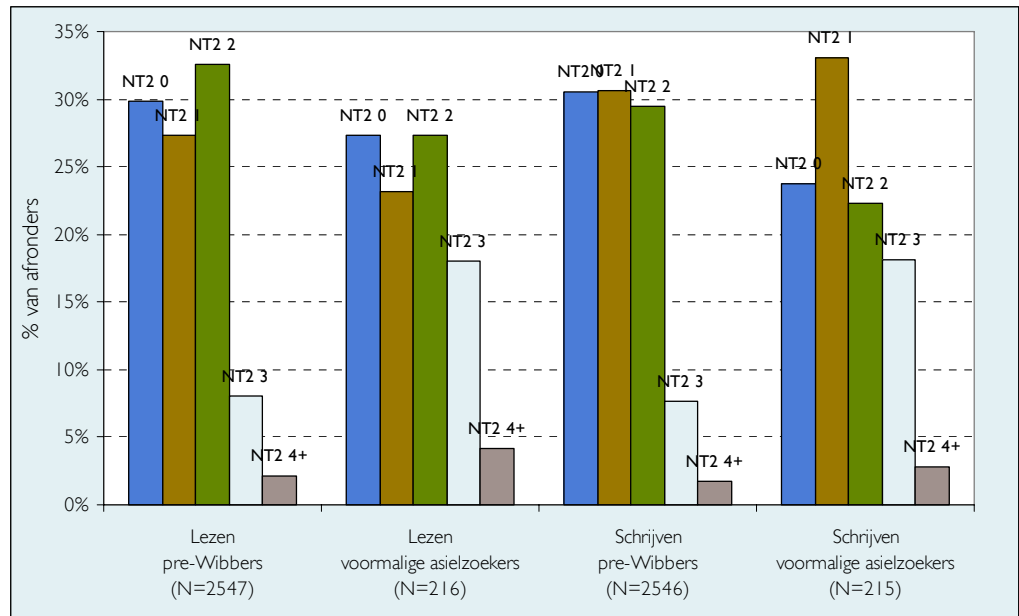
Figuur 5.6: het eindniveau van de taalvaardigheid 'spreken' naar opleidingsniveau (bron: CVS-gegevens van 10 gemeenten van pre-Wibbers)

Welke verschillen zijn er tussen pre-Wibbers en voormalige asielzoekers?

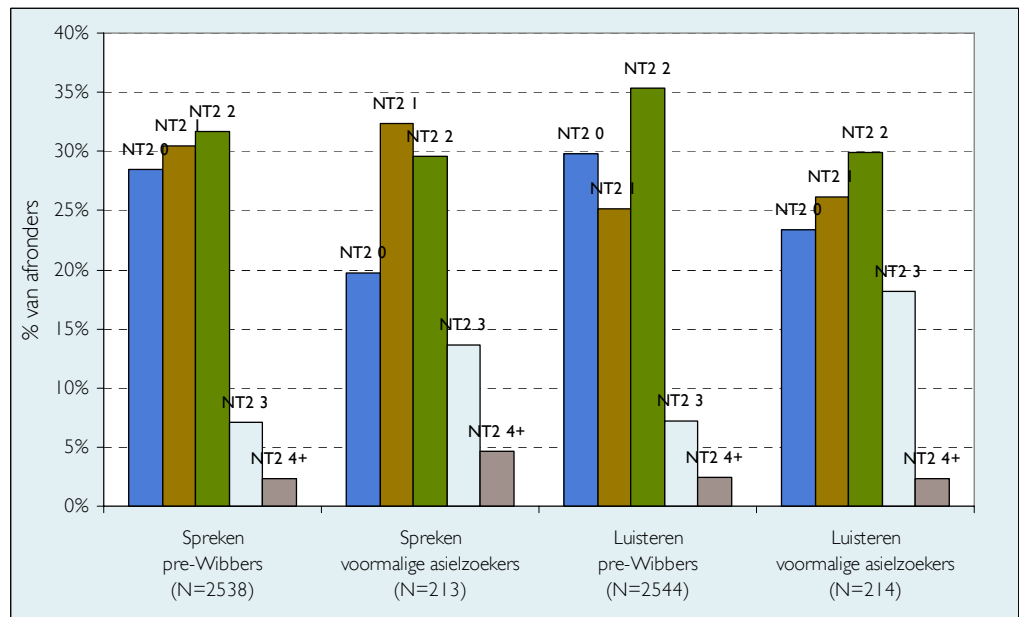
Welke verschillen zijn er in het taalresultaat?

523 Als een vergelijking wordt gemaakt tussen het taalniveau van pre-Wibbers en van voormalige asielzoekers, valt op dat het eindniveau van voormalige asielzoekers hoger ligt dan dat van pre-Wibbers. In de figuren 5.7 en 5.8 is dit verschil voor alle vier de vaardigheden zichtbaar. De geconstateerde verschillen zijn ook statistisch getoetst (in een kruistabel met behulp van de chi-kwadraattoets). De verschillen tussen de twee groepen zijn significant.

524 Relatief meer vreemdelingen van de groep voormalige asielzoekers behalen taalniveau 3 of hoger. Er zijn ook verschillen zichtbaar tussen de twee referentiegroepen in het gemiddelde taalniveau. Het gemiddelde eindniveau voor pre-Wibbers ligt rond de 1,25, terwijl dit voor voormalige asielzoekers rond de 1,5 ligt. Een verklaring hiervan ligt mogelijk in het feit dat voormalige asielzoekers zich vaak al langere tijd in Nederland bevinden en hierdoor meer mogelijkheden hebben gehad de Nederlandse taal machtig te worden.

Figuur 5.7: het eindniveau voor de vaardigheden lezen en schrijven van pre-Wibbers en voormalige asielzoekers (bron: CVS-gegevens van 10 gemeenten)

Figuur 5.8: het eindniveau voor de vaardigheden spreken en luisteren van pre-Wibbers en voormalige asielzoekers (bron: CVS-gegevens van 10 gemeenten)

Welke verschillen zijn er in de kenmerken van de twee groepen?

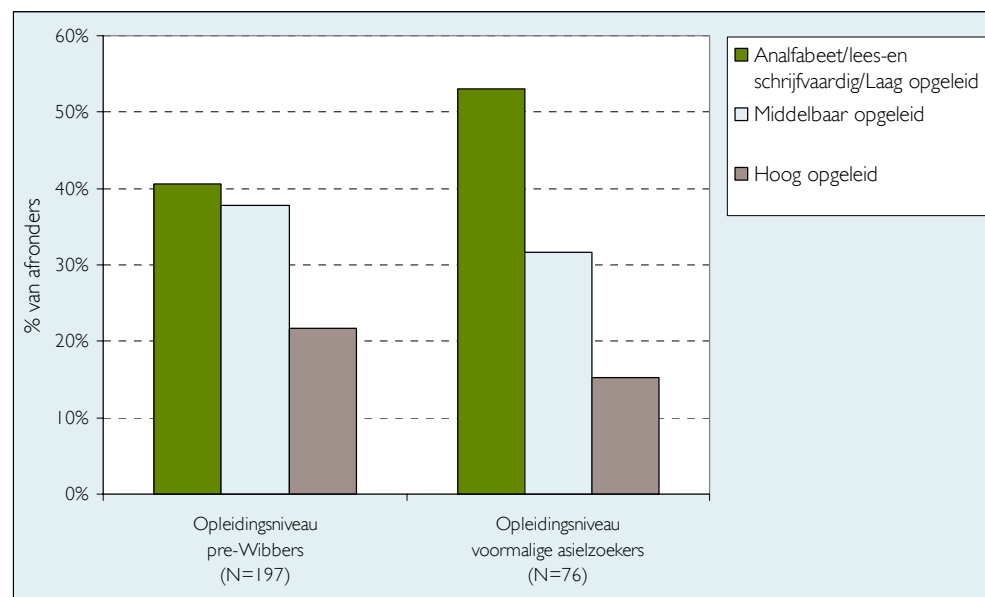
525 Er zijn relatief meer vrouwen in de groep pre-Wibbers dan in de groep voormalige asielzoekers. Deze bevinding komt overeen met de resultaten van de Monitor Nieuwkomers (het geslacht is het enige kenmerk waar in de Monitor Nieuwkomers een uitsplitsing wordt gemaakt naar migratiemotief).

526 Vanzelfsprekend zijn er grote verschillen in het land van herkomst van pre-Wibbers in vergelijking met de voormalige asielzoekers. Zo zijn er geen voormalige asielzoekers uit Marokko en nagenoeg geen voormalige asielzoekers uit Turkije.

527 De leeftijdsverdeling van de twee groepen laat zien dat de personen in de groep voormalige asielzoekers gemiddeld iets ouder zijn. Er zijn relatief meer personen uit de groep voormalige asielzoekers in de leeftijdscategorie 30-39 jaar en minder personen uit de groep voormalige asielzoekers in de leeftijdscategorie 20-29 jaar vergeleken met de pre-Wibbers. Personen ouder dan 40 jaar en personen jonger dan 20 jaar komen in beide groepen evenveel voor.

528 Het opleidingsniveau van voormalige asielzoekers ligt in deze steekproef lager dan bij pre-Wibbers - zie figuur 5.9. Opgemerkt dient echter te worden dat het opleidingsniveau voor de meerderheid van beide groepen onbekend is.

529 Alle in deze paragraaf beschreven verschillen zijn statistisch getoetst (in een kruistabel met behulp van de chi-kwadraattoets of het likelihood-ratio). Alle beschreven verschillen zijn significant.

Figuur 5.9: het opleidingsniveau van pre-Wibbers ten opzichte van het opleidingsniveau van voormalige asielzoekers (bron: CVS-gegevens van 10 gemeenten)

De nulmeting van het taalniveau bij afronding van de inburgering samengevat

530 In tabel 5.2 worden de antwoorden samengevat op de onderzoeksvragen met betrekking tot het taalniveau bij afronding van de inburgering in Nederland.

Onderzoeksvraag	Uitkomsten
Wat was het taalniveau van pre-Wibbers bij afronding van de inburgering vóór invoering van de Wib?	Ongeveer 30% heeft NT2-niveau 0 Gemiddeld NT2-niveau van 1,24
Welke verschillen zijn er binnen groepen vreemdelingen in het taalniveau vóór invoering van de Wib?	Verschillen naar land van herkomst. Deelnemers uit Marokko en Turkije hebben een relatief lager eindniveau Verschillen naar opleiding. Deelnemers met een lager opleiding hebben een lager eindniveau

Tabel 5.2: samenvatting van de nulmeting van het taalniveau bij afronding van de inburgering in Nederland

531 In tabel 5.3 staan de resultaten van de vergelijking tussen pre-Wibbers en voormalige asielzoekers. Deze vergelijking is gemaakt om te toetsen of de groep voormalige asielzoekers als indicator gebruikt kan worden van het zuivere effect van de Wi. Gezien de verschillen tussen de twee groepen zowel in de samenstelling als in de taalresultaten, moet geconcludeerd worden dat de groep voormalige asielzoekers niet betrouwbare indicator gebruikt kan worden.

Onderzoeksvraag	Verschillen tussen pre-Wibbers en voormalige asielzoekers
Wat waren de verschillen in het taalniveau bij afronding van de inburgering?	Het taalniveau ligt bij voormalige asielzoekers hoger
Welke verschillen zijn er in de kenmerken van de twee groepen?	Verschillen in de samenstelling naar: - geslacht (meer vrouwen in de groep pre-Wibbers) - land van herkomst - leeftijd (pre-Wibbers zijn jonger) - geen conclusie mogelijk over opleiding door hoge non-respons

Tabel 5.3: samenvatting van de verschillen tussen de pre-Wibbers en voormalige asielzoekers

6 Opzet wetsevaluatie

601 Om de effectiviteit van de Wib te toetsen, is een uitgebreide wetsevaluatie door de minister van Vreemdelingenzaken en Integratie aangekondigd (Memorie van Toelichting, Tweede Kamer 2003-2004, 29 700, nr. 3). Dit hoofdstuk beschrijft een opzet voor de wetsevaluatie, waarbij geput wordt uit de ervaringen en de verzamelde informatie in de kortetermijnevaluatie.

Doelstelling wetsevaluatie en onderzoeksvragen

602 De wetsevaluatie dient twee jaar na invoering van de Wib plaats te vinden en daarna regelmatig te worden herhaald.

603 De wetsevaluatie heeft als doel een antwoord te geven op de volgende hoofdonderzoeksvragen:

- (a) Hoe functioneert de Wib?
- (b) Is er sprake van een selectiemechanisme?
- (c) Welk effect heeft de Wib op de inburgering van nieuwkomers?
- (d) Welk effect heeft de Wib op de integratie van nieuwkomers?

604 Voor een deel zijn dit onderzoeksvragen die ook in de kortetermijnevaluatie zijn behandeld. De wetsevaluatie is echter uitgebreider dan de kortetermijnevaluatie. Bovendien bieden de wetsevaluatie en (met name) de herhalingen ervan de mogelijkheid om de langeretermijneffecten van de Wib te onderzoeken.

605 De detailonderzoeksvragen die onder elke hoofdonderzoeksvraag vallen, zijn al behandeld in de inleiding (zie tabel 1.1). Voor de beschrijving van de aanpak is het nuttig om hier nogmaals de vragen te benoemen die in de kortetermijnevaluatie niet zijn onderzocht. Dat zijn de volgende vragen:

- (a) Enkele vragen die betrekking hebben op de manier waarop de Wib functioneert:
 - (i) Dienen de nieuwkomers een mvv-aanvraag tegelijkertijd met het afnemen van het basis-examen, en zo niet, hoeveel tijd zit er tussen het examen en de mvv-aanvraag?
 - (ii) In welke mate treedt fraude op?
 - (iii) Hoeveel beroepszaken worden ingediend bij de Vreemdelingenkamers en de Afdeling Bestuursrecht van de Raad van State (ABRvS)?
 - (iv) Wat zijn de kwalitatieve ervaringen van ambassades en consulaten met de uitvoering van de Wib?
 - (v) Wat zijn de kosten van de Wib, zowel in totaal als voor rekening van de vreemdeling?
 - (vi) In hoeverre komen de aantallen vreemdelingen en kosten overeen met de verwachtingen zoals bijvoorbeeld aangegeven in de Memorie van Toelichting?

- (b) Wat is het effect van de Wib op het taalniveau van nieuwkomers bij afronding van de inburgering in Nederland, de doorlooptijd van de inburgering en de uitval (de nulmeting van de inburgering van nieuwkomers voor invoering van de Wib is gedaan in de kortetermijn-evaluatie)?
- (c) Wat is de relatie tussen het taalniveau in het Wib-examen en het taalniveau in het Wi-examen?
- (d) Wat is het effect van de Wib op de integratie van nieuwkomers in Nederland, dat wil zeggen: wat is de mate van integratie van pre-Wibbers (de nulmeting), en wat is de mate van integratie van de Wib-nieuwkomers (de effectmeting)? Integratie wordt hierbij gemeten door de arbeidsparticipatie en het gebruik van sociale zekerheid.
- (e) Een vijftal Kamervragen. Vier hiervan hebben betrekking op het functioneren van de Wib (aantal herexamens, het voorkomen van uitzonderingsgronden en ontheffingen op medische gronden, cesuurwijziging), een Kamervraag betreft het effect van de Wib op de arbeidsparticipatie van vrouwen.

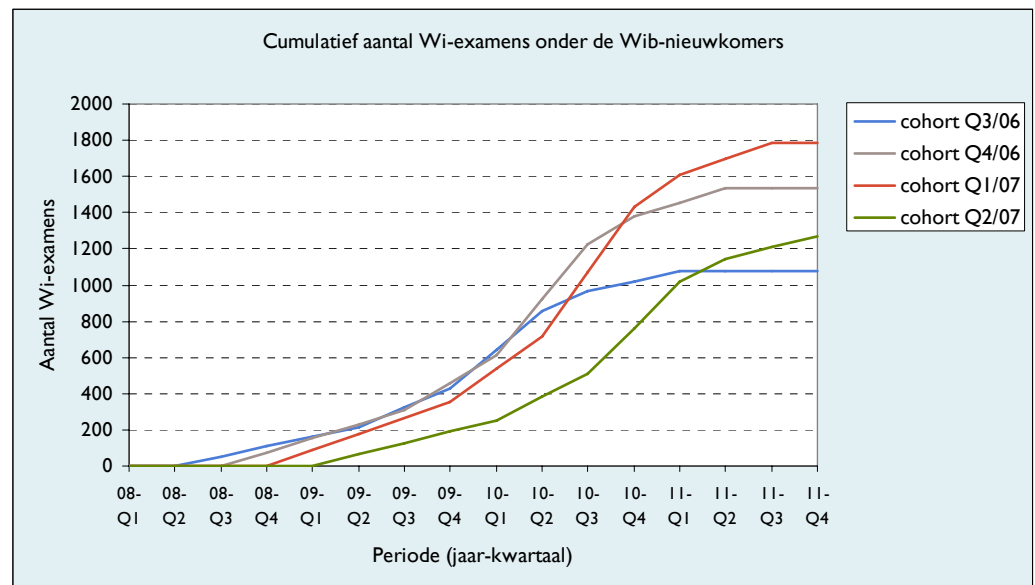
Aanpak voor beantwoording van de onderzoeksvragen

Doorlooptijd inburgering en gegevensregistratie beïnvloeden aanpak wetsevaluatie

Effect op inburgering en integratie pas bij herhaling wetsevaluatie goed in beeld

606 Het effect van de Wib op de inburgering in Nederland en de verdere integratie zal pas na verloop van tijd zichtbaar zijn als gevolg van de doorlooptijd van de inburgering. In 2008 zou een eerste indicatie gegeven kunnen worden van het effect op de inburgering, echter een volledig en betrouwbaar beeld van het effect op de inburgering en een beeld van het effect op de integratie zullen pas mogelijk zijn bij een (vervolg)meting in 2010 of 2011.

607 Het effect op de inburgering kan pas gemeten worden na afronding van de inburgering met het Wi-examen. De nieuwkomer wordt na aankomst in Nederland door de gemeente formeel inburgeringsplichtig gedeclareerd (dit kan in de praktijk 6 tot 12 maanden na aankomst zijn), wat betekent dat de nieuwkomer binnen 3,5 jaar het Wi-examen moet doen. Naar verwachting zullen de meeste nieuwkomers minimaal een jaar over de inburgering doen. Daarbij moet worden opgeteld de doorlooptijd van de afhandeling van de mvv-aanvraag, een doorlooptijd van ongeveer drie maanden, en de doorlooptijd tussen inwilliging van de mvv-aanvraag en aankomst in Nederland. Kortom, de inburgeringresultaten van een bepaalde cohort Wib-nieuwkomers zullen naar verwachting pas in de periode 24 tot 54 maanden na het Wib-examen zichtbaar zijn.

Figuur 6.1: raming van het cumulatieve aantal Wi-examens per Wib-cohort (uitgaande van de feitelijke instroom per kwartaal)

608 In de eerste maanden na invoering van de Wib was het aantal examens heel laag en de eerste cohort waarover uitspraken gedaan kunnen worden is de cohort van het derde kwartaal van 2006. In figuur 6.1 staat een raming van het aantal Wi-examens per kwartaal voor de eerste cohorten Wib-nieuwkomers, gebaseerd op cijfers van de instroom per cohort en aannames van de doorlooptijden tot het Wi-examen. Eind 2008 zullen naar verwachting een paar honderd Wib-nieuwkomers uit de eerste cohorten een Wi-examen hebben gedaan. Hiermee wordt een eerste indicatie gekregen van de inburgering van Wib-nieuwkomers. Echter deze eerste groep die snel inburgert, is waarschijnlijk niet representatief voor de hele cohort, bovendien zijn resultaten van uitval en gemiddelde doorlooptijd pas mogelijk nadat de maximale inburgeringstermijn voor alle nieuwkomers in de cohort is verstreken. Dit betekent dat een volledig beeld van de inburgering van de eerste cohorten pas vanaf eind 2010 verkrijgbaar is.

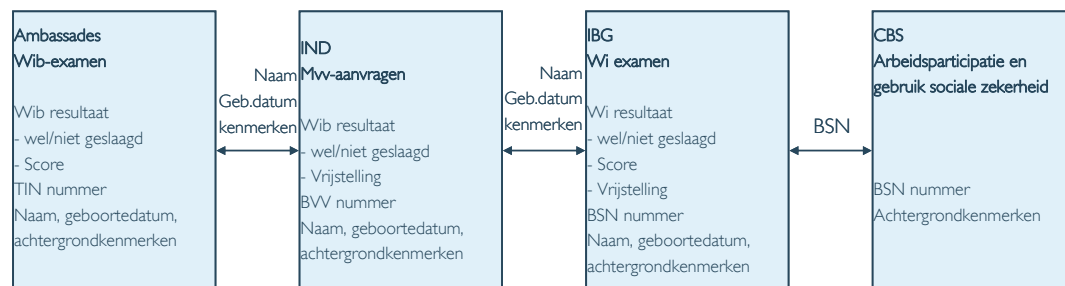
609 In dit onderzoek wordt integratie gezien als het proces van participatie in de Nederlandse samenleving na afronding van de inburgering. Het meten van de integratie kan pas plaatsvinden na afronding van de inburgering. In 2008 zal nog geen uitspraak gedaan kunnen worden over de integratie. Naar verwachting hebben eind 2009 ruim 2.000 nieuwkomers de inburgering afgerond op grond van de Wi en kan vanaf 2010 in principe een eerste meting worden uitgevoerd van het effect op de integratie.

Registratie gegevens en mogelijkheden tot koppeling bestanden beperkende factor

610 De effectmetingen maken gebruik van gegevens die geregistreerd worden in verschillende systemen, namelijk:

- (a) De resultaten van de Wib-basisexamens, die geregistreerd worden door de ambassades;
- (b) De mvv-aanvragen, die geregistreerd worden door de IND;
- (c) De resultaten van de Wi-examens, die geregistreerd worden door het IBG in het systeem ISI;
- (d) De arbeidsparticipatie en gebruik van sociale zekerheid, die geregistreerd wordt door het CBS.

611 Voor de analyse van de Wi-examens moet onderscheid gemaakt kunnen worden tussen de Wi-examens van Wib-nieuwkomers en de Wi-examens van overige nieuwkomers. Eenzelfde onderscheid moet gemaakt worden bij de analyse van de CBS-gegevens over arbeidsparticipatie en sociale zekerheid. Aangezien niet direct in de bestanden van het CBS en de IBG zelf wordt geregistreerd of een persoon een Wib-nieuwkomer is, moet een koppeling gemaakt worden tussen de verschillende bestanden. Deze koppeling wordt bemoeilijkt door het ontbreken van een systeem waarbij de vreemdeling tijdens het hele traject één uniek nummer heeft. Vanaf het indienen van de mvv-aanvraag (maar niet tijdens de afname van het Wib-examen) wordt het bvv-nummer gehanteerd. Eenmaal gevestigd in Nederland krijgt de vreemdeling een Burger Service Nummer (BSN). Gevolg hiervan is dat de koppeling van bestanden voornamelijk zal moeten plaatsvinden op basis van de combinatie van naam, geboortedatum en achtergrondkenmerken zoals land van herkomst. Hoewel deze combinatie meestal uniek zal zijn, is deze wijze van koppelen zeer gevoelig voor tikfouten en onvolledigheden in de registratie, en zeer bewerkelijk.

Figuur 6.2: gegevensbestanden en kenmerken waarop in principe gekoppeld kan worden

612 Deze problemen met de koppelingen zijn te voorkomen door enkele uitbreidingen van de registraties. De registratiesystemen van de IND bevatten al een veld voor de invoering van het TIN-nummer, alleen wordt daar nu nog geen gebruik van gemaakt. Als het TIN-nummer voortaan standaard zou worden ingevoerd, dan zou een koppeling tussen de bestanden van het Wib-examen en de bestanden van de mvv-aanvragen makkelijk gemaakt kunnen worden. Voor de koppeling tussen de IND-bestanden en de bestanden van de IB-Groep en het CBS is een sleutel-tabel nodig met de vertaling tussen BVV-nummers en BSN-nummers. Mogelijk kan de IND deze sleutel-tabel leveren.

Effecten cesuurwijziging worden opgelost met een transformatietabel

613 Bij inwerkingtreding van de Wib was de cesuur voor het taalexamen 16 punten op een schaal van 10 tot 80 punten (zie bijlage B voor meer informatie over de PhonePass-toets). Deze cesuur komt overeen met een bepaald percentage correcte antwoorden op de vragen in de verschillende onderdelen van de toets, bijvoorbeeld 20% correcte antwoorden op de herhaalopdrachten. De intentie was dat deze cesuur overeen zou komen met A1-min niveau, dat wil zeggen alle Wib-nieuwkomers zouden de Nederlandse taal beheersen op minimaal A1-min niveau.

614 In een onderzoek van TNO naar de kwaliteit van de PhonePass-toets is geconcludeerd dat de huidige cesuur niet overeenkomt met A1-min niveau, maar met een lager niveau. Naar aanleiding van dit onderzoek heeft de minister in juli 2007 besloten om de cesuur te wijzigen. Voortaan zouden vreemdelingen een hoger percentage goede antwoorden moeten geven om voor het examen te slagen.

615 Deze cesuurwijziging wordt niet geïmplementeerd door het minimumaantal punten te wijzigen van 16 punten naar een hoger getal. In plaats daarvan is ervoor gekozen om de vertaling door de computer van percentage goede antwoorden naar aantal punten te wijzigen. De cesuur blijft 16 punten, alleen correspondeert '16 punten' na de wijziging met een hoger percentage correcte antwoorden en dus taalniveau dan '16 punten' voor de wijziging. Meer algemeen corresponderen alle scores na de cesuurwijziging met een hoger taalniveau dan dezelfde scores voor de cesuurwijziging.

616 De cesuurwijziging zou in eerste instantie per 1 december 2007 in werking treden maar is uitgesteld tot op zijn vroegst 15 maart 2008. De scores van taaltoetsen die vanaf het moment van cesuurwijziging worden uitgevoerd zijn niet meer vergelijkbaar met de scores van metingen die daarvoor hebben plaatsgevonden.

617 Om toch een vergelijking te kunnen maken tussen de scores vóór de cesuurwijziging en de scores na de cesuurwijziging, zal het CINOP (het bureau dat de telefoontoets heeft ontwikkeld) een transformatietabel aanleveren. In de transformatietabel staat voor elke score vóór de cesuurwijziging de equivalente score na de cesuurwijziging.

Hoe functioneert de Wib?

618 Voor de beantwoording van de onderzoeksvragen in relatie tot het functioneren van de Wib wordt de volgende aanpak voorgesteld:

(a) Verzameling van gegevens die in de MIEB worden gerapporteerd;

- (b) Verzameling van gegevens over het basisexamen uit de bestanden van de ambassades en consulaten. Deze gegevens worden gekoppeld aan de gegevens van de IND over mvv-aanvragen die in het kader van de onderzoeksvragen over het selectiemechanisme worden verzameld;
- (c) Verzameling van gegevens over beroepszaken bij het stafbureau van de Vreemdelingenkamer (VK) en bij de afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State (ABRS);
- (d) Een onderzoek naar de kosten van implementatie en uitvoering van de Wib voor het ministerie van VROM, het ministerie van Buitenlandse Zaken, de IND, de VK en de ABRS bestaande uit:
 - (i) Deskstudy van begrotingen, jaarverslagen en andere financiële documenten;
 - (ii) Enkele interviews ter toelichting en aanvulling op de financiële gegevens;
- (e) Een schriftelijke enquête onder alle ambassades en consulaten, gevolgd door diepte-interviews met circa vijf ambassades¹⁴, gericht op:
 - (i) De kwalitatieve ervaringen van de ambassades en consulaten met de implementatie en uitvoering van de Wib;
 - (ii) Verzameling van gegevens die niet (goed) worden geregistreerd in de databestanden, zoals gegevens over vrijstellingen en fraude;
 - (iii) Verzameling van gegevens over de kosten;
- (f) Optioneel: een enquête onder Wib-nieuwkomers, gericht op:
 - (i) Verzameling van informatie over de wijze waarop de vreemdelingen zich voorbereiden op de Wib;
 - (ii) Verzameling van gegevens over de kosten voor de vreemdelingen.

619 In tabel 6.1 staat een overzicht van de onderzoeksvragen en de onderdelen van de aanpak. De tabel laat zien welke gegevensbronnen gebruikt worden voor de beantwoording van de verschillende onderzoeksvragen.

¹⁴ De diepte-interviews kunnen uit kostenoverwegingen telefonisch worden uitgevoerd.

	MIEB-gegevens	Wib-bestanden ambassades	Beroepszaken VK, ABRs	Kostenonderzoek BuZa, IND, VK, ABRs	Enquête ambassades	Enquête Wib-nieuwkomers
Hoeveel personen doen het Wib-examen?		✓				
Wat zijn de examenresultaten?		✓				
Hoeveel personen krijgen een ontheffing voor het Wib-examen en om welke redenen?		(✓)			✓	
In hoeverre vinden herexamens plaats?		✓				
In welke mate worden de proefexamens en video aangeschaft?	✓					
Welk deel van de vreemdelingen die met succes een basisexamen doen of ontheffing krijgen, dient een mvv-aanvraag in en wat is het resultaat daarvan?		✓				
Worden de examens tegelijkertijd met het indienen van de mvv-aanvraag afgenomen of op een ander tijdstip? Zo ja, wanneer?		✓				
Wat zijn de kosten van de examens op macroniveau in totaal en voor rekening van de vreemdelingen?	✓			✓	✓	✓
Wat zijn de kwalitatieve ervaringen van ambassades en consulaten met de uitvoering van de Wib?					✓	
In hoeverre komt fraude voor?	(✓)				✓	
Hoeveel beroepszaken worden ingediend bij de Vreemdelingenkamers en de afdeling Bestuursrecht van de Raad van State (ABRvS)?			✓			
Welke verschillen zijn er tussen groepen vreemdelingen (naar land van herkomst, geslacht en andere persoonskenmerken) in het aantal examens, het resultaat en het aantal beroepszaken?		✓	✓			

	MIEB-gegevens	Wib-bestanden ambassades	Beroepszaken VK, ABRs	Kostenonderzoek BuZa, IND, VK, ABRs	Enquête ambassades	Enquête Wib-nieuwkomers
Welke ontwikkelingen in de tijd zijn er in het aantal examens, het resultaat en het aantal beroepszaken?		✓	✓			
In hoeverre komen de aantallen en de kosten overeen met de verwachte aantallen en kosten bij invoering?	✓	✓	✓	✓	✓	✓

Tabel 6.1: beantwoording onderzoeksvragen over het functioneren van de Wib in de verschillende onderdelen van de aanpak

620 Een belangrijk onderdeel van de wetsevaluatie is een onderzoek naar de kosten. Deels betreft het de kosten voor de Nederlandse overheid. Deze kosten bestaan uit de kosten van de ontwikkeling van het examen, de kosten van de ontwikkeling en het beheer van de infrastructuur, de kosten van de uitvoering door de medewerkers van het ministerie van Buitenlandse Zaken en de IND en de kosten van extra zaken bij de VK en de ABRs.

621 Maar ook de vreemdeling zelf maakt kosten. Bij invoering van de Wib was het uitgangspunt dat de kosten voor deelname aan de examinering gedragen moeten worden door de vreemdeling (Memorie van Toelichting). Er is een bedrag per examen vastgesteld gebaseerd op een raming van de invoering en exploitatiekosten van de examens en een aanname van het aantal examens per jaar. In de wetsevaluatie worden de macro examenkosten voor rekening van de vreemdeling berekend en wordt onderzocht in hoeverre dit bedrag dekkend is voor de feitelijke invoering en exploitatiekosten.

622 Naast de kosten voor deelname aan het examen zijn de kosten van inburgering (taallessen enzovoort) voor rekening van de vreemdeling. Deze kostengegevens worden niet door de Nederlandse overheid geregistreerd. Indien men inzicht wil in deze kosten, dan is er de optie om een enquête te houden onder Wib-nieuwkomers. In de enquête wordt gevraagd naar de 'out-of-pocket'-kosten die de vreemdeling heeft gemaakt bij de inburgering ten behoeve van het Wib-examen en naar de wijze waarop men zich heeft voorbereid op het Wib-examen. Deze laatste vraag is voor beleidsmakers mede van belang, omdat er signalen zijn dat vreemdelingen voor een cursus in Nederland kiezen als voorbereiding op het Wib-examen.

Is er sprake van een selectiemechanisme?

623 Voor de beantwoording van de vraag over een eventueel selectiemechanisme kan dezelfde aanpak gehanteerd worden als in de kortetermijnevaluatie. Gegevens van de IND worden verzameld met de individuele mvv-aanvragen en het resultaat daarvan voor alle vreemdelingen die tot de Wib-doelgroep behoren.

Welk effect heeft de Wib op de inburgering van nieuwkomers?

Nieuwe effectmeting van taalniveau bij start inburgering

624 In de kortetermijnevaluatie is het effect van de Wib bij de start van de inburgering in Nederland gemeten door een taaltoets uit te voeren onder een steekproef van nieuwkomers. Daarvoor is gebruikgemaakt van de telefoontoets.

625 De effectmeting in de kortetermijnevaluatie heeft echter te weinig respondenten opgeleverd: 26 in plaats van het streefaantal van 300. Zoals in hoofdstuk 4 is aangegeven, kan op basis van dit aantal nog geen conclusie getrokken worden van het effect van de Wib. Om die reden is het gewenst om de effectmeting te herhalen in de wetsevaluatie.

626 De redenen voor de lage respons in de effectmeting liggen deels in de lage instroom van de Wib-nieuwkomers, maar vooral in de situatie als gevolg van de invoering van de Wi. Ten eerste hadden sommige gemeenten registratieproblemen waarbij zij zelf nog niet goed zicht hadden op de Wib-nieuwkomers in de gemeente. Omdat de gemeenten geen aanbod van een inburgeringstraject meer deden aan gezinsvormers en -herenigers, was de noodzaak voor nieuwkomers om zich te melden bij de gemeente minder. Algemene problemen bij gemeenten met de invoering van de Wi leidden er ook toe dat de gemeenten nog geen oproep deden aan Wib-nieuwkomers. Ten slotte leidde het vooruitzicht van wijzigingen in de uitvoering van de Wi tot afwachtend gedrag bij zowel gemeenten als Wib-nieuwkomers.

627 Die wijzigingen in de Wi zijn inmiddels bekend. Als onderdeel van het Deltaplan mogen gemeenten nu wel een aanbod van een inburgeringstraject doen aan Wib-nieuwkomers. Verwacht mag worden dat gemeenten die een aanbod doen de Wib-nieuwkomers wel standaard oproepen. Om die reden wordt voorgesteld om de aanpak in de kortetermijnevaluatie - met metingen bij Wib-nieuwkomers op het moment dat zij zich aanmelden bij de gemeente - alsnog te herhalen in de effectmeting. De gegevens van de 26 respondenten in de effectmeting van de kortetermijnevaluatie kunnen in de analyse worden meegenomen. Een voorwaarde is wel dat de taalscores die in de wetsevaluatie (na de cesuurwijziging) worden gemeten, vergelijkbaar zijn met de taalscores zoals gemeten in de kortetermijnevaluatie, doordat gebruikgemaakt kan worden van de theta-scores.

Effectmeting taalniveau bij afronding van de inburgering slechts beperkt mogelijk

628 In de wetsevaluatie dient het effect van de Wib bepaald te worden op het taalniveau bij afronding van de inburgering in Nederland. Dit kan door de prestaties van de Wib-nieuwkomers te vergelijken met een referentiegroep. Echter zoals in de inleiding al is aangegeven, wordt deze vergelijking bemoeilijkt door de invoering van de Wi op 1 januari 2007. Ook de Wi zal naar verwachting effect hebben op het taalniveau van de nieuwkomers; immers de Wi had mede als doel het taalresultaat van het inburgeringsexamen te verbeteren.

629 Bij aanvang van de kortetermijnevaluatie zijn verschillende opties geïdentificeerd voor de effectmeting. De resultaten van de kortetermijnevaluatie laten zien dat geen van de opties in staat is om volledige en valide informatie te geven over het effect van de Wib. Wij gaan in op de verschillende opties voor de effectmeting en hun beperkingen:

- (a) Een vergelijking tussen pre-Wibbers en de groep Wib-nieuwkomers die vóór 1 januari 2007 naar Nederland zijn gekomen. Beide groepen vallen onder de Win en volgen dus hetzelfde inburgeringstraject in Nederland. Echter deze groep Wib-nieuwkomers is klein (naar verwachting maximaal 1.500 personen) en niet representatief voor de Wib-nieuwkomers als geheel. Zo was het percentage vreemdelingen dat voor het Wib-examen slaagt in de eerste maanden na invoering van de Wib hoger dan daarna;
- (b) Het gebruik van gegevens van voormalige asielzoekers om het zuivere effect van de Wi op het taalniveau te schatten en daarvoor te corrigeren. Zoals in hoofdstuk 5 is aangetoond, wijkt deze groep qua achtergrondkenmerken en taalniveau te veel af van de onderzoeksgroep, om te kunnen aannemen dat het Wi-effect voor beide groepen evenredig is;
- (c) Een vergelijking tussen de Wib-nieuwkomers die na 1 januari 2007 naar Nederland komen en dus onder de Wi vallen en de groep gezinsvormers die uit landen komen voor wie de Wi geldt, maar niet de Wib. Voor een deel betreft deze laatste groep vreemdelingen uit Japan en Zuid-Korea die in enige mate gebruikt kunnen worden als referentiegroep voor de groep Wib-nieuwkomers uit Azië. Echter het betreft slechts een kleine groep, en bovendien is hiermee geen uitspraak mogelijk over het effect van de Wib in het algemeen.

630 Een van de onderzoeksvragen betreft de vraag of er een relatie bestaat tussen het resultaat van het basisexamen en het resultaat van het inburgeringsexamen in Nederland. Deze vraag is wel te beantwoorden. Hiervoor moet een koppeling gemaakt worden tussen de bestanden van de IBG met de resultaten van het Wi-examen en de bestanden van de ambassades met de resultaten van het Wib-examen. Zoals eerder is aangegeven, is deze koppeling moeilijk te maken maar niet onmogelijk. In de statistische analyse wordt de correlatie berekend tussen de Wib-score en de Wi-score, waarbij rekening dient te worden gehouden met de cesuurwijziging in de PhonePass-toets.

Wat is het effect van de Wib op de integratie van nieuwkomers?

631 In de Integratiekaart (zie De ontwikkeling van een Integratiekaart, 2004) wordt integratie geoperationaliseerd in een aantal kans- en risico-indicatoren op het gebied van onderwijs, werk en sociale zekerheid, wonen en huwelijken. Voor de Wib-nieuwkomers, voor het merendeel gezinsvormers, zijn de aspecten onderwijs, huwelijk en wonen geen relevante indicatoren voor de integratie in de eerste jaren. Arbeidsparticipatie en het gebruik van sociale zekerheid geven daarentegen wel relevante informatie over de integratie van Wib-nieuwkomers.

632 Het effect van de Wib wordt onderzocht door de arbeidsparticipatie en het gebruik van sociale zekerheid van Wib-nieuwkomers te vergelijken met referentiegroepen. Als de Wib inderdaad tot een betere integratie leidt, dan zouden de Wib-nieuwkomers hoger moeten 'scoren' dan referentiegroepen op de kansindicatoren 'betaald werk' en 'werken als zelfstandige' en lager moeten scoren op de risico-indicatoren 'werkloosheid', 'bijstandsafhankelijkheid', 'arbeidsongeschiktheid' en 'uitkeringsafhankelijkheid'.

633 Echter hier gelden dezelfde beperkingen als bij het toetsen van het effect van de Wib op de inburgering. De vervanging van de Win door de Wi zal ook effect hebben op de integratie. De verschillende opties om hiermee rekening te houden leveren geen van allen een volledige en betrouwbare meting van het effect van de Wib. Wel is het mogelijk om te onderzoeken of een hogere score in het Wib-examen gecorreleerd is met een betere integratie in Nederland.

634 Deze analyse is mogelijk door een koppeling te maken tussen CBS-bestanden met gegevens op persoonsniveau over arbeidsparticipatie en gebruik van sociale zekerheid met mvv-aanvraagbestanden van de IND, waaruit af te leiden is of een vreemdeling onder de Wib valt en bestanden van de ambassades met de Wib-score. Een koppeling tussen CBS-bestanden en IND-bestanden vormt ook de basis van de analyses in het jaarlijkse jaarrapport integratie. Nadeel van deze aanpak is dat het enige tijd duurt voordat de gegevens beschikbaar komen - de CBS-bestanden zijn gebaseerd op de situatie van twee jaar eerder. Dit betekent dat pas in 2012 de eerste informatie beschikbaar is over de effecten van de Wib op integratie en niet in 2010 zoals aan het begin van dit hoofdstuk is vermeld.

635 Een alternatieve optie is om een enquête te houden over de arbeidsparticipatie en het gebruik van sociale zekerheid onder een steekproef van Wib-nieuwkomers die hebben deelgenomen aan het Wi-examen. De steekproef wordt getrokken uit de Wi-bestanden. Voordeel van deze aanpak is dat de meting al gedaan kan worden vanaf het moment dat de Wib-nieuwkomer de inburgering afrondt. Daarmee is al vanaf 2010 zicht op de integratie van de Wib-nieuwkomers. Deze aanpak vereist meer inspanning en brengt hogere kosten met zich mee; daarnaast is er het risico van selectieve non-respons.

Wat is het antwoord op specifieke Kamervragen?

636 Er zijn vijf Kamervragen die meegenomen moeten worden in de wetsevaluatie. Vier ervan hebben betrekking op het functioneren van de Wib. Drie van deze vragen, betreffende het aantal herexamens, het voorkomen van uitzonderingsgronden en ontheffingen op medische gronden, vallen onder onderzoeksvragen die al meegenomen worden. De vierde vraag betreft cesuurwijziging (wat zou het effect zijn van een andere keuze van cesuur voor het aantal geslaagden in de taaltoets?). Deze vraag kan beantwoord worden door een vergelijking van de Wib-examenresultaten en de instroom vóór de beoogde cesuurwijziging en na de cesuurwijziging. Daarbij dient niet alleen de verandering in *aantallen* geslaagde vreemdelingen bekeken te worden, maar ook veranderingen in de *samenstelling* van de groep geslaagde vreemdelingen.

637 Een Kamervraag betreft het effect van de Wib op de arbeidsparticipatie van vrouwen. Deze analyse maakt onderdeel uit van het onderzoek naar het effect van de Wib op de integratie.

Aanbevelingen voor de voorbereiding op en timing van de wetsevaluatie

638 Bij de aankondiging van de wetsevaluatie is vermeld dat de wetsevaluatie twee jaar na inwerking treden van de Wet zou plaatsvinden, dat wil zeggen in 2008. Wij raden echter aan om de wetsevaluatie uit te stellen tot op zijn vroegst 2010. Pas vanaf de tweede helft van 2010 zijn naar verwachting voldoende gegevens over de inburgering en integratie van de Wib-nieuwkomers om daar uitspraken over te doen.

639 In voorbereiding op de wetsevaluatie bevelen wij aan om een aantal maatregelen te treffen ten behoeve van de effectiviteit en efficiëntie van de wetsevaluatie.

640 Wij raden aan om meteen actie te ondernemen met betrekking tot de registraties met als doel de latere koppeling van bestanden te faciliteren. Concreet bevelen wij aan om de TIN-nummers standaard aan de registraties van de mvv-aanvragen toe te voegen en om een sleutel tabel aan te maken en bij te houden van het BVV-nummer en het bijbehorende BSN-nummer.

641 In de kortetermijnevaluatie heeft de effectmeting van het taalniveau bij de start van de inburgering een lage respons opgeleverd mede door gebrek aan medewerking van gemeenten. Om dit probleem bij de wetsevaluatie te voorkomen raden wij de opdrachtgever aan om vroegtijdig afspraken met de VNG en met individuele gemeenten te maken over medewerking aan de meting.

De opzet voor de wetsevaluatie samengevat

642 In tabel 6.2 staat een samenvatting van de opzet voor de wetsevaluatie.

Onderzoeksvraag	Meetmethode
Hoe functioneert de Wib?	Verzameling van gegevens over het basisexamen bij de ministeries van VROM en Buitenlandse Zaken. Verzameling van gegevens over beroepszaken en over kosten van implementatie en uitvoering bij betrokken organisaties. Schriftelijke enquête onder ambassades en consulaten. Optioneel: enquête onder Wib-nieuwkomers.
Is er sprake van een selectiemechanisme?	Verzameling van gegevens over de mvv-aanvragen bij de IND. Vergelijking instroom met nulmeting die in de kortetermijnevaluatie is uitgevoerd.
Welk effect heeft de Wib op de inburgering van nieuwkomers? Taalniveau bij de start van de inburgering	Meting mondelinge taalvaardigheid met PhonePass-toets bij nieuwkomers die zich aanmelden voor inburgering bij een steekproef van gemeenten. Vergelijking resultaten met nulmeting die in de kortetermijnevaluatie is uitgevoerd.
Welk effect heeft de Wib op de inburgering van nieuwkomers? Taalniveau bij de afronding van de inburgering.	Verzameling van geregistreerde gegevens over Wi-inburgeringsexamen bij de IB-groep en koppeling op persoonsniveau met de resultaten van het Wib-examen. Analyse van correlatie tussen resultaten Wib-examen met resultaten Wi-examen.
Wat is het effect van de Wib op de integratie?	Optie 1: verzameling van CBS-gegevens van arbeidsparticipatie en gebruik sociale zekerheid (indicatoren integratie) en koppeling op persoonsniveau met de resultaten van het Wib-examen. Analyse van correlatie tussen resultaten Wib-examen met indicatoren integratie. Optie 2: steekproef van Wib-nieuwkomers die hebben deelgenomen aan Wi-examen worden benaderd voor enquête over arbeidsparticipatie en gebruik sociale zekerheid (indicatoren integratie). Analyse van correlatie tussen resultaten Wib-examen met indicatoren integratie. Optie 2 levert sneller inzicht in effect Wib op integratie, maar de uitkomsten zijn naar verwachting minder betrouwbaar. Ook vereist optie 2 meer inspanning en daardoor hogere kosten.

Tabel 6.2: de opzet voor de wetsevaluatie

A Afkortingen en gebruikte termen

Term	Toelichting
BSN-nummer	Burger Service Nummer
BVV-nummer	Uniek nummer dat in de immigratieketen wordt toegekend aan een vreemdeling
CEF-niveau	Gestandaardiseerd taalniveau volgens Common European Framework, ook toegepast op de Nederlandse taal
CINOP	Onderzoeks- en adviesbureau op het gebied van opleidingen. Dit bureau heeft de telefoontoets ontwikkeld
CVS	Clïënt-volg-systeem
CRV-nummer	Centraal register vreemdelingen. Uniek nummer dat de IND aan elke vreemdeling toekent die een mvv-aanvraag indient
Geestelijke bedienaar	De nieuwkomer die arbeid in loondienst gaat verrichten als geestelijk voorganger of godsdienstleraar
Gezinshereniging/vorming	Vreemdelingen, die op grond van een VBT R recht op verblijf in Nederland hebben als gezinslid van een Nederlander of een vreemdeling, die rechtmatig in Nederland verblijft
IND	Immigratie- en Naturalisatiedienst
KNS	Kennis van de Nederlandse samenleving, onderdeel van het inburgerings-examen buitenland waarin de kennis van de Nederlandse cultuur en samenleving met behulp van een telefoontoets wordt getest
MIEB	Monitor InburgeringsExamen Buitenland
Mv	Machtiging tot voorlopig verblijf, een vreemdeling vraagt een mvv aan als hij uit een mvv-plichtig land komt en langer dan 3 maanden in Nederland wil blijven. Met een mvv kan hij naar Nederland reizen. Daarna moet hij in Nederland een verblijfsvergunning aanvragen. De mvv-plichtige vreemdeling komt alleen in aanmerking voor een verblijfsvergunning als hij een mvv heeft. Om een mvv te krijgen, moet hij aan alle voorwaarden voldoen die in zijn situatie gelden. De vreemdeling vraagt een mvv aan bij de Nederlandse ambassade of het consulaat in zijn land van herkomst
Nieuwkomer	Een Nederlander of persoon van 18 jaar of ouder in het bezit van een geldige verblijfsvergunning voor bepaalde tijd die in het buitenland is geboren, die geen EU-onderdaan is en die zich voor het eerst en permanent wil vestigen in Nederland

Term	Toelichting
Nieuwkomer met Nederlandse nationaliteit	Een Nederlander die geboren is buiten Nederland, de leeftijd van 18 jaar heeft bereikt en voor de eerste keer in Nederland ingezetene is in de zin van de Wet gemeentelijke basisadministratie persoonsgegevens
NT2	Onderwijs in Nederlands als tweede taal
NT2-niveau	Gestandaardiseerde indeling in vijf niveaus die taalvaardigheid in de Nederlandse taal weergeeft. Bijvoorbeeld NT2-niveau 1 betekent dat men zeer elementaire kennis heeft, terwijl niveau 4 toegang geeft tot het hoger onderwijs
Tijdelijke immigranten (Referentiegroep 1)	Mwv-plichtigen die niet onder de Win of Wi vallen. Deze groep bestaat vooral uit vreemdelingen die uit een mvv-land komen en die (in eerste instantie) met een tijdelijk doel, zoals arbeid of een studie, naar Nederland komen
Pre-Wibbers (Referentiegroep 2)	Mwv-plichtigen die onder de Win vallen, maar die vóór de inwerkingtreding van de Wib een mvv-aanvraag hebben ingediend. Deze referentiegroep bestaat uit gezinsvormers en -herenigers en geestelijke bedienaren uit de mvv-landen die vóór 15 maart 2006 een mvv-aanvraag hebben ingediend
Voormalige asielzoekers (Referentiegroep 3)	Immigranten die onder de Win of Wi vallen, maar die niet mwv-plichtig zijn. Dat zijn voor het grootste gedeelte voormalige asielzoekers, maar ook nieuwkomers niet-afkomstig uit een mvv-land vallen binnen deze referentiegroep
TGN	Toets Gesproken Nederlands, onderdeel van het inburgeringsexamen buitenland waarin de kennis van de Nederlandse taal met behulp van een telefoontoets wordt getest
TIN-code	Toets Identificatienummer, uniek nummer wordt gebruikt bij de registratie van toetsresultaten. De TIN-code moet ingevoerd worden om een telefoontoets te kunnen doen
VBT A	Verblijfsvergunning Bepaalde Tijd Asiel
VBT R	Verblijfsvergunning Bepaalde Tijd Regulier
Wib	Wet inburgering buitenland (2006), wet waarin aanvullende voorwaarden worden gesteld aan gezinsvormers en -herenigers en geestelijke bedienaren om een mvv te verkrijgen
Wi	Wet inburgering (2007), wet waarin de inburgering van zowel oud- als nieuwkomers staat beschreven
Win	Wet inburgering nieuwkomers (1998-2006), wet waarin de inburgering van Nieuwkomers staat beschreven

Toets gesproken Nederlands

- 1 De Toets Gesproken Nederlands (TGN) wordt afgenomen via de telefoon. De kandidaat belt met het toetssysteem van Ordinate en toetst het persoonlijke Toets Identificatienummer in. Vervolgens controleert het toetssysteem de kwaliteit van het stemvolume en de verbinding.
- 2 De uiteindelijke toets bestaat uit een aantal opgaven in vier onderdelen:
 - (a) Herhaalopdrachten. De kandidaat dient letterlijk een gesproken zin te herhalen;
 - (iii) Een voorbeeld van een herhaalopdracht is de zin "dat is een mooi verhaal";
 - (b) Korte vragen. De kandidaat dient een antwoord te geven op korte vragen;
 - (iv) Een voorbeeld van een korte vraag is de vraag "is januari een dag of een maand?"
 - (c) Tegenstelling. De kandidaat hoort steeds een woord en moet het tegenovergestelde zeggen;
 - (i) Een voorbeeld van een tegenstelling is het woord 'hoog' waarop het tegenovergestelde 'laag' is;
 - (d) Verhalen navertellen. De kandidaat hoort een kort verhaal en moet vervolgens het verhaal in de eigen woorden navertellen. Dit onderdeel maakt geen onderdeel uit van de eigenlijke toets, maar wordt gebruikt voor validatie van de toets;
 - (i) Een voorbeeld van een verhaal is het volgende. "Fred reed naar huis. Hij was niet blij, want het gesprek met de laatste klant was niet zo goed verlopen. Fred had geen goede indruk op die klant gemaakt. Die zou vast niets van hem willen kopen. Toen hij de sleutel in het slot stak, besepte Fred dat hij ook nog zijn tas bij de klant had laten staan.
- 3 Het toetssysteem berekent een totaalscore die is opgebouwd uit vier deelscores. De deelscores hebben betrekking op verschillende vaardigheden. Elke deelscore is gebaseerd op meerdere onderdelen van de toets. De betreffende vaardigheden zijn:
 - (a) Woordenschat;
 - (b) Herhaling;
 - (c) Uitspraak;
 - (d) Vloeiendheid.
- 4 Zowel de vier deelscores als de totale score hebben een range van tussen de 10 en de 80. Om te slagen voor het basisexamen van de Wib, moet een kandidaat minimaal 16 punten halen.

Relatie tussen TGN-toetsscores met behulp van de PhonePass en het CEF-niveau

5 Er is een directe vertaling mogelijk van de TGN-scores naar het CEF-niveau. Een tabel met die vertaling staat hieronder en komt uit het rapport 'Verantwoording toets gesproken Nederlands' van het CINOP (2005).

TGN-score	CEF-niveau
10 - 15	Lager dan A min
16 - 25	A1 min
26 - 36	A1
37 - 46	A2
47 - 56	B1
57 - 67	B2
68 - 79	C1
80	C2

Tabel B.1: relatie tussen TGN-score en CEF-niveau (bron: CINOP, 2005)

Relatie tussen het NT2-niveau en het CEF-niveau

6 De relatie tussen het NT2-niveau en het CEF-niveau is verschillend voor de verschillende taalvaardigheden (zie 'Raamwerk NT2', BVE raad, juni 2002). Voor de vaardigheden luisteren, lezen en spreken is er geen één-op-één-relatie tussen de verschillende niveaus van de twee kaders. Voor de vaardigheden gesprekken en schrijven is de directe vertaling wel te maken - zie onderstaande tabel.

CEF-niveau	NT2-niveau
A1	Niveau 1
A2	Niveau 2
B1	Niveau 3
B2	Niveau 4
C1	Niveau 5

Tabel B2: relatie tussen CEF-niveau en NT2-niveau (bron: BVE raad, 2002)

C Vragenlijst directe taalmeting

Tinnummer: «TIN» «Gemeente»

Datum waarop de vragenlijst is ingevuld - - (dd-mm-jjjj)

Datum waarop de nieuwkomer naar Nederland is gekomen - - (dd-mm-jjjj)

Heeft de nieuwkomer het **basisexamen Nederlands** afgelegd in het land van herkomst? (En is dus een Wib-nieuwkomer)

- Ja
- Nee

Wat is de **belangrijkste reden** van de migratie van de nieuwkomer?

- Gezinsvorming / hereniging
 - Partner is voormalige asielzoeker met verblijfsvergunning *
 - Overige categorieën gezinsvorming / hereniging
- Voor het uitoefenen van een geestelijk beroep
- Asiel *
- Werk (anders dan uitoefening van een geestelijk beroep) *
- Overig of onbekend *

Wat is de **leeftijd** van de nieuwkomer?

- Jonger dan 16 jaar *
- 16-20 30-39 50-59
- 20-29 40-49 >59

Wat is het **land van herkomst** van de nieuwkomer?

- Ned. Antillen en Aruba *
- Marokko Afghanistan Pakistan
- Turkije Somalië Egypte
- Suriname Rusland Indonesië
- Irak Oekraïne Thailand
- Iran Ghana China
- Overig, nl

Wat is het **geslacht** van de nieuwkomer?

- Man
- Vrouw

Wat is het **hoogste opleidingsniveau** van de nieuwkomer?

- Analfabeet (geen onderwijs genoten)
- Lees- en schrijfvaardig (enkele jaren basisonderwijs genoten)
- Laag opgeleid (basisonderwijs afgerond)
- Middelbaar opgeleid (voortgezet onderwijs afgerond)
- Hoog opgeleid (vervolgopleiding op universiteit o.i.d. afgerond)

Hoeveel jaar heeft de nieuwkomer in totaal **onderwijs** genoten?

.....jaar

Welke **werksituatie** is het beste van toepassing op de **nieuwkomer** en de **partner**?

Nieuwkomer

- Werkzaam als werknemer
- Werkzaam als zelfstandige
- Opleiding / nog studerend
- Werkloos
- Gepensioneerd
- Opvoeder / huishouder
- Anders nl.....

Partner

- Werkzaam als werknemer
- Werkzaam als zelfstandige
- Opleiding / nog studerend
- Werkloos
- Gepensioneerd
- Opvoeder / huishouder
- Anders nl.....
- Geen partner

Wat is de **moedertaal** van de partner?

- Nederlands
- Dezelfde moedertaal als de nieuwkomer
- Andere taal
- Geen partner

Spreekt de nieuwkomer een **andere taal**, anders dan het Nederlands en de moedertaal?

- Ja, een andere westerse taal, nl.....
- Ja, een andere niet-westerse taal, nl.....
- Nee

Spreekt de nieuwkomer **thuis** wel eens **Nederlands**?

- Ja
- Nee
- Nieuwkomer woont alleen

Heeft de nieuwkomer **zelf** al stappen ondernomen om **Nederlands te leren**?

- Ja, door middel van een studie / cursus
- Ja, door oefenen met partner / familie
- Ja, anders; namelijk door.....
- Nee

Op welke manieren komt de nieuwkomer regelmatig (meer dan eens per week) in **contact** met de **Nederlandse taal**? (Meerdere antwoorden mogelijk)

- Door contact met Nederlands sprekende partner / familie
- Door contact met Nederlandse wijk- en buurtgenoten
- Door te werken met Nederlands sprekende collega's
- Door een Nederlandstalige opleiding te volgen
- Door naar winkels te gaan waar de voertaal Nederlands is
- Door naar de Nederlandse televisie te kijken / Nederlandse radio te luisteren
- Doordat Nederlands wordt gesproken tijdens vrijetijdsbesteding (sport en andere clubs/verenigingen)
- Anders, namelijk door.....

D Lijst met nationaliteiten en taalfamilies

Nationaliteit	Taalfamilie	Nationaliteit	Taalfamilie
Algerijnse	Arabisch	Braziliaanse	Romaans
Egyptische	Arabisch	Chileense	Romaans
Irakese	Arabisch	Colombiaanse	Romaans
Israëlische	Arabisch	Costaricaanse	Romaans
Jemenitische	Arabisch	Cubaanse	Romaans
Jordaanse	Arabisch	Dominicaanse Republiek	Romaans
Libanese	Arabisch	Ecuadoraanse	Romaans
Marokkaanse	Arabisch	Filippijnse	Romaans
Omanitische	Arabisch	Guatemalaanse	Romaans
Palestijnse	Arabisch	Hondurese	Romaans
Syrische	Arabisch	Kaapverdise	Romaans
Tunesische	Arabisch	Mexicaanse	Romaans
Sovjetunie	Balto-Slavisch	Moldavië	Romaans
Belarus (Wit-Rusland)	Balto-Slavisch	Nicaraguaanse	Romaans
Bosnië-Herzegovina	Balto-Slavisch	Panamese	Romaans
Bulgaarse	Balto-Slavisch	Peruaanse	Romaans
Burger van Rusland	Balto-Slavisch	Roemeense	Romaans
Joegoslavische	Balto-Slavisch	Salvadoraanse	Romaans
Kroatië	Balto-Slavisch	Uruguayaanse	Romaans
Oekraïne	Balto-Slavisch	Venezolaanse	Romaans
Chineese	Chinees	Angolese	Westerse talen (Engels, Frans)
British National (overseas)	Germaans	Beninse	Westerse talen (Engels, Frans)
Deense	Germaans	Burkina Faso	Westerse talen (Engels, Frans)
Jamaicaanse	Germaans	Burundische	Westerse talen (Engels, Frans)
Surinaamse	Germaans	Eritrese	Westerse talen (Engels, Frans)
Bhutaanse	Overig	Ethiopische	Westerse talen (Engels, Frans)
Georgië	Overig	Gambiaanse	Westerse talen (Engels, Frans)
Indonesische	Overig	Ghanese	Westerse talen (Engels, Frans)
Cambodjaanse	Overig	Guinese	Westerse talen (Engels, Frans)
Mongolische	Overig	Guyaanse	Westerse talen (Engels, Frans)
Nepalese	Overig	Kameroense	Westerse talen (Engels, Frans)
Onbekend	Overig	Keniaanse	Westerse talen (Engels, Frans)
Sri Lankaanse	Overig	Congolese	Westerse talen (Engels, Frans)
Statenloos	Overig	Liberiaanse	Westerse talen (Engels, Frans)
Taiwanese	Overig	Madagassische	Westerse talen (Engels, Frans)
Thaise	Overig	Malawische	Westerse talen (Engels, Frans)
Vietnamese	Overig	Maleisische	Westerse talen (Engels, Frans)
Zuidkoreaanse	Overig	Malinese	Westerse talen (Engels, Frans)
Afghaanse	Overig Indo-Europeaans	Mauritanië	Westerse talen (Engels, Frans)
Albanese	Overig Indo-Europeaans	Mozambiquaanse	Westerse talen (Engels, Frans)
Armenië	Overig Indo-Europeaans	Namibische	Westerse talen (Engels, Frans)
Bangladesh	Overig Indo-Europeaans	Niger	Westerse talen (Engels, Frans)
India	Overig Indo-Europeaans	Nigeria	Westerse talen (Engels, Frans)
Iran	Overig Indo-Europeaans	Rwandese	Westerse talen (Engels, Frans)
Macedonische	Overig Indo-Europeaans	Senegalese	Westerse talen (Engels, Frans)
Pakistaanse	Overig Indo-Europeaans	Sierraleonse	Westerse talen (Engels, Frans)
Azerbajdsjan	Turks	Singaporaanse	Westerse talen (Engels, Frans)

Nationaliteit	Taalfamilie	Nationaliteit	Taalfamilie
Burger van Toerkmenistan	Turks	Soedanese	Westerse talen (Engels, Frans)
Kazakstan	Turks	Somalische	Westerse talen (Engels, Frans)
Kyrgystan	Turks	Togolese	Westerse talen (Engels, Frans)
Oezbekistan	Turks	Tsjadische	Westerse talen (Engels, Frans)
Turkse	Turks	Ugandese	Westerse talen (Engels, Frans)
Argentijnse	Romaans	Zairese (Congoles)	Westerse talen (Engels, Frans)
Boliviaanse	Romaans	Zambiaanse	Westerse talen (Engels, Frans)
		Zuidafrikaanse	Westerse talen (Engels, Frans)

E Regressieresultaten TGN-toets en KNS-toets

1 In hoofdstuk 2 is de relatie tussen persoonskenmerken en toetsresultaten in het Wib-examen besproken. Deze bijlage bevat de regressieresultaten van die analyse.

Resultaten TGN-toets

2 Verschillende regressiemodellen zijn onderzocht, waarin de taalscore de afhankelijke variabele is en de kenmerken van de deelnemers (geslacht, leeftijd, taalgebied en opleidingsniveau) de mogelijke verklarende variabelen. De invloed van de kenmerken op de scores wordt bepaald aan de hand van alle scores die niet herbeoordeeld zijn. Zoals in hoofdstuk 2 beschreven, is van de herbeoordeelde scores de echte eindscore niet bekend; dit kan ruis veroorzaken.

3 In de regressieanalyses zijn ook interacties meegenomen, dat wil zeggen, er wordt rekening gehouden met het feit dat de invloed van een kenmerk (bijvoorbeeld opleidingsniveau) afhankelijk kan zijn van de waarde van een ander kenmerk (bijvoorbeeld land van herkomst). Het uitgangspunt van de analyse is een volledig model waarbij, naast het intercept, alle hoofdeffecten en interacties zijn meegenomen. Vervolgens worden variabelen (of combinaties van variabelen) die geen significante bijdrage leveren aan de regressieanalyse weggelaten. In het definitieve model zijn uiteindelijk geen interactietermen meegenomen. Interactietermen waren soms wel significant, maar het effect zoals uitgedrukt in de regressiecoëfficiënten was niet te verklaren. Zo was de interactieterm 'opleiding x taalfamilie' significant, maar had opleiding in sommige taalgebieden in het model een negatief effect op het taalresultaat.

Resultaten volledig regressiemodel

Tests of Between-Subjects Effects

Dependent Variable: TGN-score

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.	Noncent. Parameter	Observed Power (a)
Corrected Model	164727,175 (b)	38	4334,926	27,185	,000	1033,038	1,000
Intercept	34368,117	1	34368,117	215,530	,000	215,530	1,000
Geslacht	1050,785	1	1050,785	6,590	,010	6,590	,728
Opleidingrec	782,337	1	782,337	4,906	,027	4,906	,601
Natrec	11559,161	8	1444,895	9,061	,000	72,490	1,000
Leeftijd	3859,943	1	3859,943	24,206	,000	24,206	,998
Geslacht * opleidingrec	59,513	1	59,513	,373	,541	,373	,094
Geslacht * natrec	4246,873	8	530,859	3,329	,001	26,633	,977
Geslacht * leeftijd	,068	1	,068	,000	,984	,000	,050
Natrec * opleidingrec	3067,083	8	383,385	2,404	,014	19,234	,902
Leeftijd * opleidingrec	3255,073	1	3255,073	20,413	,000	20,413	,995
Natrec * leeftijd	6419,244	8	802,406	5,032	,000	40,256	,999
Error	811008,425	5086	159,459				
Total	10628807,000	5125					
Corrected Total	975735,599	5124					

(a) Computed using alpha = ,05, (b) R Squared = ,169 (Adjusted R Squared = ,163)

Resultaten regressiemodel waarbij de interactie geslacht maal leeftijd is weggelaten

Tests of Between-Subjects Effects

Dependent Variable: TGN-score

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.	Noncent. Parameter	Observed Power (a)
Corrected Model	164727,107 (b)	37	4452,084	27,925	,000	1033,240	1,000
Intercept	34412,958	1	34412,958	215,853	,000	215,853	1,000
Geslacht	2136,658	1	2136,658	13,402	,000	13,402	,955
Opleidingrec	785,091	1	785,091	4,924	,027	4,924	,602
Natrec	11617,117	8	1452,140	9,108	,000	72,868	1,000
Leeftijd	3867,072	1	3867,072	24,256	,000	24,256	,998
Geslacht * opleidingrec	59,453	1	59,453	,373	,541	,373	,094
Geslacht * natrec	4246,805	8	530,851	3,330	,001	26,638	,977
Natrec * opleidingrec	3067,135	8	383,392	2,405	,014	19,238	,902
Leeftijd * opleidingrec	3266,117	1	3266,117	20,487	,000	20,487	,995
Natrec * leeftijd	6789,103	8	848,638	5,323	,000	42,584	,999
Error	811008,493	5087	159,428				
Total	10628807,000	5125					
Corrected Total	975735,599	5124					

(a) Computed using alpha = ,05 (b) R Squared = ,169 (Adjusted R Squared = ,163)

Resultaten regressiemodel waarbij de interactie geslacht maal opleidingsniveau is weggelaten

Tests of Between-Subjects Effects

Dependent Variable: TGN-score

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.	Noncent. Parameter	Observed Power (a)
Corrected Model	164667,654 (b)	36	4574,102	28,694	,000	1032,995	1,000
Intercept	35619,374	1	35619,374	223,448	,000	223,448	1,000
Geslacht	15979,450	1	15979,450	100,242	,000	100,242	1,000
Opleidingrec	727,414	1	727,414	4,563	,033	4,563	,570
Natrec	11567,880	8	1445,985	9,071	,000	72,568	1,000
Leeftijd	3808,897	1	3808,897	23,894	,000	23,894	,998
Geslacht * natrec	4314,703	8	539,338	3,383	,001	27,067	,979
Natrec * opleidingrec	3081,265	8	385,158	2,416	,013	19,329	,904
Leeftijd * opleidingrec	3206,928	1	3206,928	20,118	,000	20,118	,994
Natrec * leeftijd	6802,898	8	850,362	5,335	,000	42,676	,999
Error	811067,945	5088	159,408				
Total	10628807,000	5125					
Corrected Total	975735,599	5124					

(a) Computed using alpha = ,05 (b) R Squared = ,169 (Adjusted R Squared = ,163)

Resultaten regressiemodel waarbij alle overige interactietermen zijn weggelaten

Dependent Variable: TGN-score

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.	Noncent. Parameter	Observed Power (a)
Corrected Model	146945,583(b)	11	13358,689	82,413	,000	906,542	1,000
Intercept	205711,333	1	205711,333	1269,081	,000	1269,081	1,000
Geslacht	33189,550	1	33189,550	204,754	,000	204,754	1,000
Opleidingrec	15155,570	1	15155,570	93,498	,000	93,498	1,000
Natrec	107465,781	8	13433,223	82,873	,000	662,982	1,000
Leeftijd	156,373	1	156,373	,965	,326	,965	,166
Error	828790,016	5113	162,095				
Total	10628807,000	5125					
Corrected Total	975735,599	5124					

(a) Computed using alpha = ,05 (b) R Squared = ,151 (Adjusted R Squared = ,149)

Resultaten regressiemodel waarbij alle interactietermen en hoofdeffect leeftijd zijn weggelaten (uiteindelijk model)

Tests of Between-Subjects Effects

Dependent Variable: TGN-score

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.	Noncent. Parameter	Observed Power (a)
Corrected Model	147672,842 (b)	10	14767,284	91,080	,000	910,805	1,000
Intercept	392311,795	1	392311,795	2419,669	,000	2419,669	1,000
Geslacht	33364,211	1	33364,211	205,781	,000	205,781	1,000
Opleidingrec	14862,857	1	14862,857	91,670	,000	91,670	1,000
Natrec	109993,720	8	13749,215	84,801	,000	678,410	1,000
Error	834668,342	5148	162,134				
Total	10702787,000	5159					
Corrected Total	982341,183	5158					

(a) Computed using alpha = ,05 (b) R Squared = ,150 (Adjusted R Squared = ,149)

Resultaten uiteindelijk KNS-model met drie factoren

Factor	F-waarde	Significantie
Leeftijd	393,9	0,00
Opleidingsniveau	3197,9	0,00
Taalfamilie	205,1	0,00

Factor	Coëfficiënt	Toelichting
Leeftijd	-0,04	Een leeftijdstijging van één jaar geeft een score die gemiddeld 0,04 punten lager ligt.
Opleidingsniveau	1,1	Een stijging van één opleidingsniveau geeft een score die gemiddeld 2,5 punten hoger ligt.
Taalfamilie:		De score van personen uit een Turks taalgebied ligt gemiddeld het laagst. Personen uit een Balto-Slavisch taalgebied hebben gemiddeld de hoogste score met een score die 1,5 punten hoger ligt dan personen uit een Turks taalgebied.
Turks	0,0	
Overig Indo-Europeans	0,5	
Romaans	0,5	
Chinees	0,5	
Lokaal en westerse taal	0,6	
Overig	0,6	
Germaans	1,2	
Arabisch	1,3	
Balto-Slavisch	1,5	

Tests of Between-Subjects Effects

Dependent Variable: KNS-score

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.	Noncent. Parameter	Observed Power (a)
Corrected Model	5379,499 (b)	10	537,950	15,817	,000	158,174	1,000
Intercept	1304268,869	1	1304268,869	38349,656	,000	38349,656	1,000
Leeftijd	393,880	1	393,880	11,581	,001	11,581	,925
Opleidingrec	3197,886	1	3197,886	94,028	,000	94,028	1,000
Natrec	1640,757	8	205,095	6,030	,000	48,243	1,000
Error	198311,863	5831	34,010				
Total	52988749,000	5842					
Corrected Total	203691,362	5841					

(a) Computed using alpha = ,05, (b) R Squared = ,026 (Adjusted R Squared = ,025)

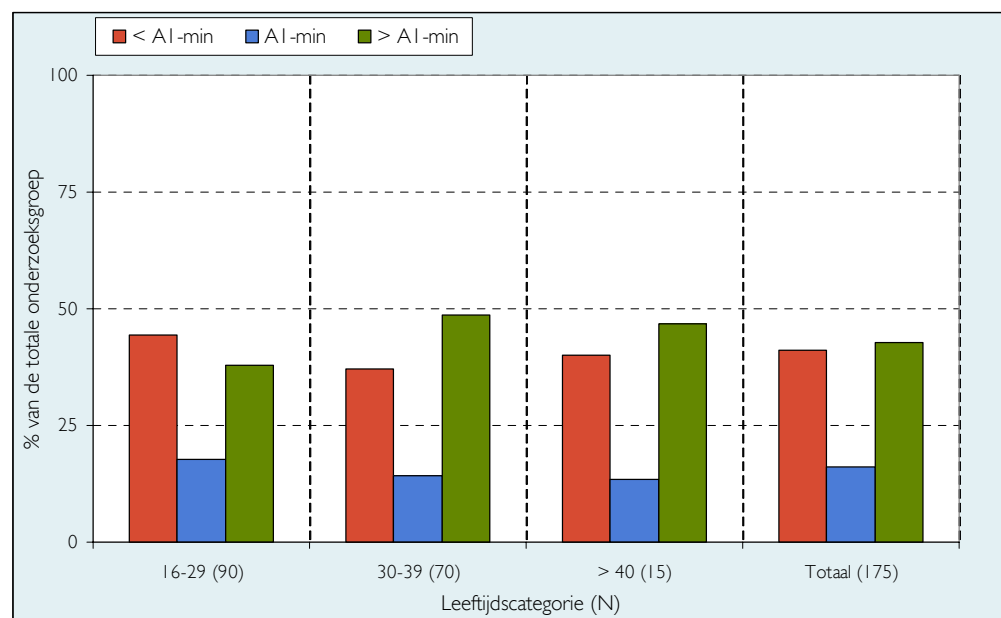
F Regressie- en verdiepingsresultaten telefoontoets

I Deze bijlage geeft een aanvulling op de resultaten van de nulmeting en effectmeting van het taalniveau bij de start van de inburgering die in hoofdstuk 4 aan de orde komen. In deze bijlage staat:

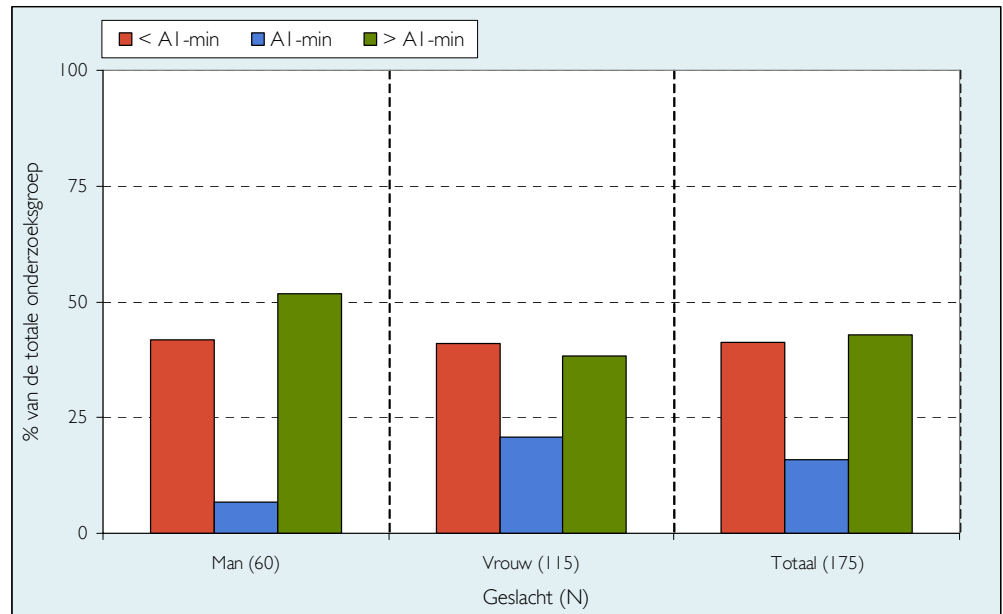
- (a) Een overzicht van de toetsresultaten van de nulmeting naar persoonskenmerk;
- (b) Resultaten van regressieanalyses in de nulmeting van de relatie tussen persoonskenmerken en:
 - (i) De score op de taaltoets;
 - (ii) De slaag-zakkans;
- (c) Resultaten van de regressieanalyse van het effect van de Wib op het taalresultaat.

Toetsresultaten nulmeting naar persoonskenmerk

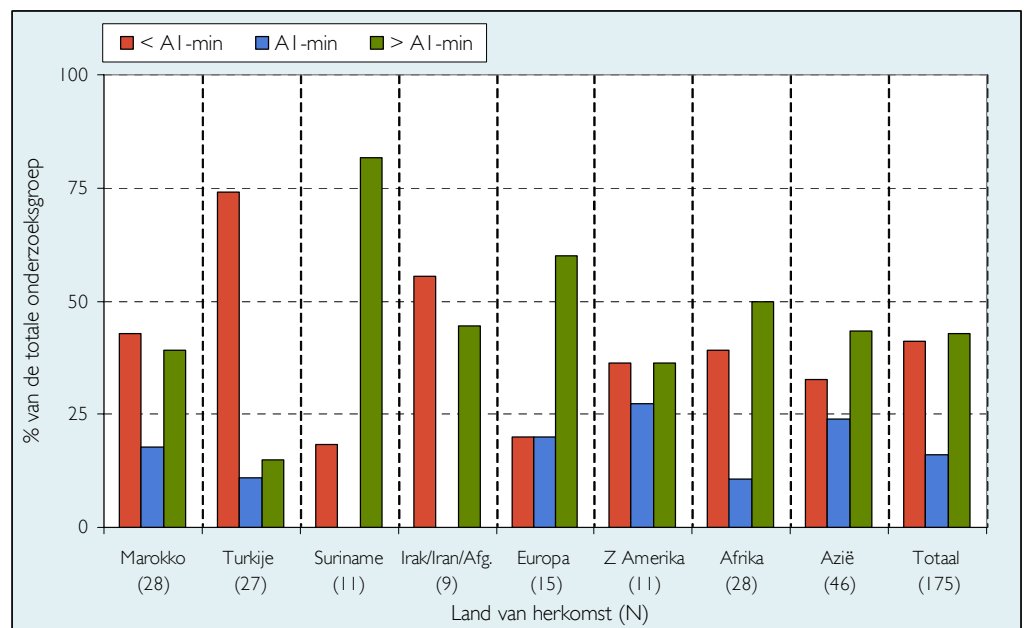
2 In deze bijlage worden de toetsresultaten van de nulmeting uitgesplitst naar de vier persoonskenmerken: leeftijd, geslacht, land van herkomst en opleidingsniveau. In de figuren wordt steeds onderscheid gemaakt tussen het niet-halen van het A1-min niveau (het rode balkje, links), het net halen van het A1-min niveau (blauw balkje, midden) en het ruim halen van het A1-min niveau (groen balkje, rechts). In de figuren worden ter vergelijking ook steeds de resultaten van de gehele onderzoekspopulatie gegeven.

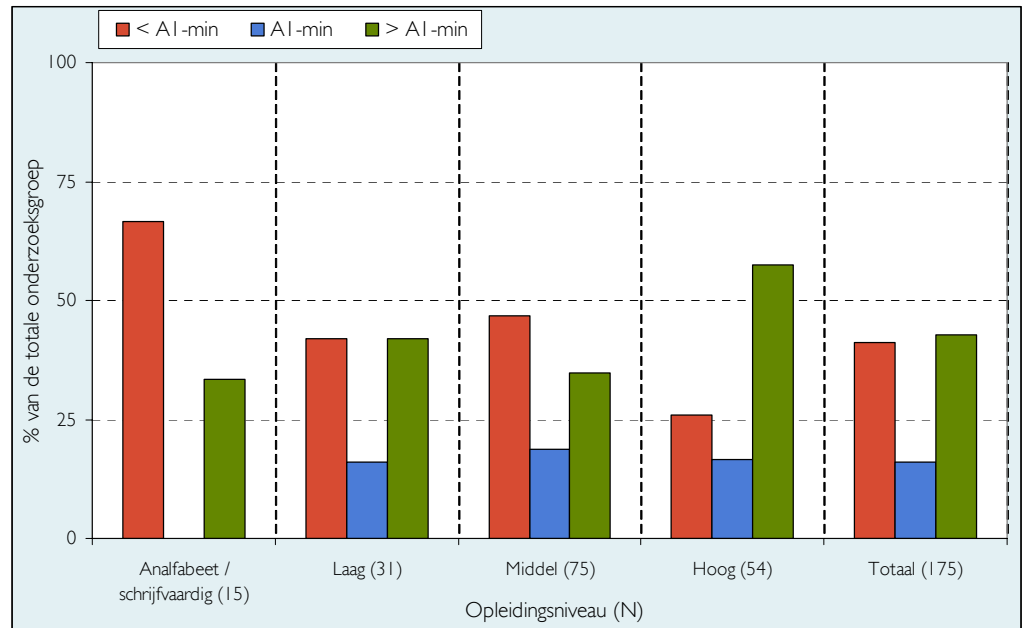
Figuur F.1: het taalresultaat naar leeftijd (bron: directe taalmeting onder een steekproef van pre-Wibbers)

Figuur F.2: het taalresultaat naar geslacht (Bron: directe taalmeting onder een steekproef van pre-Wibbers)

Figuur F.3: het taalresultaat naar land van herkomst (Bron: directe taalmeting onder een steekproef van pre-Wibbers)

Figuur F.4: het taalresultaat naar opleidingsniveau (Bron: directe taalmeting onder een steekproef van pre-Wibbers)

Regressiemodellen voor het bepalen van de kenmerken die de taalvaardigheid beïnvloeden

3 Op basis van de gegevens van de nulmeting is de relatie tussen persoonskenmerken en taalvaardigheid met behulp van regressie verder onderzocht.

Samenhang tussen variabelen

4 In de vragenlijst zijn negen kenmerken gemeten die mogelijk invloed hebben op de taalscore. Als eerste stap in de analyse is gekeken naar de samenhang tussen de variabelen met als doel om te kijken of bepaalde variabelen weggelaten kunnen of moeten worden. Er zijn hiervoor verschillende redenen:

- (a) Waar verklarende variabelen sterk met elkaar gecorreleerd zijn, levert dit problemen van multicollineariteit op;
- (b) Het is om statistische redenen niet wenselijk om een regressiemodel te hebben met veel verklarende variabelen;
- (c) Om inhoudelijke redenen is het van belang om een onderscheid te maken tussen kenmerken die eigenlijk een indicator zijn voor andere kenmerken en kenmerken die direct van invloed zijn. Het meenemen van zowel indicator-kenmerken als kenmerken die direct van invloed zijn levert een model op dat moeilijk interpreteerbaar is.

5 In tabel F.1 zijn waarden opgenomen die inzicht geven in de onderlinge samenhang tussen twee variabelen. Om de samenhang tussen twee categorische variabelen aan te geven, wordt gebruikgemaakt van de Cramers V-statistiek. De samenhang tussen twee continue variabelen wordt weergegeven door de Pearson correlatie coëfficiënt en de samenhang tussen een categorische en een continue variabele wordt uitgedrukt door de R-kwadraat. Deze statistieken kunnen alle drie een waarde aannemen van tussen de 0 en de 1, waarbij een 0 duidt op geen enkele samenhang en een 1 op complete samenhang. De mate waarin de samenhang statistisch significant is, wordt met behulp van de P-waarde weergegeven in tabel F.2. Een P-waarde van minder dan 0,05 wordt als significant beschouwd. Significante samenhang is donkergrijns gekleurd in de tabel.

	Geslacht	Land	Opleiding	Werk-situatie	Taal partner	Thuis NL	Tijd onderwijs	Tijd in NL
Leeftijd	0,189 (1)	0,162 (1)	0,218 (1)	0,176 (1)	0,214 (1)	0,163 (1)	0,047 (2)	0,025 (2)
	Geslacht	0,307 (1)	0,099 (1)	0,348 (1)	0,037 (1)	0,105 (1)	0,007 (2)	0,003 (2)
		Land	0,298 (1)	0,167 (1)	0,303 (1)	0,248 (1)	0,241 (2)	0,036 (2)
			Opleiding	0,165 (1)	0,248 (1)	0,291 (1)	0,773 (2)	0,033 (2)
				Werk	0,153 (1)	0,143 (1)	0,030 (2)	0,015 (2)
					Taal partne	0,255 (1)	0,076 (2)	0,000 (2)
						Thuis NL	0,001 (2)	0,002 (2)
							Tijd ond	0,040 (3)

(1) Cramers V
(2) R-kwadraat
(3) Pearson correlatie coëfficiënt

Tabel F.1: correlaties tussen factoren die van invloed kunnen zijn op de taalverwerving van vreemdelingen

	Geslacht	Land	Opleiding	Werk-situatie	Taal partner	Thuis NL	Tijd onderwijs	Tijd in NL
Leeftijd	0,228	0,450	0,013	0,300	0,039	0,435	0,107	0,484
	Geslacht	0,003	0,758	0,000	0,884	0,154	0,249	0,493
		Land	0,000	0,434	0,000	0,046	0,000	0,251
			Opleiding	0,223	0,005	0,004	0,000	0,202
				Werk	0,424	0,453	0,242	0,643
					Taal partne	0,003	0,001	0,961
						Thuis NL	0,627	0,603
							Tijd ond	0,592

Tabel F.2: significantie van de correlaties tussen factoren

6 Uit tabel F.1 blijken een aantal onderlinge correlaties:

- Leeftijd en hoogst genoten opleiding: er zijn relatief veel analfabeten onder de groep 30-39 jarigen;
- Leeftijd en taal die de partner spreekt: veel Nederlandstalige partners in de groep 40-49 jarigen, veel partners die dezelfde taal spreken in de groep 20-29 jarigen;
- Geslacht en land van herkomst: er komen relatief veel mannen uit Turkije en Marokko, er komen veel vrouwen uit Azië;
- Geslacht en werksituatie: geen van de mannen is opvoeder, terwijl weinig vrouwen een baan hebben;
- Land van herkomst en opleiding: er komen veel hoogopgeleiden uit Europa en Afrika, er komen veel laagopgeleiden uit Marokko en Turkije;

- (f) Land van herkomst en taal partner: veel Nederlandstalige partners bij vreemdelingen uit Europa, veel partners die dezelfde taal spreken bij vreemdelingen uit Marokko;
- (g) Land van herkomst en het feit of er thuis Nederlands wordt gesproken; nieuwkomers uit Turkije en Suriname spreken relatief vaak wel eens Nederlands thuis;
- (h) Land van herkomst en totaalaantal jaren onderwijs gevolgd: in Europa, Azië en Afrika wordt relatief langer onderwijs gevolgd;
- (i) Opleidingsniveau en taal partner: hoogopgeleiden hebben vaak een Nederlandstalige partner;
- (j) Opleidingsniveau en de taal die thuis wordt gesproken: analfabeten en zeer laagopgeleiden spreken thuis minder vaak Nederlands, laagopgeleiden spreken thuis vaak wel Nederlands;
- (k) Opleidingsniveau en aantal jaar onderwijs: hoe langer men onderwijs volgt, hoe hoger het opleidingsniveau;
- (l) Taal partner en of er thuis Nederlands wordt gesproken, nieuwkomers met een partner die dezelfde taal spreekt als zichzelf, spreken thuis relatief weinig Nederlands;
- (m) Taal partner en totaalaantal jaren onderwijs; nieuwkomers met een partner die dezelfde taal spreekt als zichzelf, hebben relatief minder lang onderwijs gevolgd.

7 Land van herkomst kent veel samenhang met andere kenmerken. Vanwege deze samenhang is het niet wenselijk om land van herkomst mee te nemen als een afzonderlijk kenmerk om het niveau van taalbeheersing mee te bepalen. Eigenlijk is land van herkomst een indicator voor andere kenmerken die ook zijn gemeten.

8 Ook opleidingsniveau kent veel interactie (met leeftijd, taal die de partner spreekt, taal die thuis wordt gesproken en het totaalaantal jaren dat onderwijs is gevolgd.) Aangezien het totaal-aantal jaar onderwijs en het hoogste opleidingsniveau hetzelfde onderliggende kenmerk meten, is ervoor gekozen om slechts een van deze variabelen mee te nemen in verdere analyses. Het aantal jaar onderwijs zal gebruikt worden, omdat deze variabele minder correleert met de overige variabelen.

9 Een derde variabele die veel correlatie kent met de overige variabelen is de taal die de partner spreekt. Naast land van herkomst en opleidingsniveau correleert deze variabele ook nog met leeftijd, de taal thuis en het totaalaantal jaren onderwijs. Nieuwkomers met een partner die dezelfde taal spreekt, zijn vaak jong, spreken thuis weinig Nederlands en hebben weinig opleiding genoten. Ook de taal die de partner spreekt zal daarom niet in verdere analyses worden meegenomen om versturende effecten te voorkomen.

10 Wanneer opleiding, land van herkomst en taal van de partner buiten beschouwen worden gelaten, vallen er twaalf onderlinge correlaties weg en blijft er nog één significante correlatie over: geslacht met werksituatie. In verdere analyses zal gekeken worden of de werksituatie invloed heeft op de taalbeheersing, nadat er gecorrigeerd is voor geslacht.

Relatie tussen persoonskenmerken en taalscore

11 Om te bepalen welke persoonskenmerken een significante invloed hebben op het taalniveau dat een nieuwkomer heeft ten tijde van melding bij de gemeente is een regressiemodel opgesteld. In dit model wordt de behaalde taalscore als onafhankelijk variabele opgenomen. Daarnaast worden de eigenschappen opgenomen die niet teveel met elkaar samenhangen. Dit zijn: het feit of er thuis Nederlands wordt gesproken, het totaal aantal jaar onderwijs, de tijd dat de nieuwkomer zich reeds in Nederlands bevindt, het geslacht, de leeftijd en de werksituatie van de nieuwkomer. Tevens is er een intercept (vaste waarde) aan het model toegevoegd.

12 Er is gekozen voor een werkwijze waarbij wordt begonnen met het volledige model en vervolgens steeds een variabele af te laten vallen. De variabele die afvalt is de variabele die het minst bijdraagt aan de voorspellende waarde van het model. Uiteindelijk blijft een model over met twee variabelen en de intercept. Dit model bevat het feit of er thuis Nederlands wordt gesproken en het totaal aantal jaar onderwijs dat de nieuwkomer heeft gehad.

	vol model	model 2	model 3	model 4	model 5
Intercept	0,001	0,000	0,000	0,000	0,000
Wordt er thuis NL gesproken	0,003	0,002	0,001	0,000	0,000
Totaal aantal jaren onderwijs	0,009	0,014	0,010	0,012	0,009
Tijd reeds in NL	0,210	0,131	0,078	0,077	
Geslacht	0,476	0,425	0,346		
Leeftijd	0,288	0,446			
Werksituatie	0,648				
R Squared	0,172	0,151	0,125	0,120	0,115
Adjusted R Squared	0,098	0,101	0,103	0,103	0,104

In onderstaande tabel staan de belangrijkste kenmerken van het uiteindelijke model, namelijk model 5.

Model 5: Tests of Between-Subjects Effects

Dependent Variable: TotalScore

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
<i>Corrected Model</i>	8391,991 (a)	2	4195,996	10,788	,000
<i>Intercept</i>	7591,515	1	7591,515	19,518	,000
<i>Aantal jaar onderwijs</i>	2712,418	1	2712,418	6,974	,009
<i>Wordt er thuis wel eens Nederlands gesproken?</i>	5513,677	1	5513,677	14,176	,000
<i>Error</i>	64566,695	166	388,956		
<i>Total</i>	206971,000	169			
<i>Corrected Total</i>	72958,686	168			

(a) R Squared = ,115 (Adjusted R Squared = ,104)

Parameter Estimates

Dependent Variable: TotalScore

Parameter	B	Std. Error	t	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
<i>Intercept</i>	11,368	4,319	2,632	,009	2,840	19,896
<i>Aantal jaar onderwijs</i>	,815	,309	2,641	,009	,206	1,424
<i>[ThuisNL='ja']</i>	11,778	3,128	3,765	,000	5,602	17,954
<i>[ThuisNL='nee']</i>	0 (a)

(a) This parameter is set to zero because it is redundant.

Binaire logistische regressie om te bepalen welke factoren invloed hebben op de zak/slaagkans

13 Er is een binaire logistische regressie gedaan om het effect van persoonskenmerken op de zak/slaagkans tijdens de nulmeting te onderzoeken. In dit model wordt het wel of niet slagen als de te verklaren variabele opgenomen met daarbij de persoonskenmerken als verklarende factoren.

14 In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de verschillende stappen die tijdens de regressieanalyse zijn gedaan. In eerste instantie wordt uitgegaan van een volledig model (met alle verklarende variabelen erin) en per stap wordt de variabele verwijderd die het minst bijdraagt aan het verklaren van het wel of niet slagen.

Variable	Model Log Likelihood	Change in -2 Log Likelihood	df	Sig. of the Change
<i>Step 1 TijdNL</i>	-92,705	,615	1	,433
<i>Onderw</i>	-100,152	15,509	1	,000
<i>Geslacht_R</i>	-92,609	,421	1	,516
<i>Leeftijd_R</i>	-97,628	10,460	5	,063
<i>ThuisNL_R</i>	-93,594	2,392	1	,122
<i>Werk_NK_R</i>	-93,357	1,918	4	,751
<i>Step 2 TijdNL</i>	-93,753	,797	1	,372
<i>Onderw</i>	-100,778	14,848	1	,000
<i>Geslacht_R</i>	-93,405	,101	1	,750
<i>Leeftijd_R</i>	-97,972	9,236	5	,100
<i>ThuisNL_R</i>	-94,901	3,093	1	,079
<i>Step 3 TijdNL</i>	-93,816	,823	1	,364
<i>Onderw</i>	-101,031	15,254	1	,000
<i>Leeftijd_R</i>	-97,977	9,144	5	,103
<i>ThuisNL_R</i>	-94,905	3,000	1	,083
<i>Step 4 Onderw</i>	-101,286	14,943	1	,000
<i>Leeftijd_R</i>	-98,663	9,697	5	,084

Variable	Model Log Likelihood	Change in -2 Log Likelihood	df	Sig. of the Change
<i>ThuisNL_R</i>	-95,150	2,670	1	,102
<i>Step 5 Onderw</i>	-102,410	14,527	1	,000
<i>Leeftijd_R</i>	-100,268	10,242	5	,069

(a) Based on conditional parameter estimates

Uit bovenstaande tabel blijkt dat een groot deel van de verklarende factoren geen invloed hebben op de slaagkans. Het model dat over is na stap 5 (waarin alleen nog aantal jaren onderwijs [Onderw] en de leeftijd van de nieuwkomer [Leeftijd_R] zijn opgenomen) wordt in onderstaande tabel verder uitgewerkt.

Variables in the Equation

	B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)
<i>Step 5 (a) Onderw</i>	,135	,038	12,800	1	,000	1,145
<i>Leeftijd_R</i>			2,634	5	,756	
<i>Leeftijd_R(1)</i>	40,906	44929,186	,000	1	,999	$5,8 * 10^{17}$
<i>Leeftijd_R(2)</i>	19,801	40194,195	,000	1	1,000	$4,0 * 10^8$
<i>Leeftijd_R(3)</i>	20,340	40194,195	,000	1	1,000	$6,8 * 10^8$
<i>Leeftijd_R(4)</i>	19,527	40194,195	,000	1	1,000	$3,0 * 10^8$
<i>Leeftijd_R(5)</i>	40,510	45895,753	,000	1	,999	$3,9 * 10^{17}$
<i>Constant</i>	-21,203	40194,195	,000	1	1,000	,000

(a) Variable(s) entered on step 1: TijdNL, Onderw, Geslacht_R, Leeftijd_R, ThuisNL_R, Werk_NK_R.

15 Uit bovenstaande tabel blijkt dat leeftijd ook geen toegevoegde waarde biedt om de slaagkans van een nieuwkomer te bepalen. Deze wordt enkel significant beïnvloed door het aantal jaar onderwijs dat de nieuwkomer heeft gevolgd.

G Leden begeleidingscommissie

I De begeleidingscommissie voor dit onderzoek bestond uit de volgende leden:

- (a) De heer prof. dr. P. Scheepers (Radboud Universiteit Nijmegen) - voorzitter;
- (b) De heer dr. F.W. Beijaard (Ministerie van Justitie - WODC) - lid;
- (c) Mevrouw dr. J. Arends Toth (Centraal Bureau voor de Statistiek, voorheen Universiteit van Tilburg) - lid;
- (d) De heer dr. J.M. Dagevos (Sociaal en Cultureel Planbureau) - lid;
- (e) De heer mr. J.C. de Heer (Radboud Universiteit Nijmegen) - lid;
- (f) De heer dr. P.T.M. Tesser (Ministerie van VROM) - lid;
- (g) Mevrouw drs. A.M. Uhlenbeck (Universiteit van Amsterdam) - lid.